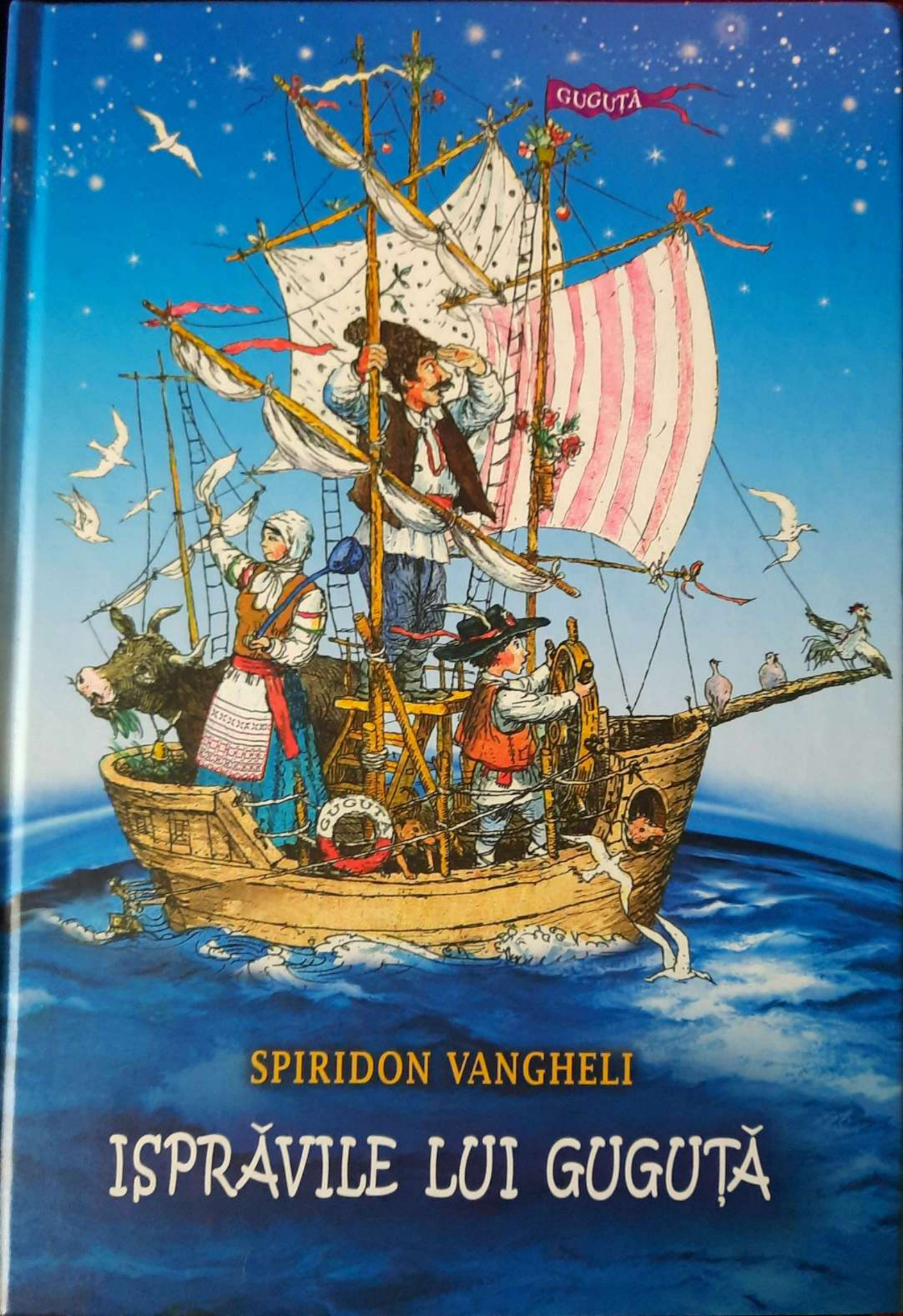

SPIRIDON VANGHELI

ISPRĂVILE LUI GUGUȚĂ

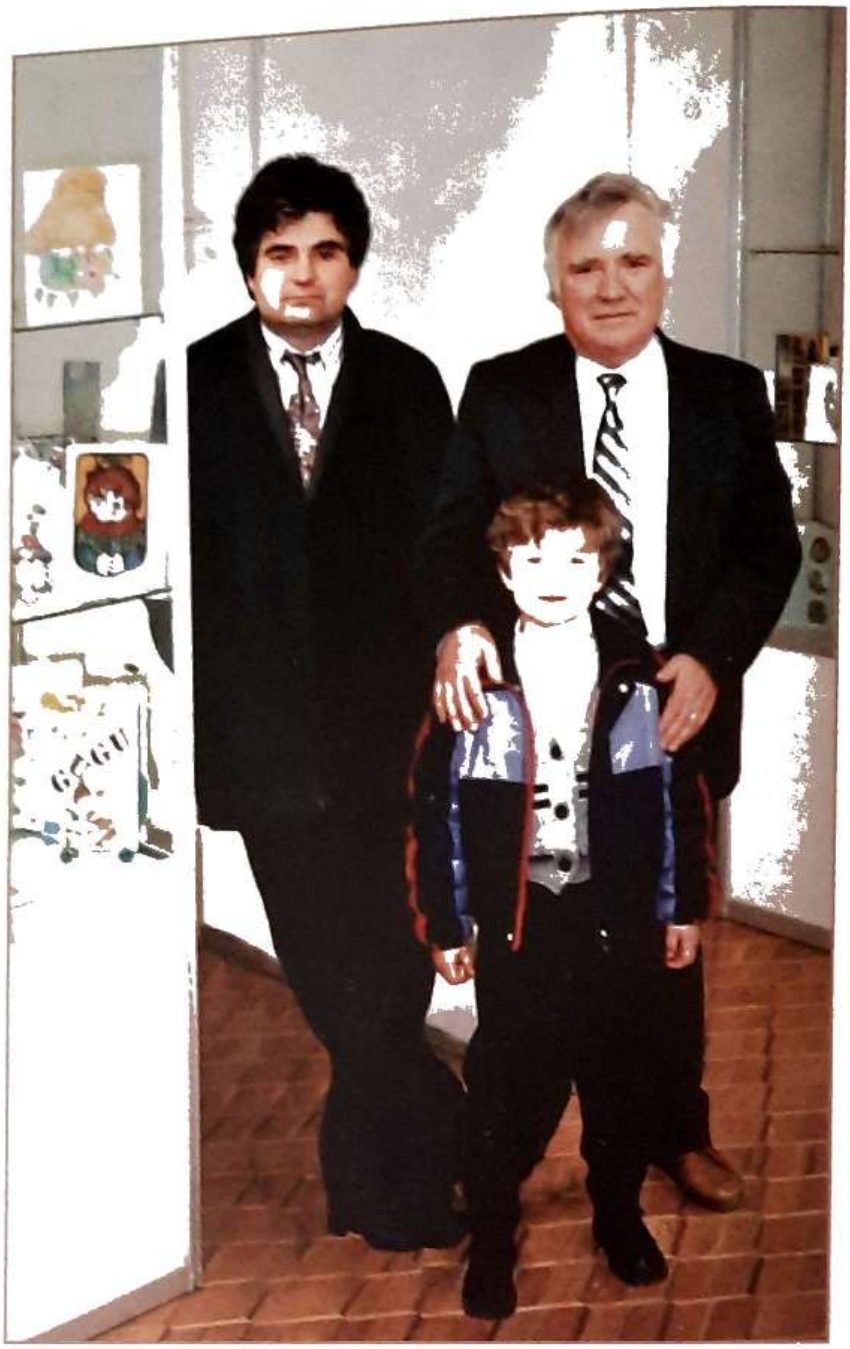

Cu Radu și nepotul Ștefan

Cartea „Isprăvile lui Guguță" a fost tradusă în 38 de limbi (77 de ediții). Scriitorul e distins cu Diploma de Onoare Andersen (Rio de Janeiro, 1974), Premiul de Stat al Moldovei (1980), Premii ale Uniunii Scriitorilor și Ministerului Învățământului din Moldova (1982, 1990, 2000, 2007, 2010), Premiul de Stat al URSS (1988), Premiul „Ion Creangă" al Academiei Române (1996), Premiul Special al Uniunii Scriitorilor din România (2002), Premiul Rusiei „Aleksandr Grin" (2013), Premiul Național al Republicii Moldova (2013) și alte premii. A fost nominalizat pentru Medalia de Aur Andersen (Delhi, India, 1998). În 2012, la Geneva, i se acordă Medalia de Aur pentru Creativitate.

SPIRIDON VANGHELI

ISPRĂVILE LUI GUGUȚĂ

Desene: Boris Diodorov

Design, machetare
și procesare imagini: Radu Vangheli

Responsabil de ediție:
Rodica Conțu-Vangheli

GUGUȚĂ
EDITURĂ PENTRU COPII

Chișinău, 2014

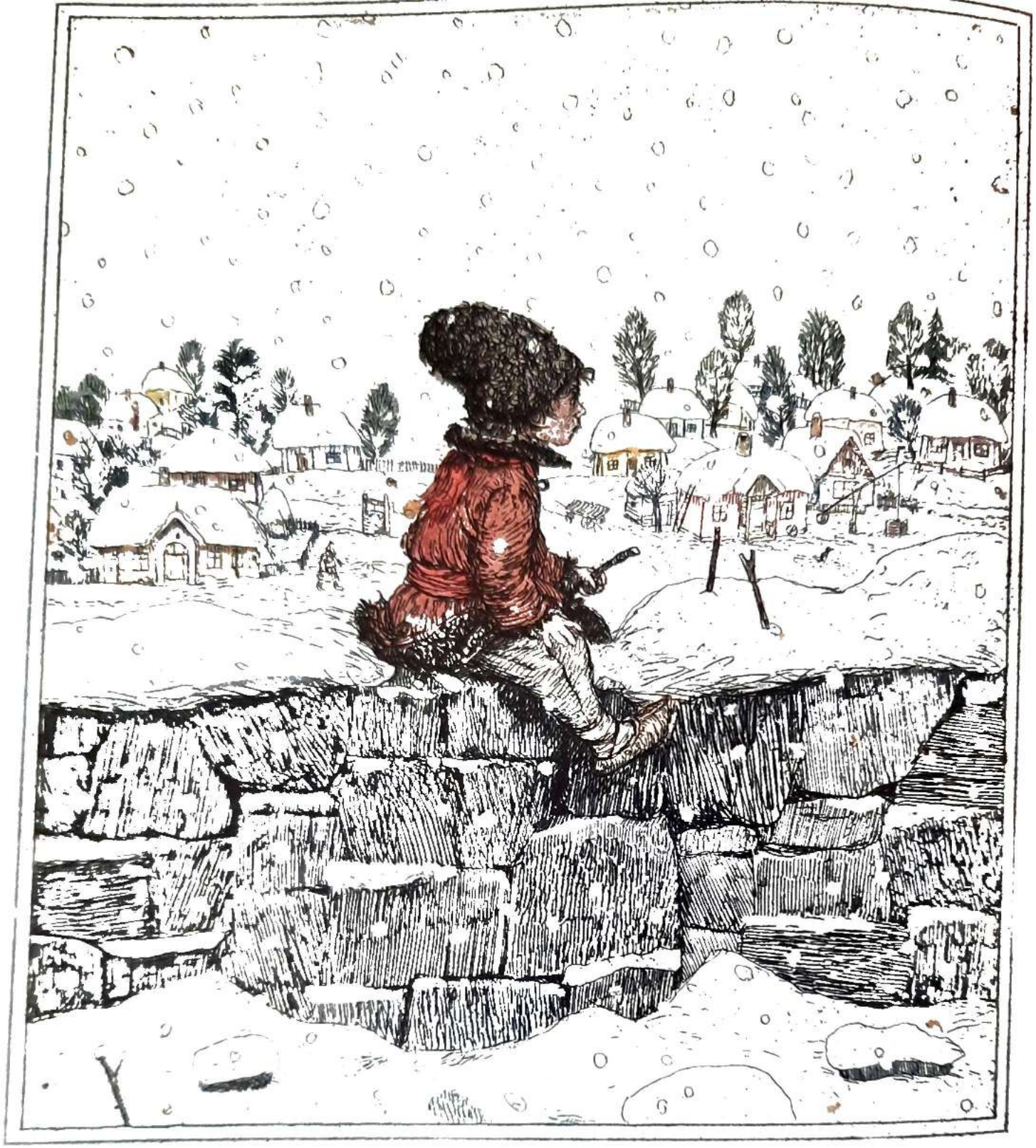

– Uite, ce multă iarnă a venit la noi!

STIMATE DOMNULE SPIRIDON VANGHELI,

(...) Regret mult că nu v-am menționat în „Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism" (Ed. Saeculum I.O.,2002), însă acest volum e realitatea celor 4 volume anterioare, apărute sub titlul „Scurtă istorie a literaturii române (1994–1997)", înainte ca eu să fi aflat de Dvs. E adevărat că, între timp, cunoscusem „O istorie deschisă..." a lui Mihai Cimpoi... De altfel, în cartea lui Cimpoi nu e menționată ca atare literatura basarabeană pentru copii, și îmi voi fi spus că această literatură n-o fi având realizări superioare...

Cu atât mai violentă a fost surpriza provocată de cărțile Dvs. Străbătându-le, nu-mi venea să cred că, dincolo de Prut, se scrisese și se scrie la un asemenea nivel. E paradoxal și revoltător că, traduse în atâtea limbi, aceste cărți nu circulă, nu se găsesc în librării la București și poate în alte orașe tocmai din Țară. Dând să-mi formulez opinia despre ele, constat că nu pot decât să confirm aprecierile ultraelogioase venite de pe aproape toate întinderile Terrei. Nu pot decât să conchid că entuziasmul cu care vă scriu copiii de pretutindeni este – analizat cu toată obiectivitatea – legitim.

Chiar fără a-și retrăi, în paginile volumelor „Guguță și prietenii săi" și „Tatăl lui Guguță..." propriile isprăvi și lecturi din copilărie, adultul cu oarecare experiență în cunoașterea literaturii nu poate decât să rămână impresionat – la modul lucid – de însușirile literare, artistice pe care atât proza, cât și versurile din aceste volume le posedă. Naratorul și poetul care sunteți dispune de o imaginație prodigioasă,

de o inventivitate epică extraordinară, de un simț al compoziției, de un dar al istorisirii, vrednice de povestitorii moldoveni de frunte, care știu (precum C. Negruzzi, de pildă) să nareze perfect vioiciunea și gravitatea, umorul și duioșia, descrierea încântătoare și tensiunea dramatică, relatarea comică și punctarea momentului tragic.

O notabilă calitate a scrisului Dvs. este desăvârșita stăpânire a limbii române, pe care o manipulați exact în spiritul firii ei. Scrieți într-o limbă curat românească, însă nu e „neaoșă" la modul ostentativ, nu anacronică, nu împovărată de arhaisme și regionalisme, neologistică în parte, dar numai în măsura strictului necesar. Câte un termen local dă frazei culoare, savoare și autenticitate, însă acesta e astfel plasat încât poate fi numaidecât înțeles în context de oricine știe bine românește. Excelența „discursului" narativ și în aspectul lingvistic e, de altfel, învederată de posibilitatea tălmăcirii sale în toate limbile mari ale pământului. Limba lui Creangă e, desigur, inegalabilă, dar accesibilă numai celor ce îi simt toate nuanțele; în traducere, ea nu are șansa să fie transcrisă cu întregul ei farmec inanalizabil.

În afară de aceasta, nici Creangă însuși n-ar putea povesti, cu hazul „Amintirilor", întâmplări cum sunt unele din cărțile Dvs., puternic circumstanțiate istoric („Cine a furat papucii Maicii Domnului" sau „Pușcăria", de ex.) și cu atât mai puțin, n-ar avea cum dezvălui în stilul poveștilor sale experiența Olguței în imperiul siberian.

Vreau să spun că Dvs. vă găsiți în posesia singurului stil etern valabil, cel numit de Caragiale „stilul potrivit": stilul funcțional adaptiv conținutului. Atât în povestiri cât și în balade, în tălmăciri și în așa zisele „eseuri".

În concluzie, nu pot decât să vă adresez felicitări pentru tot ce ați înfăptuit și să vă doresc sănătate și putere de muncă pentru încă mulți ani.

Dumitru MICU
București, 11 aprilie 2002

Iarna l-a găsit pe Guguță sub căciulă, în satul său, Trei Iezi. I-a plăcut Mătușii Ierne băiețelul: au coborât și fulgii din cer să-l vadă și l-au făcut a-alb din cap până în picioare – un omuleț de zăpadă, numai că de sub căciula lui ieșea un nouraș de fum.

Fulgii credeau că Guguță face focul sub căciulă... He, de unde să știe ei că acela nu-i fum, ci-i suflarea lui Guguță? Și de ce să facă focul?! Când și-a pus căciula în cap, a dat tot frigul afară!

După ce au mai gospodărit prin curte, fulgii au chemat băiețelul la portiță.

GUGUȚĂ

Guguță s-a frecat la ochi: drumul nu mai era! S-a urcat pe portiță: sunt dealurile de dincolo de sat?

Dealurile erau, dar acum purtau căciuli albe, ma-ari și s-au apropiat de casele oamenilor.

– Oare de ce s-au grămădit ele lângă sat? se întreba Guguță. A-a, pesemne că vor să ierneze aici...

Guguță și-a apăsat căciula bucuros:

– Uite, ce multă iarnă a venit la noi!

Iar fulgii, văzând nourași de aburi deasupra portiței, tot mai credeau că Guguță face focul sub căciulă...

Tata i-a făcut căciula mai mare, ca s-o poarte și la anul.

– Cade peste ochi, tată.

– D-apoi ridic-o, Guguță, că altă treabă n-ai în iarna asta, surâde tata.

Hm, Guguță n-are altă treabă?! Om vedea mâine cui ar fi să-i cadă căciula!

CĂCIULA LUI GUGUȚĂ

A doua zi el se scoală înaintea tatei, iese în vârful picioarelor din casă și dă mâncare la oi.

Când a venit tata cu un braț de fân, băiețelul mergea călare pe berbec prin ocol.

– Tu ești, Guguță?

– A, bună dimineața, tată! și-i face semn: adică, du, omule, fânul la loc.

De atunci, Guguță avea grijă de oi.

Da' în satul Trei Iezi era o mamă de iarnă! Oamenii ieșeau din casă încotoșmănați, iar când mergeau, parcă aveau scripcă la picioare!

Odată, Guguță venea de nu știu unde. Pe drum – țipenie de om. Abia pe lângă moară se întâlnește cu o fetiță din clasa întâi. Era fără mănuși. Tot punea geanta pe zăpadă și sufla în mâini, vânătă de frig.

– Ai înghețat, așa-i?

– Olecuță.

– Dă s-o duc eu, arată Guguță la geantă.

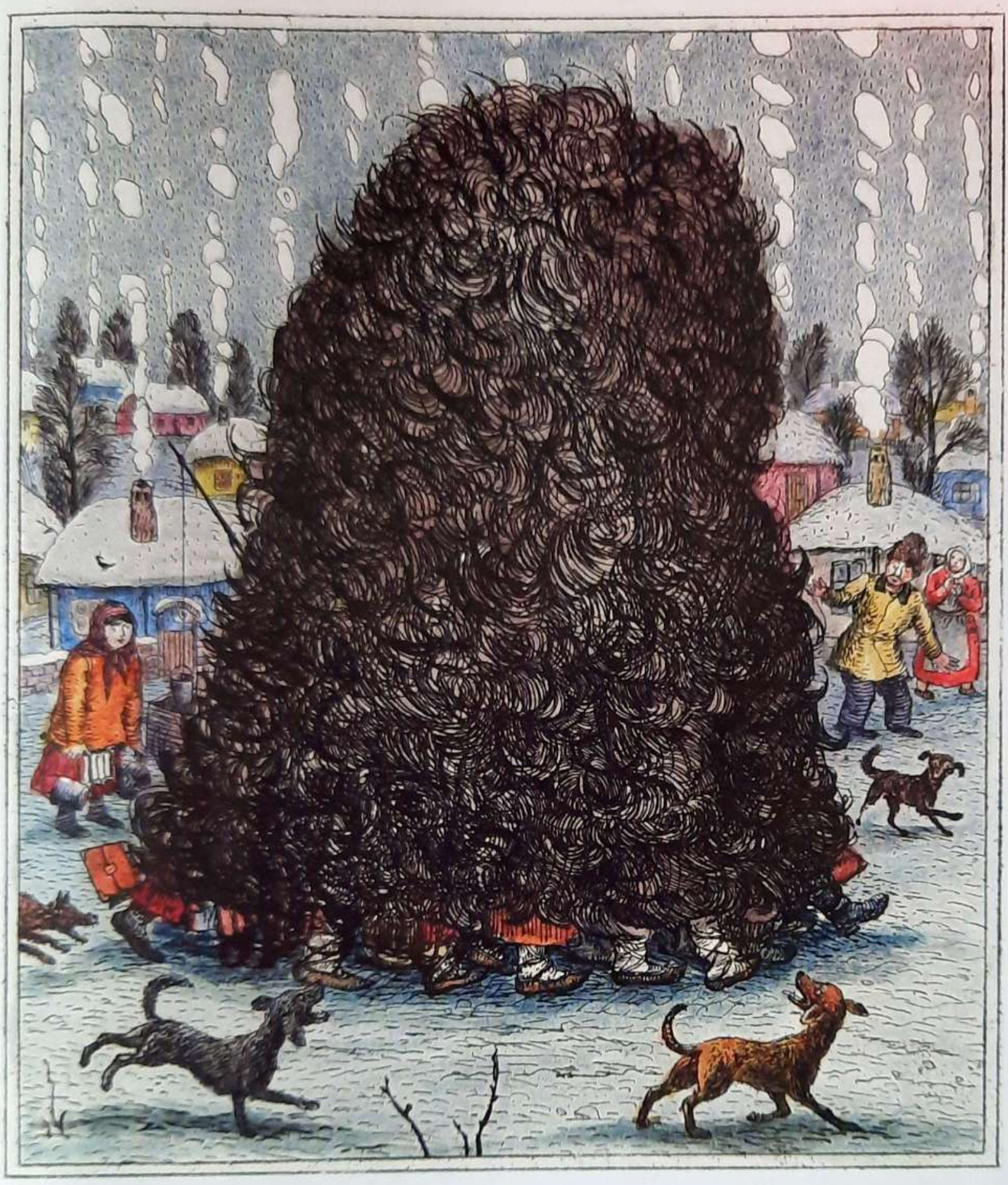

Acasă căciula se făcea iar mică, s-o pună Guguță în cui.

– Tu?! îl măsoară fetița cu ochii. Păi, ești cât căciula, bre... Ei, bine, du-o, dacă vrei! și își vâră apoi mâinile în mâneci și haide-hai după Guguță.

Merge băiețelul, dar un gând nu-i dă pace: „Are să degere fetița!" Auzea cum dârdâie de frig.

– Știi ce? își scoate el căciula. Ia pune-o pe cap!

– Nu, Guguță, ai să răcești tu.

– Dacă n-o iei, o las aici, în drum!

Și chiar o lasă. „Scârț-scârț!", se duc amândoi... Frigul mușcă de urechi, dar Guguță nu se dă. Iar căciula, supărată, stă acolo, în mijlocul drumului. Când Guguță întoarce capul, când fetița: nu cumva a luat-o cineva?

Da' căciula, cum vede că stăpânul o leapădă, unde trage o dată aer și se face mai mare, ca să-i ajungă din urmă.

Vede băiețelul una ca asta și, bucuros, intră cu fetiță cu tot sub căciulă, la cald. „Scârț-scârț!", a dus copila până la portița ei, apoi și-a căutat de drum.

De atunci, cum suna clopoțelul, Guguță răsărea ca din pământ la poarta școlii. Punea căciula pe zăpadă, iar cei din clasa întâi țopăiau în jurul ei și căciula se făcea tot mai mare. Nu una, ci șapte fete lua acum băiețelul sub căciulă! Odată, pe un viscol, a dus-o și pe învățătoarea lor acasă. Văzând că merg atâtea picioruțe sub o căciulă, cățeii satului alergau lătrând înainte și în urmă, de parcă asta era căciula lor!... Oamenii din Trei Iezi ieșeau pe la porți și căscau gura: să treacă pe drum așa o căciulă și să n-o vezi?!

Acasă căciula se făcea iar mică, s-o pună Guguță în cui.

Se bucura băiețelul, cum să nu, căciula era a lui. Când colo, într-o zi nu l-a făcut de rușine? Era un ger de a răgușit clopoțelul școlii, copiii alergau care mai de care, voiau sub căciulă, la cald, dar ea nu s-a făcut mare...

Abia acasă Guguță a înțeles ce și cum: uitase în dimineața aceea să hrănească oițele!

A doua zi – frig, spulber, să nu ieși din casă, da' Guguță dădea fân și la oile vecinilor. Și când a început a-i crește căciula, a încăput tot satul sub ea. Omăt – parcă nici n-a mai fost în satul Trei Iezi. Ba ici răsărea un ghiocel sub căciula lui Guguță, ba colo o viorea, iar cei din clasa întâi au deschis fereastra școlii și cântau cât îi ținea gura:

Vine, vine primăvara,
Se așterne-n toată țara...

În satul Trei Iezi lumea își căuta de treabă. Sub căciula lui Guguță claxonau automobilele, nechezau caii, scârțâiau cumpenele fântânilor...

– Dar pe unde are să iasă fumul din sat? s-a întrebat unul care tăia lemne, să-i coacă femeia plăcinte.

Noaptea, omul s-a urcat pe casă, a mai pus o scară și a făcut o gaură în căciulă. Cum era somnoros, gaura a ieșit prea mare și a intrat frigul în sat.

Dimineața, oamenii au dat afară de sub căciulă un cârd de ciori, apoi au astupat gaura aceea cu căciulile lor și umblau cu pălării! În Trei Iezi au rămas numai câteva căciuli – pe capetele celor care se duceau la oraș după covrigi, halva și cu alte treburi – că dincolo de căciula uriașă a lui Guguță era iarnă în toi...

Într-o zi Guguță s-a pomenit că are câțiva lei. Și unde îi pune în cel mai adânc buzunar și nu umblă la el trei zile, poate va scoate buzunarul puișori de lei, că vine ziua mamei. Când colo, a găsit lângă banii vechi numai o țintă. Buzunarul tatei însă nu era acasă.

DARUL

Da' Guguță nu putea să aștepte până va crește mare, ca să-i facă mamei un dar! Așa, cu bănuții pe care îi avea, a pornit după cumpărături. Cum ieșea pe portiță, bi-bi! un automobil pe drum.

– Iii! se oprește omulețul. Am să-i iau mamei o mașină, că o dor picioarele cât umblă pe jos... Șofer o să fiu eu, d-apoi cine altul?!

La prăvălie – cumpără, dacă ai ce! Era un automobil cât un papuc de-al lui Guguță.

– Dar unul în care să încapă și șoferul nu aveți? întreabă băiatul.

– Nu, surâde vânzătoarea.

„A-a, d-apoi că nici n-ai putea să-l scoți din prăvălia asta, ușa e strâmtă...", se dumerește Guguță și-i cumpără mamei un... nasture.

Și cum mai avea niște bănuți, a hotărât să-i caute și o rochie, dar să fie numaidecât albastră, că mama are ochi albaștri.

N-a găsit o rochie ca ochii mamei. Iată dă de niște pantofi cu călcâiul cât un clonț de cocostârc.

– Îi iau. Am s-o fac pe mama mai înaltă, ca să ajungă fără taburet la funia cu albituri.

Când colo, nu știa măsura. S-a întors Guguță într-un suflet acasă și a căutat un pantof vechi de-al mamei.

– Dacă i-a crescut piciorul de atunci?! cade el pe gânduri.

Seara, mama îl trimite la culcare, da' Guguță:

– Nu mi-e somn, culcă-te tu, mamă, că ești trudită! Și unde îi spune el o poveste frumoasă, ca s-o adoarmă mai degrabă.

N-a trecut mult și mama a prins a picura de somn.

Altădată Guguță s-ar fi gândit ce să facă cu bucata de poveste care i-a rămas în cap, dar acum nu-i ardea de asta. Să fie bună fata de împărat să-l aștepte pe Făt-Frumos până va avea timp Guguță în altă seară să spună povestea mai departe.

Băiețelul a ieșit în vârful picioarelor din dormitor și s-a întors cu un capăt de ață.

Mama dormea. Când a dat să-i măsoare piciorul, s-a mișcat o mână de-a mamei. Guguță a luat-o încetinel în palmele lui mititele și, legănând-o, îi cânta așa:

Nani, nani,
Mâna mamei...

Cum a adormit mâna, Guguță hai să măsoare talpa mamei. Degetul cel mare de la picior a ridicat mirat căpșorul, dar, somnoros cum era, n-a înțeles ce se întâmplă...

A doua zi, dis-de-dimineață, vânzătoarea dă de Guguță în ușa prăvăliei.

Când i-a măsurat cu ața, pantofii aceea erau numai buni pentru mama. Atunci a scos bănuții lui și i-a pus pe tejghea.

Așteaptă, așteaptă, dar vânzătoarea nu-l ia în seamă.

Guguță tușește, se scarpină la o ureche, la alta, mai numără o dată banii, vânzătoarea însă nu-i dă pantofii.

Dacă te-ai fi întâmplat prin părțile acelea, l-ai fi întâlnit negreșit pe Guguță ieșind din sat. Și hai-hai, îndemna papucii,

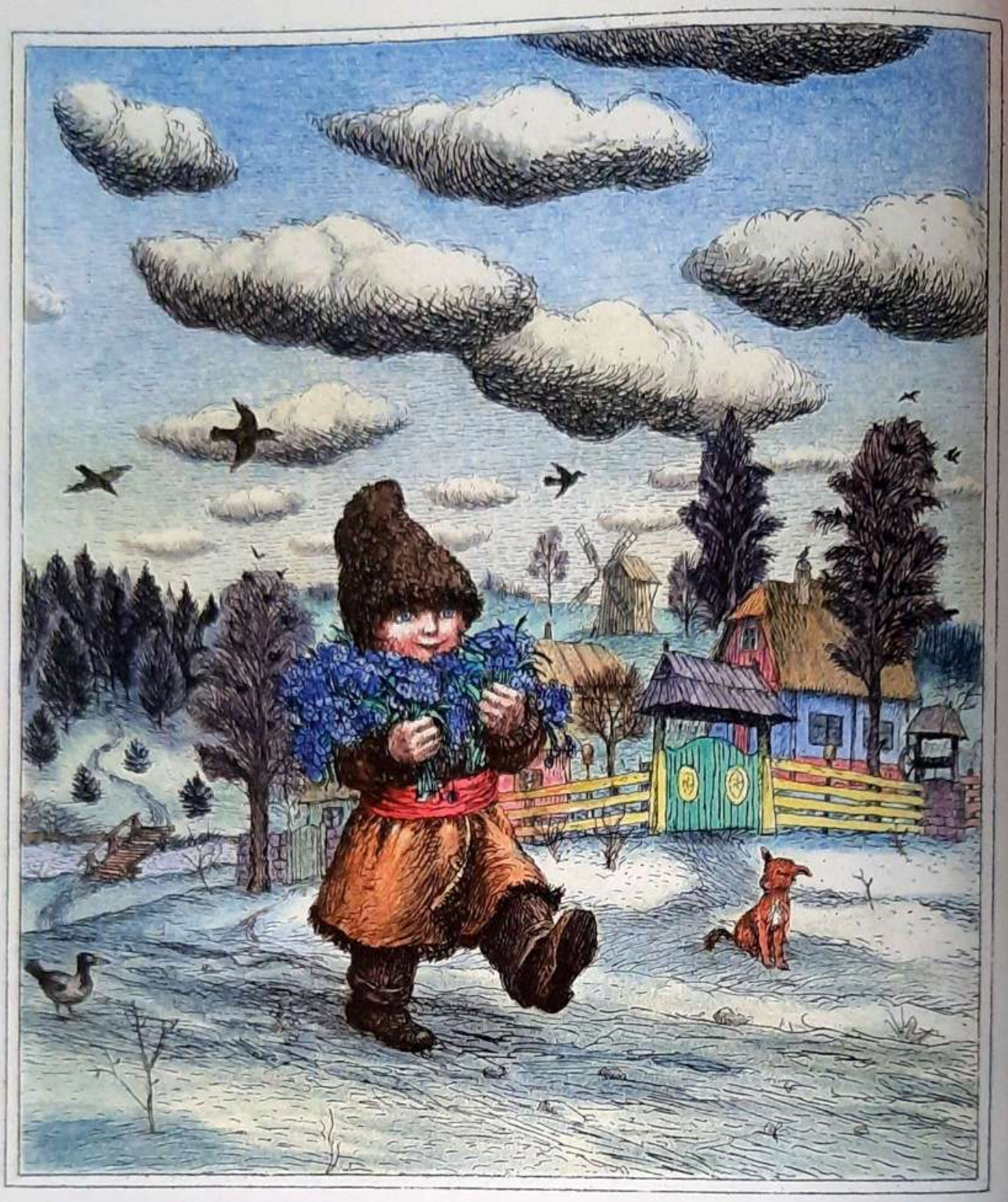

Apoi l-au văzut oamenii coborând dealul cu un braț de viorele.

până i s-a ascuns căciula ţuguiată după dealul cel mare, ca să rămână acolo până hăt după-amiază.

Apoi l-au văzut oamenii coborând dealul cu un braţ de viorele. Papucii i se făcuseră grei şi căciula, de obosită şi flămândă ce era, i se clătina pe cap...

S-a dus drept la prăvălie. Întîi i-a dat vânzătoarei un buchet uite-aşa de mare. Bărbaţii care se aflau acolo s-au ales şi ei cu câte o viorea, că în anul acela încă nu-i văzuseră.

– He, am să i-o duc babei, se bucura moş Toader Putină. Dacă te-a întreba, măi Guguţă, să-i spui că am fost şi eu cu tine.

„Hm", a zâmbit băieţelul şi a scos cei bănuţi, vânzătoarea însă nu-şi lua ochii de la viorele. Abia atunci Guguţă a văzut că pantofii lui erau la Gheorghe Cucu subsuoară...

Soarele scăpăta spre apus, pe cer se adunau turme de nori, da' Guguţă, necăjit, se întorcea acasă fără pantofi.

– Am să mă scol mâine înaintea mamei şi o să-i aduc şi ei o căciulă de viorele, încerca el să se mângâie.

Dar către seară a prins a fulgui. Cădeau nişte fulgi mari, cum nu mai văzuse băieţelul. Când s-a înnoptat de-a binelea, pământul devenise alb-dalb. Guguţă tot aştepta la fereastră să înceteze ninsoarea, până l-a găsit mama într-un târziu adormit, cu un nasture albastru în mână.

PLOAIA

Trei nourași se jucau de-a v-ați ascunselea cu soarele. Unul îl acoperea cu spatele și ceilalți doi se pitulau prin ungherele cerului. Soarele, una-două, îi prindea cu razele și le ciufulea chica. Nourașilor le părea rău că n-au și ei în cer niște stoguri de fân, un șopron ori măcar un butoi unde ar putea să se ascundă ca lumea...

Dar iată că i-a venit celui mai mic o idee năstrușnică. Pe neprins de veste, s-a apropiat de alt nor și s-a băgat în el. Le-a plăcut nourașilor treaba asta și... hai să se ascundă unul în altul până s-a făcut un singur nor mare, care a umplut tot cerul.

Soarele, de ciudă că a rămas păcălit, și-a scos cuțitul de foc și a spintecat cerul în două; și apoi, când a început a curge ploaia prin crăpătura aceasta!

Mulți dintre cei de pe pământ s-au speriat de norul uriaș, de cuțitul soarelui și de ploaie. Cocoșul a sfătuit găinile să se ascundă în coteț, că vine și el îndată. Păsăruicile au coborât din vârfuri de copaci mai la dos, sub frunze, și-și țineau ciocurile strâns lipite, nu cumva să le iasă cântecul și să afle ploaia unde-s ele. Un fluture împopoțonat s-a târât sub un brusture urât și se gândea, cu frica în sân, cum să iasă pe urmă de aici, ca să nu-l râdă florile.

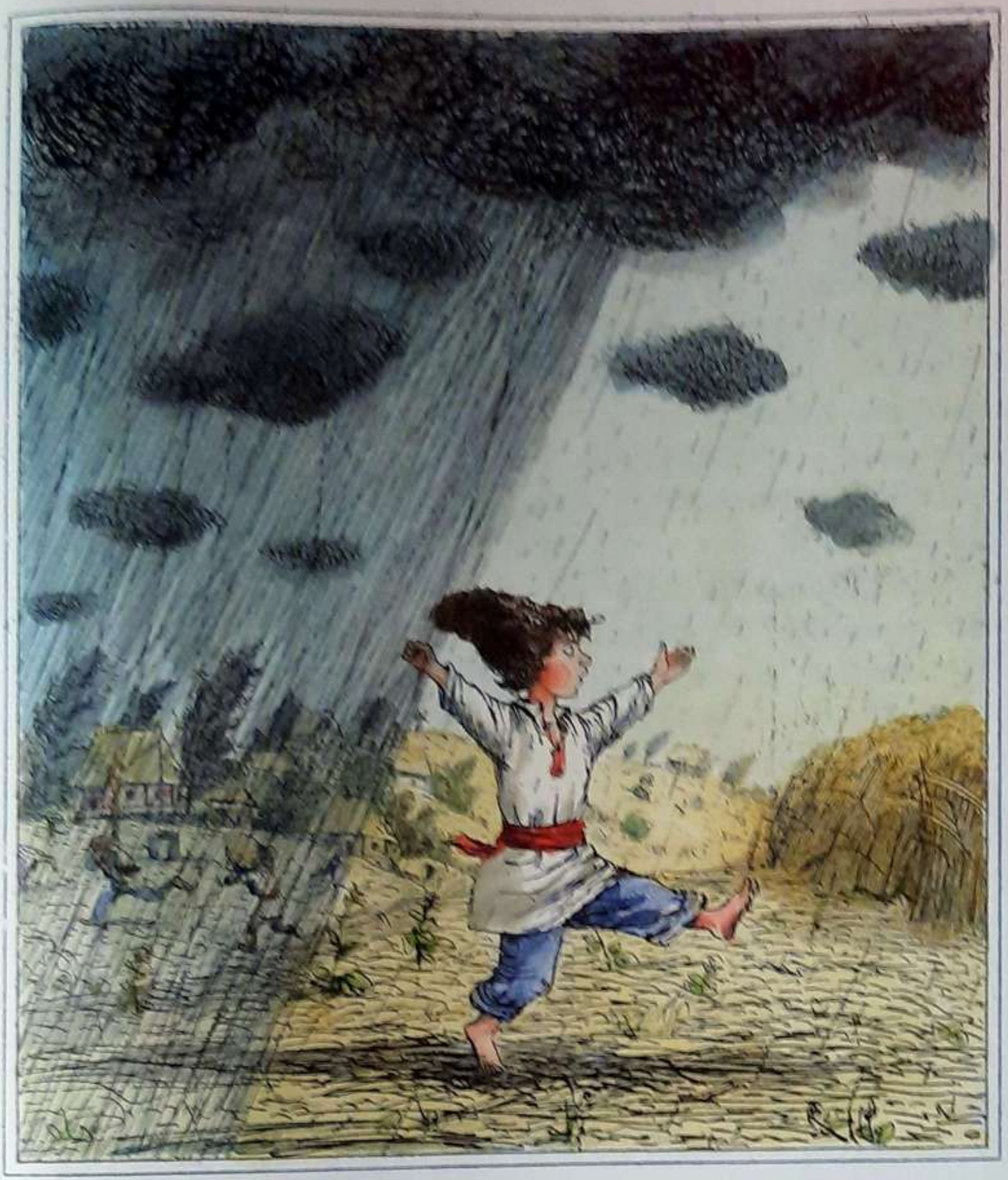

Guguță a scos ploaia din sat și a băgat-o într-un lan de grâu...

Dar ce să mai zicem de alţii, dacă mamele din Trei Iezi alergau şi ele să strângă cămăşile de pe frânghii, închideau ferestrele, îşi chemau copiii în casă...

Numai unul Guguţă a rămas la poartă să întâmpine ploaia. Picăturile ţârâiau pe lângă urechile lui şi se înfigeau în drum. Guguţă a prins doi puişori de ploaie în palmă:

– Prostuţilor, le-a zis, voi credeţi că aici e semănat ceva?

Şi Guguţă a prins a cânta: *Ploaie, ploaie, stai, ce faci, drumul nu ne dă colaci!* Puii de ploaie nu ştiau ce să facă şi... iată ce mai gând i-a venit lui Guguţă! Şi-a suflecat pantalonii, a ieşit în fruntea ploii şi a strigat: *„Hai, veniţi după mine!"*

Puii au pornit-o tot o fugă în urma băieţaşului. Numai că ploaia era ma-a-re şi nu încăpea pe drum. Se strecura prin ogrăzi, păşea gardurile, sărea casele. Oamenii lăsau câmpul şi alergau în sat, care şi cum: veneau pe jos, în căruţe, cu automobilul, pe biciclete şi numai unul Guguţă ţinea drumul îndărăt, cu ploaia după dânsul!

Puii de ploaie, ştrengari cum sunt, i se vârau după gât, dar Guguţă să-şi pună mintea cu nişte gâgâlici?

A cotit pe lângă moară, a scos ploaia din sat şi a băgat-o într-un lan de grâu cu picioarele subţirele, ca ale ploii.

Ploaia s-a tot dus prin grâu, iar băieţaşul s-a întors cu hăinuţele ude în sat. Mamele deschideau ferestrele, că peste curtea lui Guguţă răsărise curcubeul. Cocoşul, urcat pe coteţ, nu ştia cum să se caţăre pe curcubeu şi să-i tragă un cucurigu, colea, de să-l audă găinile de pe tot globul!...

O TAINĂ

Când toate rățuștele de pe uliță se fac rațe, iar cocoșii cei tineri încep a cânta pe sub ferestre și harbujii din câmp vin în sat, înseamnă că se apropie ziua lui Guguță.

Băiatul e în treburi: meșterește steaguri și le înalță pe gard, pe șură, pe casă – să știe toată lumea că vine ziua lui Guguță!...

Bunica vede din alt capăt de sat steagurile și apare, dis-de-dimineață, cu un șorț plin cu de toate celea; îl trage de urechi, sărutându-l, și-i dorește ani de cei frumoși taman până la vârful lor. Vin și alți oameni din Trei Iezi și toți îl sfătuiesc pe Guguță să crească mai repede, că țara are nevoie de băieți ca dânsul. Când aude de țară, el își prinde sabia la șold.

Și ca să nu-l tot tragă oamenii de urechi, mama îl ia de ziua lui la târg.

Mai întâi se duc pe la piață. Mama scoate ia, acolo, niște ouă de vânzare, iar Guguță ține țanțoș un cocoș adevărat, care chiar te ciupește dacă vrea!

Oamenii se tot învârtesc pe lângă Guguță și-l iscodesc cât vrea pe cocoș. Un moș cu ochelari îl ia și-l cumpănește în mâini, altul îi caută creasta, iar o femeie îi suflă în pene. Măcar cineva să întrebe:

– Măi băiete, dar cocoșul tău cântă?

– Îl aud și din celălalt capăt de sat! așa i-ar fi răspuns Guguță.

– Băieți, acum o să aflați o taină!

Aceia se duc și-l împresoară alți oameni, de parcă au pierdut un cocoș în brațe la Guguță. Unul scoate banii, da' Guguță:

– Nu-l mai dau! și-l strânge la subsuoară.

Abia la spartul târgului i l-a vândut unui marinar, care i-a făgăduit că n-o să-l taie. Apoi mama l-a dus pe Guguță la frizer, i-a cumpărat de ziua lui un covrig cu mac și o pereche de pantaloni.

Dintr-un autobuz de pasageri, care ținea drumul spre Trei Iezi, Guguță era cel mai de seamă om: ducea copiilor o taină!...

Acasă, îmbracă pantalonii cei noi și sună din corn.

Au prins a se deschide portițele și s-au strâns degrabă toți prietenii lui de pe uliță. Cum veneau așa veneau: unii călări pe nuiele și cu părul zburlit a cavalerie, alții cu binoclul în mână...

Guguță i-a dus în fundul curții și a rugat-o pe mama să stea de pază la portiță, nu cumva să se strecoare vreun spion. Apoi s-a urcat într-un copac plin cu steaguri:

– Băieți, a zis cel din copac, acum o să aflați o taină!

– O taină?! au căscat copiii o gură cât căciula lui Guguță.

– Voi îl știți pe cocoșul meu cel porumbac?

– Îl știm! Și el ne știe pe noi!...

– De azi înainte, cocoșul o să călătorească pe Marea Neagră și o să trezească în fiecare dimineață corăbiile Țării!

– Ura-a! striga ceata lui Guguță și, în clipa aceea, el a ajuns comandant.

Când a venit seara și s-au întors pe la casele lor, încă multă vreme n-au putut adormi – se tot gândeau băieții: ce noroc a avut pe lumea asta porumbacul lui Guguță!...

BANCA LUI GUGUȚĂ

De la o vreme, Guguță umblă prin sat pe la băieții mai mari și caută cărți de cele cu care te duci la școală. Până la urmă, s-a ales cu patru cărți de citire și una de... astronomie.

S-a culcat devreme, dar nu putea adormi: lătra câinele. Dacă îi fură Moș Ene ghiozdanul în noaptea asta? Guguță a ieșit afară și l-a dezlegat pe Tarzan.

Dimineața a găsit ghiozdanul la locul său.

Câinele s-a luptat toată noaptea cu Moș Ene și acum dormea dus.

Guguță și-a spălat amândouă urechile. Apoi a îmbrăcat costumul cel nou, a rupt din grădină o floare și undoi, un-doi, cu ghiozdanul în spate, hai la școală!...

– Dacă ai o carte, umbli în clasa întâi, dacă ai două – într-a doua, își face socoteala pe drum Guguță. E-he-he, pe câți i-am întrecut eu!

Când să intre în școală, băiatul dă ochii cu directorul.

– Guguță? se miră directorul. Ai venit la școală? Păi, ești cât ghiozdanul, bre! Câți ani ai?

– Dar câți vă trebuie?

– Ei, dacă ai venit, râde pe sub mustăți omul, îți ajung anii ca să mănânci harbuji la lotul școlii!

Guguță mai că n-a intrat în pământ de rușine, că era acolo un sat întreg de copii.

Unde s-a mai aflat una ca asta?! Directorul n-are o carte în mână și e mai mare pe toată școala, dar Guguță, cu un ghiozdan plin, nu e bun decât să mănânce ia, acolo, niște harbuji?!

– Îi arăt eu! se întoarce Guguță valvârtej acasă.

A auzit directorul că Guguță e supărat foc și a venit la el să se împace. A adus vorba omul și pe colo, și pe dincolo, dar băiatul nu se îndupleca și gata! Atunci directorul... unde scoate un clopoțel din buzunar:

– Îți dau voie să suni la pauză din clopoțelul ăsta!

– Nu mă împac.

– Știi ce? Când va fi serbare, neapărat să vii și tu. Vrei să spui o poezie pe scena școlii?

– Nu.

Cum a venit directorul, așa a și plecat, cu clopoțelul în buzunar!

Guguță l-a căutat pe taică-său, care nu-și vedea capul de treburi.

– Tată, fă-mi o școală în curte!

Tata se scarpină la tâmplă:

– O școală, a? N-am director, că aș face-o eu...

– Atunci fă-mi o bancă! nu se lăsă Guguță. La o bancă tot trebuie director?

– O bancă? se luminează tata. O fac! Și-apoi, cine va fi director, vom mai vedea noi...

N-a trecut nici o săptămână și iată că intră în curte meșterul cu o bancă nouă-nouță.

Au pus-o în grădină...

Cum auzea clopoțelul școlii, Guguță își lua pălăria de pe cap, se așeza în bancă și își făcea lecțiile. Când prindea cu urechea: „Un-doi, stângul!", ieșea din bancă și mergea cu pas cadențat încolo și-ncoace. Dacă școala cânta, Guguță bătea toba în tact...

Sătenii, dè, se bucurau: degrabă o să mai iasă
un om învățat din satul Trei Iezi!

Copiii vecinilor se zgâiau prin gard: cât n-ar fi dat să stea şi ei în banca asta! Şi numai ce aud într-o zi, din gura lui Guguţă, că dacă au haine noi şi cărţi, pot veni câte unul la şcoala lui.

Vestea despre banca lui Guguţă s-a dus din uliţă în uliţă. Sătenii, de, se bucurau: degrabă, o să mai iasă un om învăţat din satul Trei Iezi! Cine trecea pe drum numaidecât întorcea capul să-i vadă banca, ba unii îndrăzneau de intrau chiar în grădină şi cereau voie să se aşeze lângă el.

Într-o zi, pe când Guguţă era la lecţie, numai – iată – şi directorul deschide portiţa:

– Guguţă, mă laşi să stau şi eu un pic în banca ta?

– A-a, Dumneavoastră sunteţi? se scoală în picioare băieţelul. Vă dau voie, cum să nu, s-a înveselit el, dar mai întâi, poftim, mâncaţi un măr din grădina noastră!

CEASUL

Cum îl vede mai fără griji, Guguță se dă pe lângă taică-său:

– Tată, când vor rămâne doar oleacă de minute în ceasul tău și-i vrea să scapi de el, să mi-l dai mie să-l arunc.

Tata îl mângâie pe cap și Guguță se bucură: așa o să fie!

Trece o zi, trece o săptămână – tata nu-i dă ceasul. O fi încă plin cu minute, dar o să vină și vremea aceea. Guguță însă nu mai are răbdare, își pune o curelușă la mână și se tot bagă în ochii tatei:

– Să-ți spun ce oră e? se uită el la curelușă.

Tata își caută de treabă, da' bunicul ridică ochii la soare.

– Ce faci, bunicule?

– Potrivesc cât e vremea, Guguță.

– Acesta e ceasul tău?

– Păi, altul nici nu-mi trebuie!...

Guguță îl compară cu al tatei și găsește că ceasul bunicului e mai bun. Să tragi un ciocan în ceasul tatei, nu rămâne un minut în el; în ceasul bunicului au bătut cu tunul la război și tot nu s-a stricat – luminează și încălzește! Apoi, la ceasul ăsta se pricep și păsările și caii. Umblă și umblă, nici ceasornicar nu-ți trebuie!

Într-atât i-a plăcut ceasul lui bunicu-său, că Guguță a aruncat cureluța cât colo.

— Dar eu știu de unde ia ceasul tău minutele!

Într-o seară însă, pe când ceasul de pe cer era dus la culcare, Guguță l-a mai întrebat o dată pe tata de mai sunt minute în ceasul lui și dacă nu-i trebuie un băiat ca să i-l arunce. În loc de răspuns, tata a dat mâneca într-o parte și a spus cât e ora fix.

– Dar eu știu de unde ia ceasul tău minutele, nu se lăsă bătut Guguță.

– De unde? prinde interes tata.

– Păi, din ceasul bunicului, de acolo le ia. Ceasul de pe cer e mai mare peste toate ceasurile!

– Bravo! îl cuprinde tata. Să știi că-ți dau ceasul! și-l scoate de sub mânecă.

Lui Guguță îi părea grozav de rău că și-a aruncat curelușa... S-a dus tot o fugă s-o caute. N-a vrut să pună însă ceasul sub mânecă. Până hăt târziu a stat cu el la ureche: dacă i se termină minutele noaptea?

A doua zi, dis-de-dimineață, Guguță umbla din casă în casă cu ceasul în palmă. Aici bătea la ușă, acolo striga la poartă. Pe unii îi găsea cu perna sub cap, pe alții foindu-se prin ogradă ori scoțând apă la fântână. Așa a aflat tot satul cât e ora înainte de a răsări Ceasul cel Mare al bunicului.

POVESTEA LUI GUGUȚĂ CU MOȘII CRĂCIUNI

Unde tremură norii de frig, acolo e țara Moși Crăciunilor, așa crede Guguță. De acolo vine iarna. Soare n-au, că soarele e la noi. Au pe cer numai o bucată de lună și câteva stele.

În țara aceea sunt Moși Crăciuni de care vrei – și bătrâni, și tineri, și băieței de Moși Crăciuni!

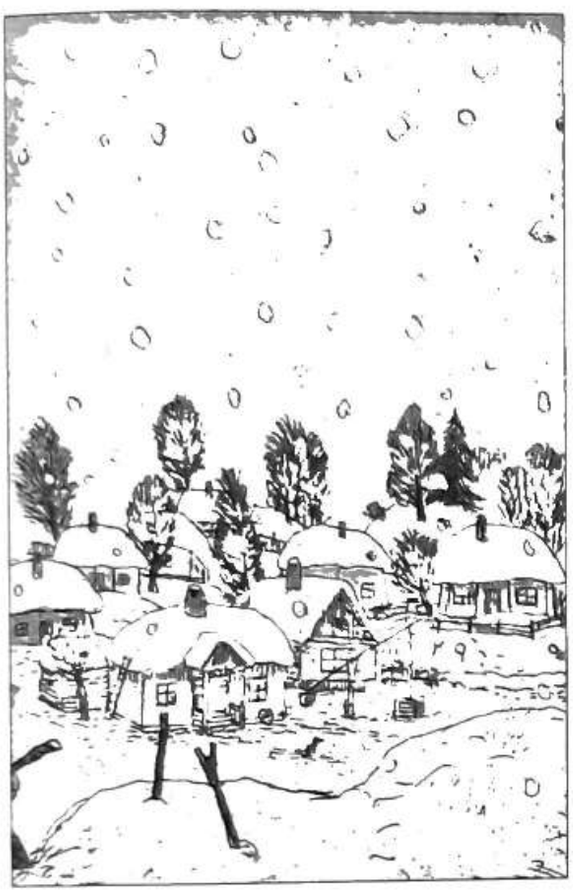

Mama lor e Mătușa Iarnă. Știi cum îi aduce pe lume? Așază de cu seară în leagăn o firimitură de pâine și pune peste ea o căciulă. Mătușa Iarnă nu doarme în noaptea aceea. Tot leagănă firimitura și-i cântă:

Iată ne apucă zorii,
Hai, deschide ochișorii!

Mai e încă până la ziuă, când căciula prinde a se mișca, apoi se ridi-i-că în sus, da' Mătușa Iarnă își scutură somnul din genele albe și se apleacă peste leagăn:

– Uite-l! se bucură ea când vede acolo un Moș Crăciun mititel.

– Bună dimineața, mamă! își scoate puiul cel de Moș Crăciun căciula.

Mama îl ține în casă trei zile și îl hrănește numai cu fulgi, până îi cresc sub nas mustăți și barbă albă. Apoi îi dă drumul pe afară să se facă mare și scoate alt pui!...

Băieţeii de Moşi Crăciuni aleargă prin omăt, se dau cu săniuţa şi zvârl cu căciulile în urşii cei albi.

Dimineaţa se duc toţi la şcoală, călare pe pui de cerb. La şcoală învaţă toate limbile şi află unde duc drumurile. Ei n-au tablă – scriu pe un troian de zăpadă.

Moşi Crăciunii cei bătrâni lucrează la fabrica de jucării. Fabrica lor n-are acoperiş, să nu le fie prea cald, zice Guguţă.

Aproape de Anul Nou, când pe-acolo zăpada e aşa de mare că abia poţi ieşi din casă, Moşi Crăciunii încarcă jucăriile în desagi şi încalecă pe cerbi. Cerbii îşi croiesc drum prin pădure cu coarnele. Stelele le arată calea şi Luna îi păzeşte de sus. Moşi Crăciunii nu se tem de nimeni, că lupii sunt câinii lor!

Merg, merg prin pădure, până ajung la o fermă de cai albi cu ochi mari-mari, care văd drumul şi noaptea.

Aici lasă cerbii, înhamă caii albi la sănii şi-i mână cu barba – unii la răsărit, alţii la apus ori la miazăzi, prin sate şi oraşe, să le ducă daruri la copii.

După ce împrăştie în lume bucuria Crăciunului, îşi deşartă desagii şi învaţă de la cei mici cântece şi poezii cât să le ajungă şi de Anul Nou, Moşi Crăciunii se întorc iar în ţara lor, unde tremură norii de frig, că au pe cer numai o bucată de Lună şi câteva stele.

Acolo prind a meşteri alte jucării şi scriu pe troiene numele copiilor care îi aşteaptă să vină la anul...

Când a rămas până la Anul Nou doar un mâine și un poi-mâine, s-a auzit afară scârțâit de omăt și... un brăduț a intrat înaintea tatei în casă! O zvârlugă de fată, răsărind în preajmă, a prins a-i cânta:

O, ai trecut peste prag,
Bradule verde și drag!

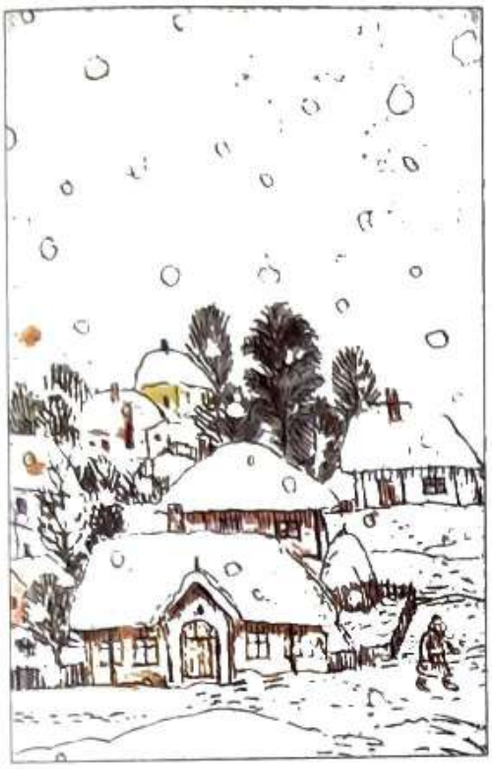

NOAPTEA DE ANUL NOU

Cum au simțit că Bradul e în casă, tot felul de păsăruici, veverițe cu nuci în gură, fluturi cu căpșune în spate s-au urcat sus, în ramurile lui. Bătrân cum era și cu desaga pe umăr, Moș Crăciun s-a oprit la poalele Bradului, unde îl aștepta Alba-ca-Zăpada.

Apoi s-au aprins luminițele și Pomul de Iarnă, cu toți oaspeții săi, era gata de Anul Nou. Dar Anul Nou nu vine așa!... Lui îi place să audă pe la case zurgălăi și strigăte: „*Hăi, hăăii!*".

În seara de Ajun, iaca, mama scoate prăjiturile din cuptor, iar Doinița s-a cuibărit la fereastră. Și Pomul de Iarnă ascultă cu toate urechile oaspeților săi. Devale, undeva în sat, răsună zurgălăii.

„*Anul Nou trebuie să fie pe aproape, își zise copila. Unde va auzi zurgălăi, acolo are să se ducă... De-ar veni măcar Guguță cu uratul*".

Pe cărare însă nu se arăta nimeni. S-a posomorât Doinița și Bradul a clipit din

luminițe. „*Dacă tata și-a făcut casa în pădure*... Prin sat Guguță nu se teme, că sunt câini, dar aici mai știi ce jivină îți sare în spate?!"

La miezul nopții au sărutat-o mama, tata, unchiul, i-au pus darul în brațe și i-au dat de grijă să crească mare. Au sărutat-o, însă n-au strigat: „Hăi, hăi!", n-au sunat din zurgălăi! Și copila s-a dus iar la geam: „Dacă tata a făcut casa în pădure..."

Făr' zăbavă a venit Moș Ene și a luat-o de la fereastră. Când i-a închis moșul ochii, în urma lui – trop-trop! – au sosit și urătorii. Era și Guguță printre ei. Aveau niște clopote cât căciulile, iar coada buhaiului era mai-mai cât Guguță de lungă.

– *Hei, moș pădurar, primești urătorii*? s-a auzit vocea lui Guguță.

– *Primim*! s-a înviorat stăpânul casei.

Și, când s-au pus băieții pe urat, zăngăneau ferestrele și se cutremura casa, nu alta:

Mâine anul se-nnoiește,
Plugușorul se pornește
Și începe a ura,
Pe la case-a colinda...
Strângeți roata, măi flăcăi,
Și sunați din zurgălăi,
Hăi, hăăăi!

Doinița sărea în sus de bucurie, de și-a pălit de câteva ori capul de tocul ferestrei, dar nu avea când s-o doară. Acum nu-i părea rău că tata și-a făcut casa în pădure.

– *Sculați, că-i Anul Nou*! a trezit pădurarul vietățile din Pomul de Iarnă.

Afară a început a ninge. Auzind de sus zurgălăii, veneau fulgi câtă frunză, câtă iarbă, să asculte urătura. Iată, omătul din pădure e până la genunchii băieților, dar ei nu se dau duși. Omătul a crescut până la brâu, urătorii însă erau tot la fereastră! A prins

– Hei, moș pădurar, primești urătorii?

a ninge cu fulgi cât mănușile Doiniței și zăpada a îngropat băieții până la subsuori, dar ei cum fluturau așa fluturau din clopoței!...

Dacă a văzut Doinița că zăpada a ajuns la bărbia urătorilor, iar lui Guguță i se vede numai vârful căciulii, a îmbrăcat în fugă paltonul, a pus mâna pe lopată și i-a scos din zăpadă.

Au urat băieții toată noaptea. Fiica pădurarului a rămas cu dânșii afară, să strige „*Hăi, hăăi!*", iar în locul ei, la fereastră, ședeau tata, mama, unchiul și Pomul de Iarnă cu toți musafirii săi.

Dimineața, cum s-a trezit, Doinița a alergat la geam. Din toate părțile o semănau musafirii dalbi. Iar un fulg, legănându-se, îi cânta:

Hei, Doiniță, soră-mea,
Nu suntem de ici-colea,
Coborâm de pe o Stea!
Uite câți semănători
Ți-au venit la sărbători!

Și au semănat fulgii cerdacul, casa, curtea, pădurea, până au înălbit totul în jur. Era dimineața Anului Nou!

Și a ieșit fiica pădurarului cu o poală de nuci și prăjituri să le împartă semănătorilor, dar fulgii nu aveau buzunare și... n-au luat nimic. Au mulțumit însă Doiniței, au fluturat din căciulile dalbe și s-au dus pe la alte case, că-s atât de multe în satul de sub pădure...

DATORIA LUI GUGUȚĂ

Guguță a mai trebăluit pe afară, apoi și-a adus aminte că e dator lui văru-său cu un leu.

– Mâine e Anul Nou și poate că oamenii n-au un ban în casă. Ia să mă reped până la văru-meu!...

Mama nu era acasă. Guguță a cusut leul în căptușeala căciulii, să nu-l prade hoții pe drum, ba și-a luat și pistolul: las' să-ncerce! După ce a pus fotografia mamei în sân, și-a ridicat gulerul la palton și a pornit-o spre satul vecin, unde trăia vărul său.

Pe drum îl ajungea din urmă ba o sănie din Trei Iezi, ba un automobil și numaidecât se opreau în dreptul lui. Or fi simțit oamenii că băiețelul are bani?!

– Mă duc pe jos, le răspundea Guguță. Nu de alta, dar vreau să încerc ciubotele, că-s noi.

Când s-a văzut la podul de peste Răut și satul a rămas în urmă, i s-a făcut dor de mama. Băiețelul a scos fotografia ei:

– Sărmana mamă!... – o căina Guguță.

A suflat apoi în mâini și hai mai departe! Omătul nu avea ce face și scârțâia sub picioare. L-a mai ajuns un camion:

– Hai, urcă-te în cabină! îl îndeamnă șoferul.

– Nu vezi că dealul e mare? E greu pentru mașină, o să vin înapoi cu mata!

În satul lui văru-său, copiii de acum umblau cu uratul. Guguță și-a dat căciula pe ceafă:

– Oare să-mi cumpăr de leul ăsta o talangă și să ajung la vărul meu cu o prăjină de colaci pe umăr?

Dintr-o curte au ieșit un băiețel și o fetiță. De mititei ce erau, au pus clopoțelul pe un băț și-l duceau amândoi.

– Ce să mă pun eu cu dânșii, și-a coborât Guguță căciula pe frunte. Alde mine umblă cu uratul noaptea!

Clopoțelul lor însă a prins a suna și Guguță s-a oprit. Urătorii credeau că omulețul de sub căciulă o să-i roage să-l primească în ceata lor, dar Guguță numai ce le spune:

– Știți ce? Urați-mă pe mine!

Cei doi au căscat gurile: nu se așteptau la una ca asta.

– Aici, în drum? s-a dezmeticit băiețelul.

– Aici, că eu sunt din alt sat.

– Noi în drum nu urăm, a răspuns băiețelul și a dat să se pornească, dar fetița, mai isteață, s-a uitat în jur și a spus:

– Apoi mata, nene, intră în curtea asta și o să te urăm.

Din trei pași, Guguță a fost în curtea aceea.

– Cu voie să vă urăm? a pocnit băiețelul din bici.

– Cu voie, cum să nu! a dat Guguță din cap și fetița a început urătura.

Și cum sta așa, în fața lor, lui Guguță îi părea că el, nu bădica Traian, a încălecat pe un cal bălan cu șaua de aur și frâul de mătasă cât vița de groasă.

Apoi tot el s-a dus la arat, la semănat și al lui era grâul acela, care a crescut în pai cât trestia, în spic cât vrabia, că altfel fetița nici nu-i spunea la urmă:

Scoate colăcelul
Că îngheață băiețelul!
Hăi, hăi,
La anul și la mulți ani!

– Știți ce? unde le spune Guguță: Urați-mă pe mine!

– Bu-ună urătură! i-a lăudat Guguță, apoi i-a întrebat cine strânge banii.

– Eu, a scos băiețelul pieptul înainte și s-au ales cu leul acela. În loc de colac, le-a lăsat pistolul, că nu mai avea nevoie de el.

Da' băiețelul și fetița erau bucuroși nevoie mare. Guguță le-a spus să vină și la anul cu uratul.

La văru-său nu mai avea cu ce să se ducă: o să-i întoarcă datoria altădată.

Însera, mama prinse a-l căuta prin Trei Iezi cu lumânarea, da' Guguță – scârț-scârț! – ieșea din alt sat... Pe drum, înapoi, nu l-a ajuns nici o mașină. Rămăseseră toate să aștepte Anul Nou pe la casele oamenilor...

MĂRIA SA GUGUȚĂ

Mama i-a dat lui Guguță gradul de căpitan, da' tata îl socotea ia, acolo, un pui de om. Dimineața îi trăgea perdelele să doarmă, iar seara îi aducea pâine, cică, de la iepuri.

Mănâncă Guguță azi pâine de la iepuri, mănâncă mâine, până ce, într-o noapte, își leagă mâna de piciorul tatei și dimineața sare din pat odată cu dânsul.

Și-a pus de-ale gurii în coșuleț, dar tata l-a luat numai până la poartă. Ce să caute unul ca Guguță în câmp?

Băiatul însă ia seama că însuși taică-său, depărtându-se de casă, se face tot mai mic.

A alergat în sat. Da, așa se întâmpla cu toți oamenii din Trei Iezi. Pe la marginea satului erau cât surioara lui, apoi cât papucii ei, pe urmă cât un fir de mac.

Da' Guguță? E-he, acum Guguță, pe lângă ei, părea un uriaș! Așa a ajuns el... mai marele Împărăției Trei Iezi!

Băieții din sat, cum au aflat vestea, au alergat la Guguță cu tot felul de treburi.

– Măria Ta, ne plouă în casă și tata n-are cu ce s-o acopere!

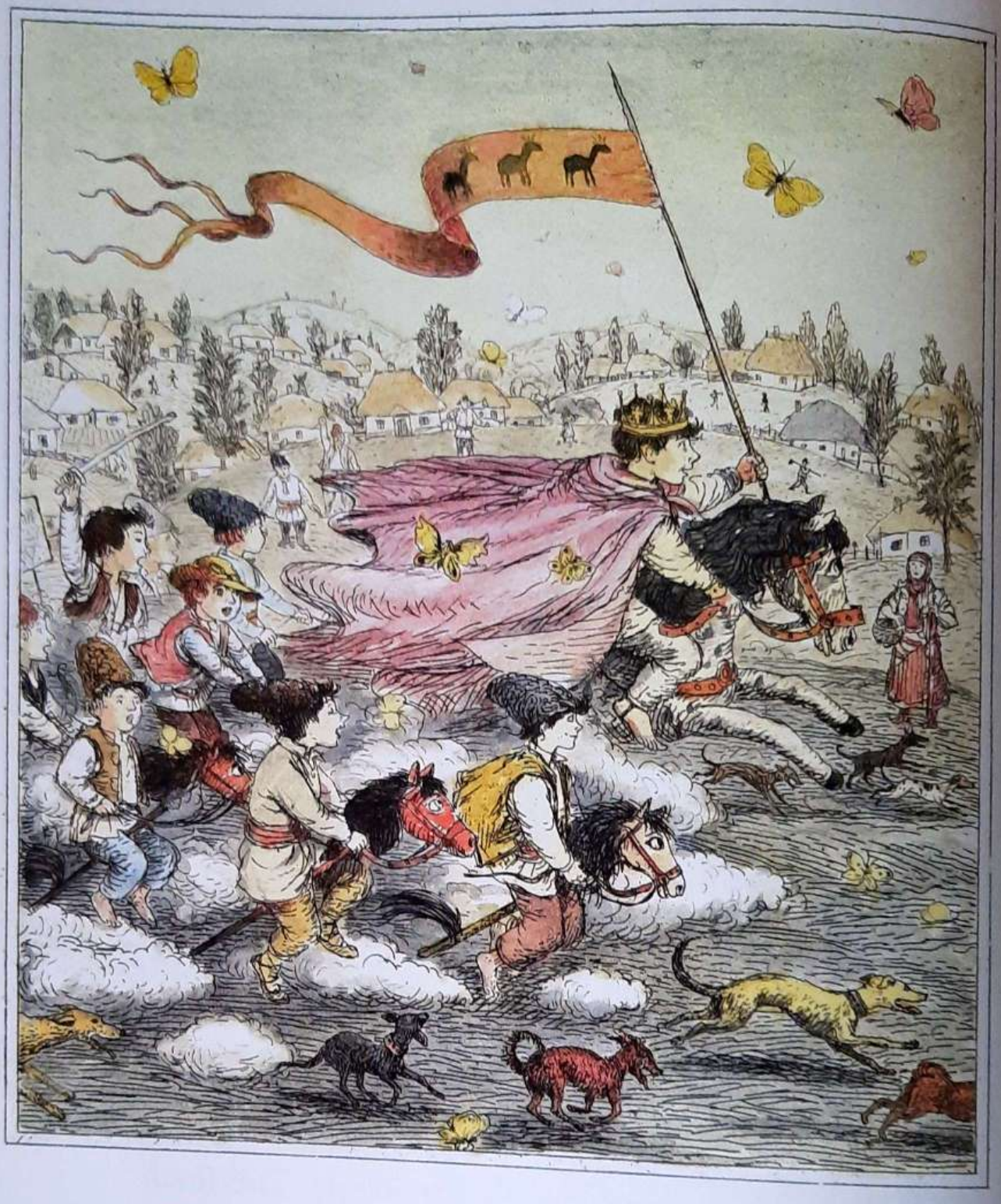

Astfel ajunge el mai marele în Împărăția Trei Iezi!

– Am să rog norii să nu plouă peste casa voastră.

– Măria Ta, scade apa în Răut, nu avem unde ne scălda!

– Măria Ta..., aude din toate părțile. Guguță, cum să nu-i ajute?!

Când își pune treburile la cale, i se aduce un mânz la poartă. Îl încalecă îndată și pornește prin împărăție.

– Măria Ta, am pierdut o rățușcă, îi iese în cale, plângând, un copilaș.

Guguță fluieră de trei ori și... apar trei cavaleriști fără cai.

– Vedeți ce-i cu rața omului! Căutați-o în râpă!

Da' mânzul, fudul, nu știa cum să-i spună:

– Măria Ta, măcar pune-ți, colea, o sabie la șold și... cată de vezi unde ți-i straja!

Din hogeagul unei case ieșea fum. Văzând în prag o fetiță cu șorț la brâu, Guguță oprește mânzul:

– Ce umbli cu focul? îi arată el la hogeag.

– Măria Ta, zice fetița, trebuie să fac demâncare pentru părinți că, iată, soarele-i sus și câmpul e cine știe unde!...

– Spune-le că Măria Sa Guguță le dorește poftă bună.

– Mulțumesc, Măria Ta.

Pe alt drum, lângă fântână, Guguță dă de un băiețel cu căciulă și încotoșmănat într-un cogeamite cojoc, în plină vară.

– Măria Ta, își scoate băiețelul căciula, am auzit că din fântână se văd stelele ziua în amiaza mare. Vreau să le văd. Mă lași să cobor în fântână?

– Pune-ți, Vasile, căciula pe cap, rabdă până deseară și ai să vezi stelele cât vrei!...

Cavaleriștii au găsit rățușca și au trecut de la un capăt de sat la celălalt cu portretul lui Guguță în băț.

La curte, îl aștepta un cavalerist cu o pușcă de soc:

– Măria Ta, cu pușcă de asta nu mai intrăm noi în Europa!

– Da-a, a prins a alunga Guguță o albină ce voia să-i dea ac.

Pe la chindie, Măria Sa a plecat în luncă, la o vânătoare de fluturi. Aleargă după unul, aleargă după altul, cu pălăria în mână, dar fluturii îl duceau de nas. Numai unul, mai șmecher, ca să ajungă la curte, s-a băgat de bunăvoie sub pălăria Măriei Sale.

Multe treburi a mai avut Guguță în ziulica aceea. Către seară, Măria Sa, obosit de-a binelea, a ieșit la marginea satului Trei Iezi.

Oamenii se întorceau din câmp pe toate drumurile.

Întâi erau cât niște spice, pe urmă cât știuleții de porumb, apoi cât floarea-soarelui, iar Măria Sa Guguță, pe lângă ei, se făcea tot mai mic. Atât de mic, încât, până la urmă, l-au luat oamenii de mână și l-au dus acasă.

Bunicul are numai două clase. Face ce face și se așază și el în banca lui Guguță.

– Bună treabă când vine școala acasă, zice bunicul. Când eram ca tine, șapte sate umblau la o școală!

– Și te ducea tatăl tău călare până la școală, așa-i?

– Mă ducea uneori, dar mai mult umblam pe jos. Trei perechi de papuci am rupt până am învățat literele.

– Tu ai umblat la școală cu Ion Creangă, bunicule.

– Creangă-i mult mai mare de ani. Atunci când umblam eu într-a-ntâia, el era învățător în târgul Ieșilor. Hăt încoace a trecut un școlar de-al lui prin satul nostru. Era de seama mea. L-am tras de limbă și omul ne-a spus cum l-a învățat Ion Creangă a citi. Numai lui Creangă putea să-i vină în cap una ca asta! Ia ascultă:

COVRIGII LUI ION CREANGĂ

Când era învățător, Ion Creangă venea la școală cu o cutie de carton subsuoară. Copiii știau ce e în cutia aceea.

La lecție, Creangă făcea ce făcea și, iată, unde nu scotea de acolo prăjituri în formă de litere, unse cu zahăr topit! Una câte una, anina literele pe tablă și alcătuia astfel cuvinte.

Apoi chema un elev în fața clasei:

— Așa-s de gustoși covrigii lui Creangă, că nu te mai saturi de ei!

– Ia să ne spui, măi țică, ce scrie pe tablă? îl întreba Creangă.

Dacă elevul deslușea cuvântul, îi dădea voie să mănânce litera pe care și-o alegea. Când cel din clasa întâi își lingea buzele, Creangă – de colo:

– Ei, acum fă bine și citește ce e scris pe tablă, ținând minte litera pe care ai mâncat-o!

Grozav de gustoase mai erau literele acelea și băieții, pofticioși cum erau, nu-și dădeau rând la tablă. Și era sărac Ion Creangă, de i-a mers vestea, dar în toată seara cocea prăjituri pentru copii.

– Ta-are aș mânca și eu o literă de aceea, bunicule!

– Apoi, să cauți prin casă. Îmi pare că, pe undeva, trebuie să fie vreun covrig de-al lui Creangă, a zâmbit bunicul.

Guguță a cotrobăit în dulapul de la străbunici, s-a uitat pe după fotografiile care atârnau pe pereți, s-a ițit prin toate ungherele, a scos busuiocul de după grindă – nici urmă de covrig: l-or fi ros șoarecii de atunci!

– L-ai găsit, Guguță? îl intreabă a doua zi bunicul.

– Nu-i nicăieri...

Bunicul îl ia de mână, îl duce în casă și-i arată o carte:

– Iată, Guguță, aici sunt numai covrigi din cuptorul lui Creangă! Așa-s de gustoși, că nu te mai saturi de ei! Ia ascultă... Și bunicul îi spune istoria ceea a lui Ion Creangă, cu cizmarul care tot cosea o ciubotă și n-o mai isprăvea, fiindcă a uitat să facă nod la ață!...

Guguță e numai urechi, apoi ascunde cartea în sân bucuros:

– Nu-i drept că ai două clase, bunicule. Tu ai optzeci de clase!

TOIAGUL BUNICULUI

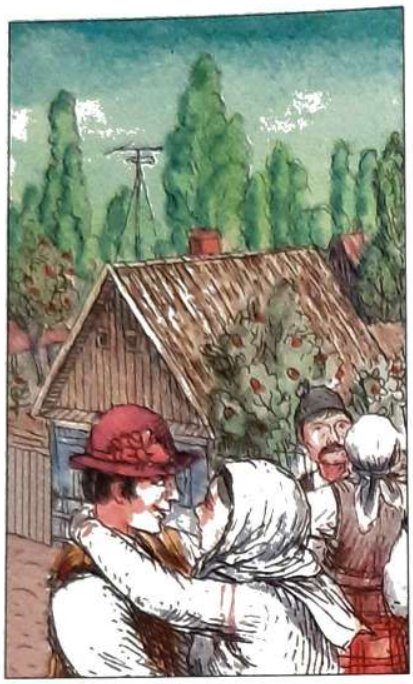

Era ziua bunicului. Mama lui Guguță i-a dăruit o cămașă, tata niște papuci de casă, surioara – un buchet de liliac, iar Guguță – un toiag.

Florile – bunicul le-a pus în vază, cămașa – în dulap, papucii – sub pat, iar pe Guguță l-a strâns în brațe și i-a lăudat toiagul în fel și chip. Până și la masă bunicul a pus toiagul lângă dânsul. Tata nu știa cum să aducă vorba despre papucii de casă și-l întreba pe bunic dacă nu-l ia răceala de la picioare, dar bunicul le tot arăta toiagul și s-a așezat la masă față în față cu Guguță.

În seara aceea, băiețelul nu putea adormi. Dacă îi place așa de mult toiagul, garantat că bunicul nu se mai culcă în noaptea asta: o să umble cu toiagul pe afară și, până în zori, o să-i roadă capătul!

Dis-de-dimineață, Guguță a găsit un inel de fier și... fuga spre casa bunicului.

Pe drum, întreba oamenii dacă n-au văzut un bunic cu toiag. Care clătina din cap, care strângea din umeri. Inima lui Guguță se făcea tot mai mică: oare nu i-a luat cineva toiagul?!

Când colo, bunicul de-abia se trezise și umbla prin casă în cămașa de la mama și papucii de la tata. Toiagul sta după ușă. „S-o fi gândit bunicul că am să aduc un inel: iată, nici nu l-a atins de pământ!"

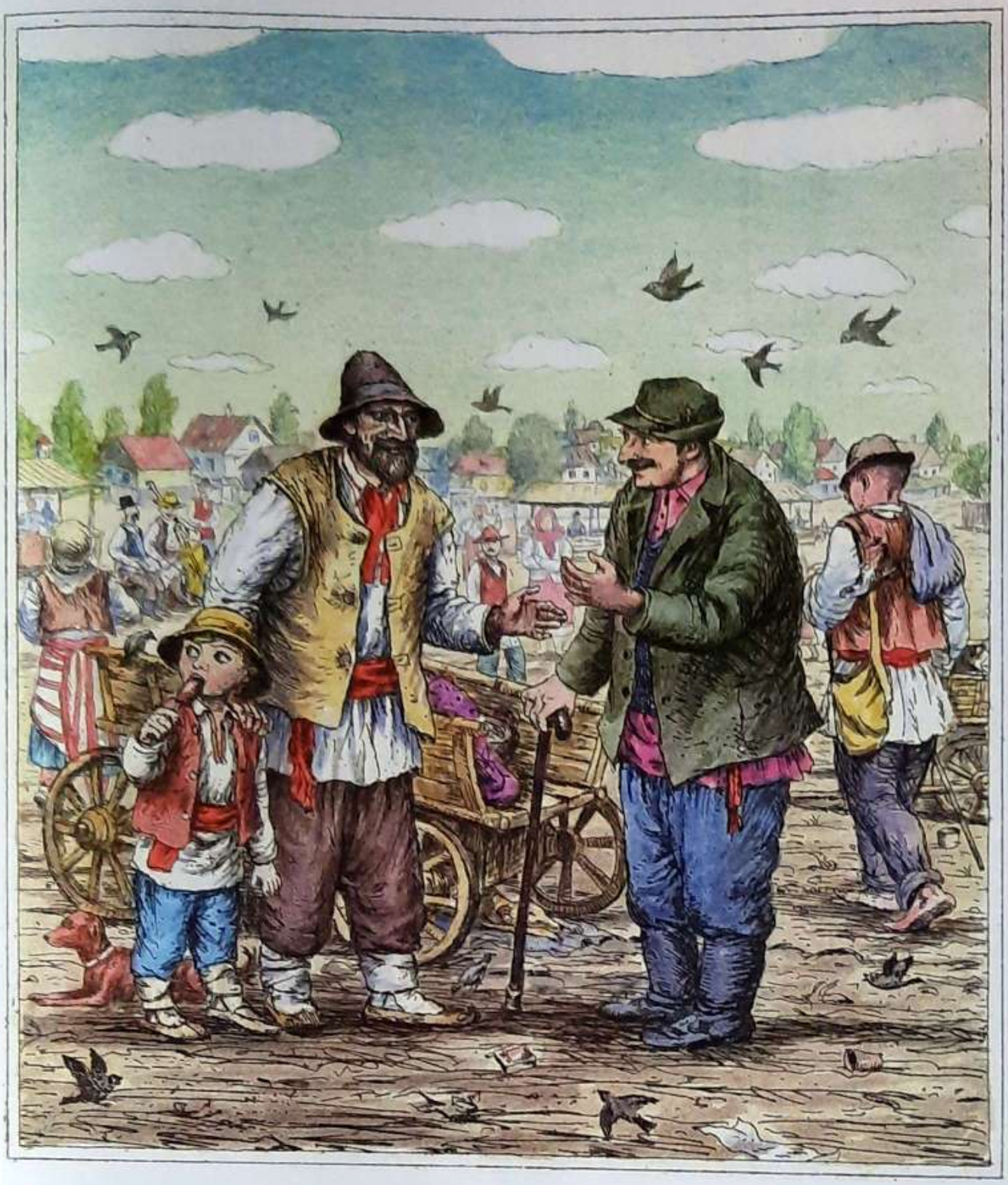

– Tu ești toiagul meu, Guguță! i-a pus mâna pe umăr bunicul.

– Bunicule, îmi pare că ți s-au terminat chibriturile, zice Guguță, cu gândul că bunicul se va duce la prăvălie și el o să încerce toiagul. Nu cumva să fie prea greu cu inelul de fier.

Bunicul însă l-a trimis pe Guguță după chibrituri.

A doua zi, Guguță a adus un inel de gumă.

– Bine că ai venit, se bucură bunicul, azi facem stâna.

Și l-a luat pe Guguță tocmai în Hârtop, unde era imașul pentru oi. Băiețelul umbla ca un titirez: prima dată vedea cum se face o stână. Și el ținea parii, și el căra scânduri... Strunga au potrivit-o după Guguță, că oile erau la păscut. La urmă, ciobanul i-a ospătat cu caș proaspăt.

A trecut vara... Cămașa de la mama s-a decolorat, papucii de la tata s-au rupt... Toiagul însă stătea tot acolo, după ușă.

Într-o miercuri, bunicul l-a luat pe Guguță la iarmaroc. Nu avea nimica de vânzare: umbla mai mult așa, cu văzutul. Ba întâlnea un cunoscut, ba altul și doar punea țara la cale. Ca să aibă și nepotul ce face, i-a cumpărat o înghețată.

Cum a prins la putere, băiețelul l-a și apucat strâns de mână: nu cumva bunicul să se rătăcească într-atâta lume. Când se întorceau de la iarmaroc, Guguță și-a luat inima în dinți:

– Bunicule, îi spune, atâta ai lăudat atunci toiagul și, iaca, îl ții după ușă...

– Cum așa, îl țin după ușă? i-a pus el mâna pe umăr. Tu ești toiagul bunicului, Guguță!

SCRÂNCIOBUL LUI GUGUȚĂ

Mult a umblat Guguță să-și facă un scrânciob. Întâi voia să-l pună între doi stâlpi de telefon, dar firul era prea subțire. S-a mai rupe cumva și or curge toate vorbele oamenilor taman în ograda lui Guguță!

Veneau copiii să se dea în scrânciob și lui Guguță îi crăpa obrazul de rușine. Tata nu avea timp să-i bată doi pari în pământ, dar nici băiatul nu mai poate aștepta, că... cine se dă la bătrânețe în scrânciob?

De la o vreme însă, nici nu mai pomenea de scrânciob. Ai casei credeau că Guguță s-o fi luat cu altele.

Într-o după-amiază, mama îl caută, mama îl strigă, dar băiatul... parcă intrase în pământ! Tata a luat căldările și hai să ude roșiile. Când a isprăvit, hop și Guguță.

– Unde umbli? îi cere mama socoteală.

– Am udat cu tata grădina.

Tata se uită mirat la mâini: el duce amândouă căldările. Și unde întoarce doi ochi cu sprâncene cu tot spre Guguță:

– Măi, tu nu cumva...?

Sâmbătă, pe seară, Guguță iar dispare. Mama îl caută, ia-l de unde nu-i! Vecina își uda florile.

– Nu l-ai văzut, cumătră Anică?

Cumătra ridică din umeri.

S-a mai aplecat de câteva ori cumpăna fântânii și, când a intrat vecina în casă, iată că apare și Guguță. Mama îl ia la rost.

În coșul de la coada cumpenei parcă ar sta nu știu cine...

– Am udat florile cu tanti Anica, arată Guguță spre casa vecinei.

– Las' că vine taică-tău deseară!

Seara, când s-a întors cu căruța, tata a oprit caii la fântână să-i adape. Da' mama îi iese înainte să i se plângă. Parcă venea și Guguță în urmă, dar, când se uită, băiatul nu-i. Abia când s-a pornit căruța, iată, răsare și Guguță din întuneric.

– Zi ce ai de zis, a desfăcut mâinile mama.

– Am adăpat caii cu tata!

Mama și tata s-au uitat unul la altul...

A doua zi, mama avea de gând să ude castraveții și apoi să-l ducă pe Guguță la doctor.

Cară mama o căldare de apă, mai cară una și deodată zărește niște pietre sub zidul de lângă fântână. Ridică ochii. În coșul de la coada cumpenei parcă ar sta nu știu cine! Când se dă mai aproape, Guguță al ei scoate capul.

– Acolo îmi erai? Coboară-te, că mă urc eu la tine!

– Nu, că am de udat castraveții.

Tata i-a făcut până în seară un scrânciob, dar se dădeau în el mai mult prietenii lui Guguță. Mai caută un scrânciob care să te ridice atât de sus precum cel de la cumpăna fântânii!

COSAȘUL

N-ai uitat gresia*, Guguță? l-a întrebat tata când ieșeau pe portiță. He, gresia!... De ce nu-i dă coasa? Când merge un om cu coasa pe drum, ai ce vedea, dar cine se uită la acela care duce ulciorul și gresia?

I se părea atunci că e mai mic chiar și decât ulciorul din mână!

Tata își căuta de drum, Guguță venea din urmă de parcă era cineva nevăzut în câmp și-l trăgea de-o ață.

Au luat apă de la o fântână din marginea satului Trei Iezi.

Când au ajuns în luncă, tata s-a încins cu un brâu și a prins a cosi. Din iarbă săreau înaintea coasei cârduri de calul-popii, zburau buburuze, fluturi și alte gâze speriate. Cântecul coasei ba se depărta, ba se apropia.

Uneori tata îi făcea semn și băiatul venea tot o fugă cu ulciorul și gresia. De fiecare dată credea că tata a ostenit și, uite, o să-i dea coasa, să scoată el brazda la capăt.

Tata însă muia gresia în apa din ulcior, ascuțea coasa în tihnă, văzându-și de treabă, da' Guguță rămânea cu buza friptă.

Când ducea gresia prin sat, treacă-meargă: lumea putea să creadă că, de fapt, Guguță coseşte, iar tata îi ajută numai să ducă coasa la câmp. Dar aici? Îl lua pe tata cu vorba, încerca să-l îmbuneze, da' tot degeaba!

Chiar s-a bucurat când i-a intrat un spin în picior. Acum tata îl mângâia pe Guguță,

* Cute.

Tata, unde nu leapădă coasa, și fuga după iepure...

scoțându-i spinul, dar să-i dea coasa, nici pomeneală! O prepeliță sfrrr! a zburat chiar de sub picioarele tatei. Cred că își avea cuibul pe aproape.

La amiază, au căutat ce le-a pus mama bun de-ale gurii.

Tata ca tata, dar Guguță a mâncat zdravăn, ca să poată trage coasa. Apoi i-a făcut tatei umbră și l-a sfătuit să-și mai tragă sufletul: cosașii dorm la amiază.

– Bună vorbă! l-a lăudat tata, dar, înainte de a se culca, a scos mânerul de la coasă.

„Mai coseşte acum!", a înghițit gălușca Guguță. De ciudă, s-a dus la izvor să-i aducă tatei un ulcior de apă rece.

Când s-a întors, în mâinile tatei iar șuiera coasa.

Las' că are să vorbească cu bunicul: o să-i cumpere și lui o coasă și o să vină să cosească iarbă noaptea, pe lună. Să vedem ce-o mai zice tata dimineață...

– Un iepure, măi! aude glasul tatei.

Guguță a rămas cu gura căscată: tata stârnise un pui de iepure și unde nu leapădă coasa și... dă-i iute drumul după dânsul. Iepurele fuga, tata fuga, iepurele după dâmb, tata în urma lui.

– Are să-l prindă, că tata are picioare lungi! a închis gura Guguță și a alergat la coasă.

N-a uitat să scuipe în palme și, când i-a făcut vânt, hop! A doua oară a mers mai bine. Pe urmă iar a înfipt-o în pământ.

Când s-a întors tata, Guguță cum trăgea așa trăgea coasa. A cosit nu unul, ci vreo zece fire de iarbă și coasa a rămas întreagă!

De acum încolo era în al nouălea cer: până a coborât soarele, a strâns un braț de mierea-ursului, ochiul-boului, coada-mielului și a cântat toate cântecele pe care le știa. Seara, Guguță mergea înainte cu ulciorul și gresia, tata venea din urmă cu coasa.

De întâlnea un copil pe drum, îndată îl ospăta cu ochiul-boului, mierea-ursului și coada-mielului. Cât despre iepure, n-a spus nimănui că era un pui și tata n-a putut să-l prindă.

LA MOARĂ

Soarele era la prânz, dar moara încă nu se pornise. Tușa Margareta a adăugat de trei ori apă în ceaun și nenea Ion tot nu mai venea cu făina. A patra oară, n-a mai putut răbda:

– Du-te, Irinică, și-i spune morarului că am să iau lemne din gardul lui.

Da' morarul de colo:

– Nu pot porni moara, dacă nu-i coșul plin, îmi fărâm pietrele.

Când a auzit însă că două femei îi scot nuiele din gard pentru foc, a lăsat moara descuiată și a alergat cu capul gol să-și păzească gardul. Fără gard, nu ești gospodar în sat!

A găsit în gard o gaură cât ar încăpea omul în picioare. Morarul a intrat în gaură și gardul s-a făcut la loc.

– Nu ies, oameni buni, din gard până nu aduceți nuielele înapoi.

De adus, le-au adus femeile, dar nu pe acelea. Nu puteau să le scoată din cuptoraș, că aprindeau casa omului. Morarul însă nu le-a cunoscut și a zis împăcat:

– Asta-i altă vorbă.

– Dar cum rămâne cu făina? i-au cerut socoteală oamenii.

– Apoi, să vedem. Mai trebuie grăunțe. Trageți o fugă în sat și dați de știre!

– Păi, tu ești morar.

Morarul a îmbrăcat straiele cele pline de făină să-l recunoască lumea de departe, și a pornit-o prin sat.

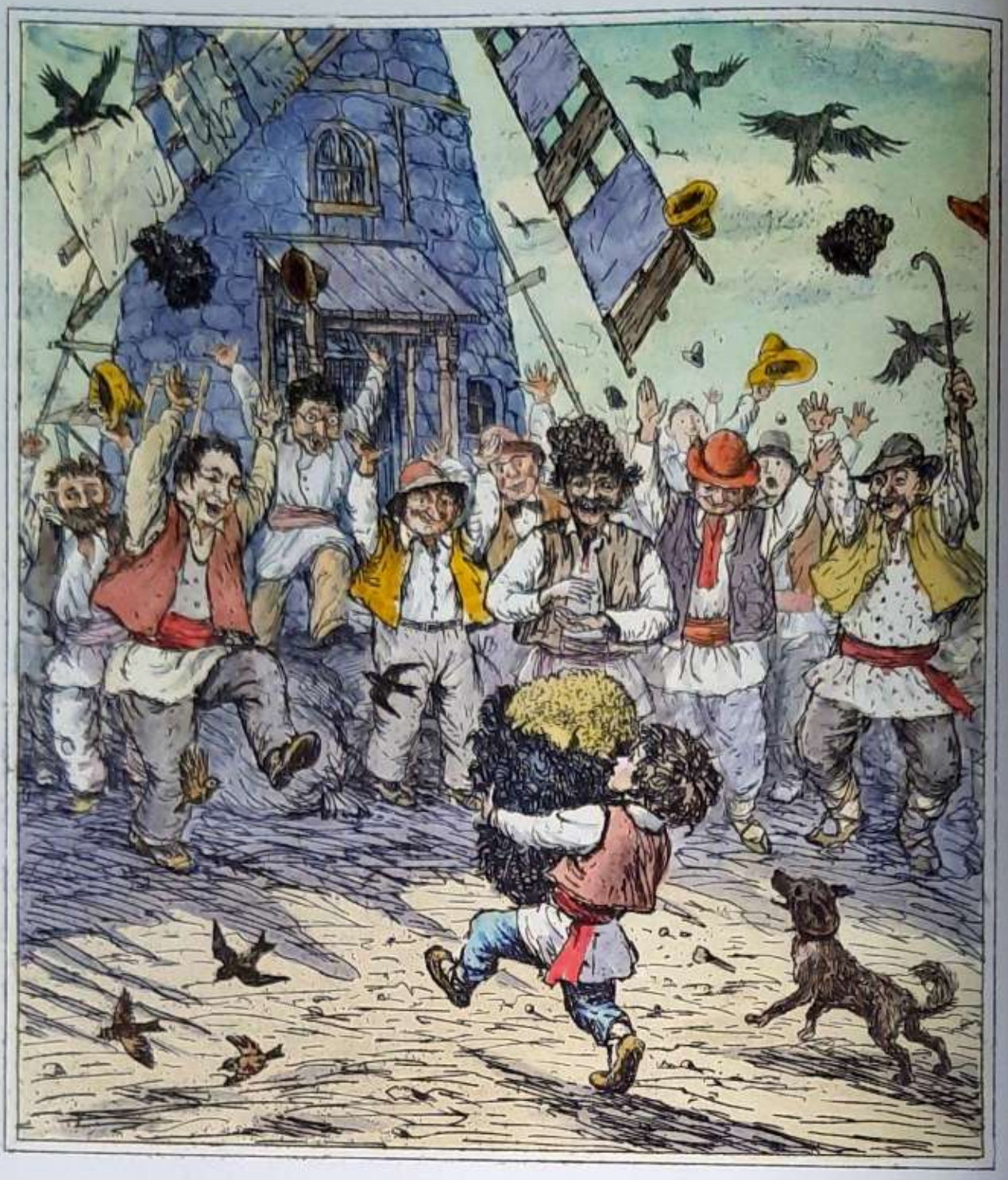

Cu grăunțele lui Guguță, coșul s-a umplut numai bine.

TELEGRAME ÎN PĂDURE

Ursul a venit la izvor cu un stup subsuoară. O căprioară i-a făcut loc să bea apă, apoi îl întreabă:

– Altceva ce mai faci, Moș Martin?

– Iată, arată la stup, ascult radio, nu pot fără muzică. Cântă, ba mă și hrănește!

Căprioara a întins o ureche să prindă un capăt de cântec și, când colo, aude un zguduit de pământ. Tot atunci, din desiș răsare o buburuză călare pe un iepure.

– O veste, Moș Martin! strigă ea. Am primit o telegramă de la ciocănitoare. În pădure a intrat Guguță!

– Ei, ba?! era cât pe ce să trântească ursul radioul de pământ, că de ce, adică, nu i-a dat de știre din vreme.

– Are cuțitaș, Moș Martin, și întreabă de tine! Cică ai șterpelit un stup cu albine de la prisaca din satul Trei Iezi!

Gâfâind, ursul a rupt-o la fugă cu radio cu tot:

– De-o fi să mor, măcar să mă îngroape cu muzică!

Vestea despre cuțitașul lui Guguță a ridicat pădurea în picioare: până și veveriţele își trăgeau perdelele la scorburi. Vulpea, speriată, s-a băgat cu coadă cu tot în vizuina bursucului, da' lupul, cât era de lup, și el s-a înfundat în niște mărăcinișuri

și încerca să-și aducă aminte: oare nu cumva era din Trei Iezi oaia pe care a mâncat-o deunăzi?

„GUGUȚĂ SE APROPIE DE VIZUINA BURSUCULUI!", soseşte altă telegramă.

Vulpea, țuști afară și o rupe la fugă, tânguindu-se: „Și m-am jurat că n-am să mai mănânc în zi de vineri găini cu gâtul gol! Las' că și labele astea sunt bune, m-au dus taman la coteț!"

„GUGUȚĂ A COTIT-O SPRE VALEA CERBULUI!", mai vine o telegramă.

– U-u! a prins a urla lupul, ieșind din mărăciniș și apucând-o unde îl ducea ochiul stâng, căci de dreptul era chior. Măcar ursul are radio, bodogănea lupul. Eu o duc ca pe timpul lui Papură-Vodă, degeaba pătimesc! U-u-u!

Deodată: tuc-tuc-tuc! Altă telegramă:

„GUGUȚĂ COBOARĂ LA COADA IAZULUI!"

Aici se oploșeau ursul și vulpea, care, văzându-se la strâmtoare, a intrat în slujbă la Moș Martin și-i ducea radioul în spate...

Mare tămbălău a mai fost în ziua aceea în pădure. Trosneau vreascurile de tresăreau puii în cuiburi și întrebau:

– Nu cumva e război, mamă?

Către seară, cu blana flocăită și sufletul la gură, Moș Martin a trimis cuvânt: „Cine, mă rog, e Guguță, cum arată el?! Cuțitașul lui chiar împușcă?!"

Două ciocănitori, care au dat sfoară în pădure, se tăvăleau de râs. Guguță de mult nu mai era pe aici. Și-a ales o crenguță pentru fluier și a plecat încă de la prânz acasă, să dea apă la cloșca cu pui...

GUGUȚĂ ȘI OAMENII SĂI DE ZĂPADĂ

Cum veneau din cer, fulgii i se păreau lui Guguță niște oițe albe; pe urmă a văzut un cârd de iepurași, a văzut tigrișori, ursuleți albi... Să dai cu pușca și nu era măcar un om între atâtea jivine! „Dacă nu-i, îl fac eu!", și-a zis Guguță și, când a amestecat fărturile albe care veneau de sus, a ieșit un om de zăpadă.

Părea un om de treabă și Guguță i-a făcut îndată o femeie de zăpadă. Ca să le fie mai vesel, le-a adus pe lume și câțiva copii de zăpadă.

Apoi ei s-au înmulțit și prin alte curți. Cum se lăsa amurgul și nu-i vedea nimeni, învățau a merge, iar pe la miez de noapte se duceau în ospeție unul la altul și le aduceau copiilor bomboane de gheață (noi le zicem țurțuri).

Trăiau în înțelegere și voie bună, dar au coborât păsările din cer și au cerut de mâncare.

– Păi, nu avem ce vă da, au ridicat ei din umeri.

– Sunteți niște momâi! turuiau păsările. Gospodarii din Trei Iezi au pâine, voi ați văzut-o măcar?! Ei ară, seamănă, voi ce faceți?!

– Dar ce să arăm? Omătul? se zburleau bărbații de zăpadă. Și tot omăt să semănăm?!

Aflând că mai sunt pe lume și boabe, copiii lor au prins la minte: nu mai voiau să mănânce țurțuri.

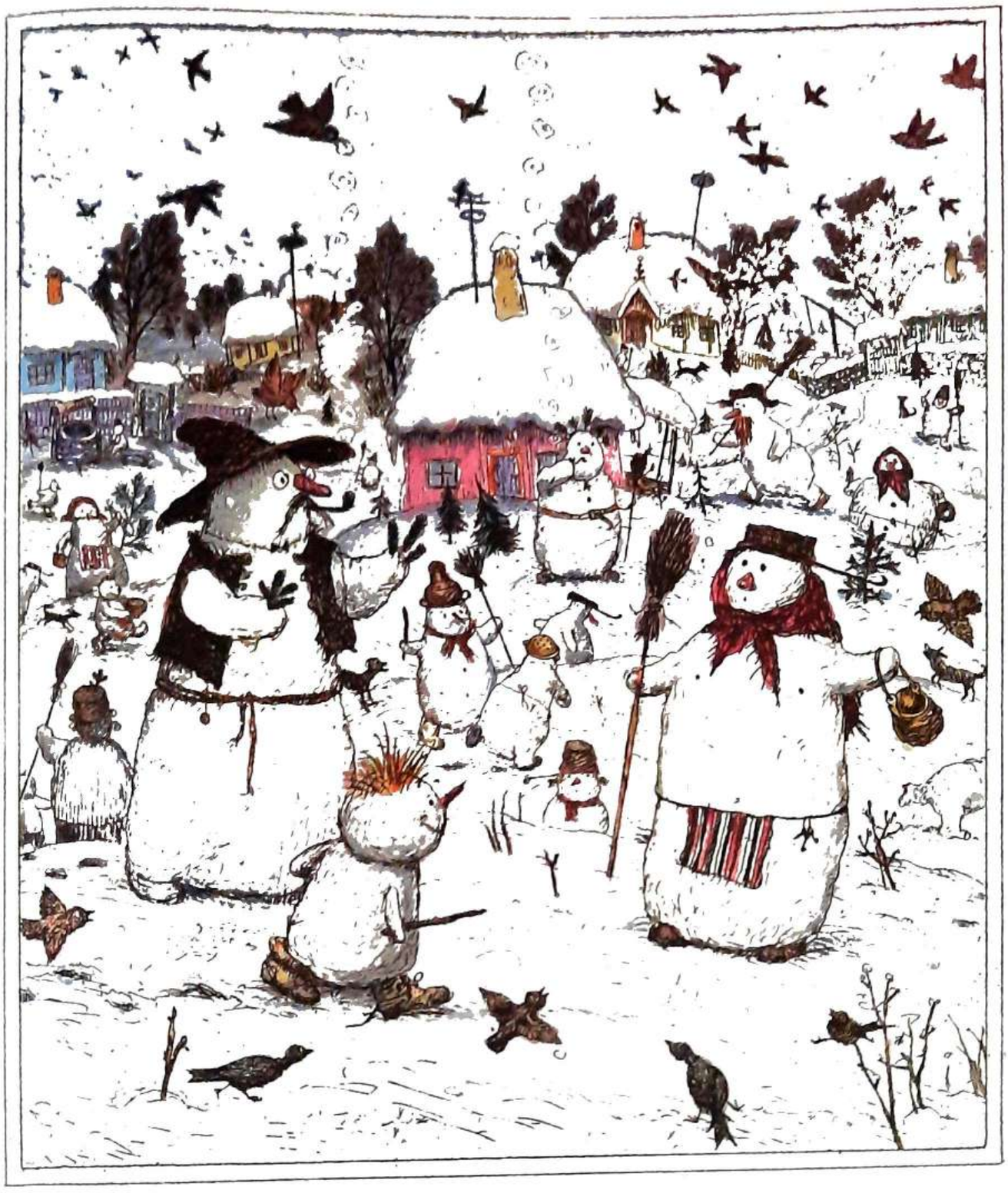

Trăiau în înțelegere și voie bună, dar au coborât păsările din cer
și au cerut de mâncare...

– Chiar așa, ziceau mamele de omăt, ne-au pus cratițele astea pe cap, dar de ce nu ne arată cum sunt boabele acelea? Am face târg cu păsările și am scăpa de gura lor.

Oamenii de zăpadă au prins a-și trimite unul altuia telegrame pe fulgi: „GUGUȚĂ E UN UITUC!"

Cei din Trei Iezi au simțit că oamenii de zăpadă au ceva pe suflet și, na-ți-o bună, le-au mai pus câte o măturâ și în mâna stângă: curțile sunt mari, să aibă noaptea ce face. Atât le-a trebuit păsărilor:

– Halal de voi, gos-po-dari de zăpadă! îi râdeau de le clămpăneau ciocurile.

Rabdă o vreme oamenii lui Guguță, dar unul, mai bărbat, își smulge capul de pe umeri și-l aruncă în păsări...

Așa s-a pornit răscoala lor. Fluturând înciudați cu măturile, bărbații de omăt veneau buluc pe ulițe. Femeile și copiii lor băteau în tigăi, ceaune... Au înconjurat casa lui Guguță.

– Tu ne-ai adus pe lume și acum dormi, a? au iscat ei hărmălaie. Ai de gând să ne porți de grijă ori ba?!

Câinele a pornit să latre. S-a aprins lumina în casă și s-a arătat un cap zburlit la fereastră. Părinții – habar de grijă, își vedeau de somn, dar Guguță a prins îndată firul. „Să-i trezesc, să nu-i trezesc?!", se frământa el. Nu e glumă să-ți vezi în plină noapte casa împresurată de oameni răsculați!

A ieșit singur-singurel în tindă. A tras încet zăvorul și a întrebat șoptit prin crăpătura ușii:

– Ce s-a întâmplat?

Când au cântat cocoșii de miezul nopții, oamenii de zăpadă se întorceau prin curțile lor cu firimituri și boabe în buzunare...

CIZMARUL

Pe uliţa lui Guguţă, era un om care avea o casă de copii. Cum începea a fulgui, de voie, de nevoie, omul lua ciocanul, acul şi aţa, calapoade mai mari şi mai mici şi se apuca de făcut ciubote.

Când isprăvea o pereche, ieşea din ogradă o urmă de sanie! Apoi lua măsura de pe alte picioare...

Acul umbla toată ziua cu aţa în coadă, seara se trezea ciocanul şi, până la mijlocul săptămânii, mai răsărea o pereche de ciubote în casă.

Erau cu tureatca înaltă, să nu intre omătul şi, firește, chiar a doua zi, din ograda aceea dispărea încă o sanie...

Omul îşi netezea mustăţile şi căuta alte calapoade. Până isprăvea a treia pereche de ciubote, se rupeau primele.

Omul nostru îşi cumpăra ochelari, îi punea acului o coadă nouă şi lua iar ciocanul la rost.

– Boc! Boc! Boc! Boc! se auzea toată nopticica.

Dimineaţa, picioarele se ascundeau în ciubote şi o porneau care încotro... Azi aşa, mâine tot aşa, iată că omul nici nu mai ieşea iarna din casă. Copiii lui gospodăreau prin curte, aduceau defoc, duceau la moară, apoi trăgeau sania de sfoară.

Care era doar cât ciubotele înota prin omăt până devale, la dâmbul lui Axinte, da' ceilalți se încumetau să treacă Răutul și urcau tocmai pe Dealul Morilor.

– Hai și tu cu noi, tată, îi spune într-o zi băiatul său mai mărișor, Teodor.

– E-he, cum aș merge și eu, s-a înviorat tata, dar cu ce mă încalț? Când să-mi repar ciubotele?!

Seara, ciocanul se punea iar pe lucru. Unde nu mai avea ce drege, omul făcea ciubote noi, cu tureatca și mai înaltă. Femeia se oțăra și îl certa. Mai-mai să hrănească focul cu săniile!

– Lasă-le, bre... Asta-i trebușoara copilului! o potolea omul, punându-și ochelarii pe nas.

Casa adormea. „Boc! Boc!", cânta ciocanul.

Fulgii cădeau somnoroși din cer și uneori se ițea pe fereastră câte-o pasăre rătăcită: tare îi mai părea rău că n-au și ele un cizmar în copac, să le facă ghetuțe.

De la o vreme însă, ciocanul lui se auzea tot mai rar: omul nu avea ce repara. S-or fi lăsat băieții lui de săniuș?

– Ia să văd, poate s-a mântuit iarna în Trei Iezi? se dă el la fereastră.

Omătul era până la genunchi... Dacă nu mai avea ce drege, omul s-a apucat să-și facă lui o pereche de ciubote. Le făcea de iznoavă, în voie. Toate bune, dar, iaca, au început a dispărea țintele din casă... Într-o noapte, când s-a aciuat în pat, aude:

– Boc! Boc!

– Măi, știu că nu s-a pornit ciocanul singur! – aprinde omul lumina.

Ciocanul dormea cu capul pe un calapod. Omul se culcă și, nu multă zăbavă, aude iar:

– Boc! Boc!

Omul se scarpină în cap și își pune ciocanul sub pernă. Ciocanul tace cât tace și deodată:

– Boc! Boc!

În casa lui Guguță de peste drum arde lumina...

Îndată se îmbracă și se uită afară. În casa lui Guguță, de peste drum, arde lumina. Omul nostru caută clanța, iese în prag și o ia drept spre casa lui Guguță.

Se uită cu un ochi pe fereastră: băiatul lui mai mărișor, împreună cu Guguță, șed pe scăunele și... cum bat, așa bat țințe în tălpile ciubotelor, care de alaltăieri nu se mai rup.

– Iată ce-i la mijloc! și-a netezit omul mustățile și s-a întors la perna care îl aștepta.

Dimineață, femeia l-a certat că iar nu s-a odihnit: a auzit ciocanul până târziu.

Omul a zâmbit cu înțeles și a pus ață în urechea acului. Dacă nu mâine – poimâine ciubotele îi sunt gata și-i mai rămâne doar să caute și el o săniuță!...

MINISTRUL BUNICULUI

Guguţă avea un unchi la Chişinău. „Guguţă, îi scrie unchiul, iată, vine Anul Nou şi iar n o să umble nimeni cu uratul* în capitală!" Guguţă ce să mai aştepte?

A luat buhaiul şi clopoţelul, s-a urcat în sanie şi tata l-a dus în fuga cailor la tren.

Trenul alerga ca un haiduc prin codru. Tot drumul Guguţă a repetat urătura. Unde trebuia să strige „hăi, hăăi!", chiuia trenul.

La gară îl aştepta unchiu-său. Guguţă l-a trimis prin oraş să caute borş pentru coada buhaiului.

În seara de Ajun, firește, l-a urat mai întâi pe unchiu-său. Pe urmă, unchiul i-a dat un pomelnic la cine să se ducă cu uratul şi i-a spus că ar fi bine să treacă şi pe la Grigore Vieru, că de, îi om de-al nostru, de la ţară. L-a luat şi pe văru-său, că ştia oraşul ca pe cele cinci degete, şi l-a învăţat să tragă buhaiul de coadă.

Când au ieşit în curte, clopoţelul a început a suna de capul lui. Uşile au prins a se deschide şi, din toate casele, ieşeau oameni cu căldări de gunoi în mână.

Guguţă a vrut s-o rupă la fugă, dar văru-său a pufnit în râs şi i-a spus că aşa-i

---

* În 1970, când au fost scrise aceste pagini, oficialităţile din Moldova le interziceau copiilor să umble cu uratul.

obiceiul la Chișinău. Dacă sună clopoțelul, e semn că a venit mașina după gunoi.

Oamenii căutau mașina cu ochii, iar unul a recunoscut drăcovenia pe care o ținea vărul lui Guguță subsuoară, și-a cerut iertare de la băieți și i-a poftit în casă.

– Cu voie să vă urăm? a întrebat Guguță în prag.

– Urați, băieți, urați!

Au pocnit din bici întâi în mijlocul casei, apoi omul i-a rugat să-l mai ureze o dată de la balcon.

Și s-a sculat iar bădica Traian și-a încălecat iar pe-un cal cu șaua de aur și frâul de mătase...

– Grozavă urătură, bre femeie! a zis omul la urmă și i-a dat buhaiului să bea borș, apoi a ridicat receptorul.

Un glas de la celălalt capăt al firului i-a poftit pe băieți să ureze și casa lui. Vărul lui Guguță a pus buhaiul să ragă la telefon. Omul, unde scoate portmoneul și le dă iar câțiva lei.

Verișorii și-au luat rămas bun, dar a prins a zbârnâi telefonul. Pesemne, oamenii au aflat că Guguță e în capitală. Și au pus iar buhaiul să ragă la telefon...

Pe urmă, Guguță și-a adus aminte de pomelnicul lui unchiu-său.

Au urat o stradă, au urat alta, au urat un autobuz și chiar un troleibuz. Pe la miezul nopții, buhaiul a răgușit, dar bădica Traian abia a prins gustul să încalece, iar și iar, pe cal.

– Tare aș vrea să-l urez acum pe tata! a zis Guguță când s-au întors la unchiu-său.

Omul a pus mâna pe receptor, dar tata încă nu avea telefon acasă.

– Las' că ne descurcăm noi, zise unchiu-său și își aruncă paltonul pe umeri...

În timpul acesta, mama, tata, surioara și bunicul stăteau la masă. Scaunul lui Guguță venise între ei, pe masă îl aștepta furculița și mama a pus lângă dânsa o firimitură.

Unchiul i-a dat un pomelnic la cine să se ducă cu uratul.

– Oare unde-i Guguță al nostru? a oftat mama.

Tata, ca întotdeauna, le știa pe toate:

– Cred că-i la bradul acela cât biserica. N-o duce el rău în capitală.

– Ia! Parcă-i aud buhaiul! a sărit surioara.

Deodată, oamenii din televizor s-au dat în lături și unde iese Guguță al lor pe ecran:

– Se poate să vă urez? a întrebat băiatul.

Ai casei și-au pierdut graiul. Mama s-a dezmeticit prima:

– Urează-ne, dragul mamei, dar cum să-ți dau colacul?

Guguță a pornit urătura și, când striga „mânați, măi!", trântea căciula de pământ.

Buhaiul răgea în legea sa, de i-a rămas până la urmă doar un șfichi în loc de coadă.

– Iată, am văzut-o și pe asta! a zis tata, iar bunicul a umplut un pahar de vin și a ciocnit cu căciula lui Guguță din televizor:

– Să trăiești, ministrul bunicului!

COZONACUL

Într-o dimineață, mama îl scoală pe Guguță cu somnul în ochi:

– Du-te, dragul mamei, fuguța până la nana Ilinca și adu șofran. Taică-tău a poftit să-i coc azi cozonac.

Șontâc-șontâc, o ia Guguță la papuc. Casa nanei Ilinca e tocmai în celălalt capăt de sat. Somnoros cum era, el a încurcat șofranul cu... ciocanul.

„Să coacă cozonac cu ciocanul?!", holbează el ochii.

Când i-a rămas numai să deschidă portița nanei, alta la mijloc. Tot gândindu-se după ce l-a trimis mama, a uitat să le dea bună dimineața celor pe care i-a întâlnit pe drum!

Guguță se întoarce ca din pușcă, ajunge un om din urmă, îl salută, pe ceilalți însă – ia-i de unde nu-s! Îl întreabă pe un moș cam unde s-or fi dus ei, că erau porniți la treabă, și o ia glonț într-acolo.

Pe dealul de lângă sat dă de câteva femei la prășit sfeclă de zahăr. Guguță le trage de limbă dacă l-au văzut adineauri. Care l-a văzut, care nu și băiețelul le dă bună dimineața la toate odată.

– Și numai de atâta ai venit? îl ia peste picior o femeie.

– Nu-u, vreau să vă ajut, și cere o sapă.

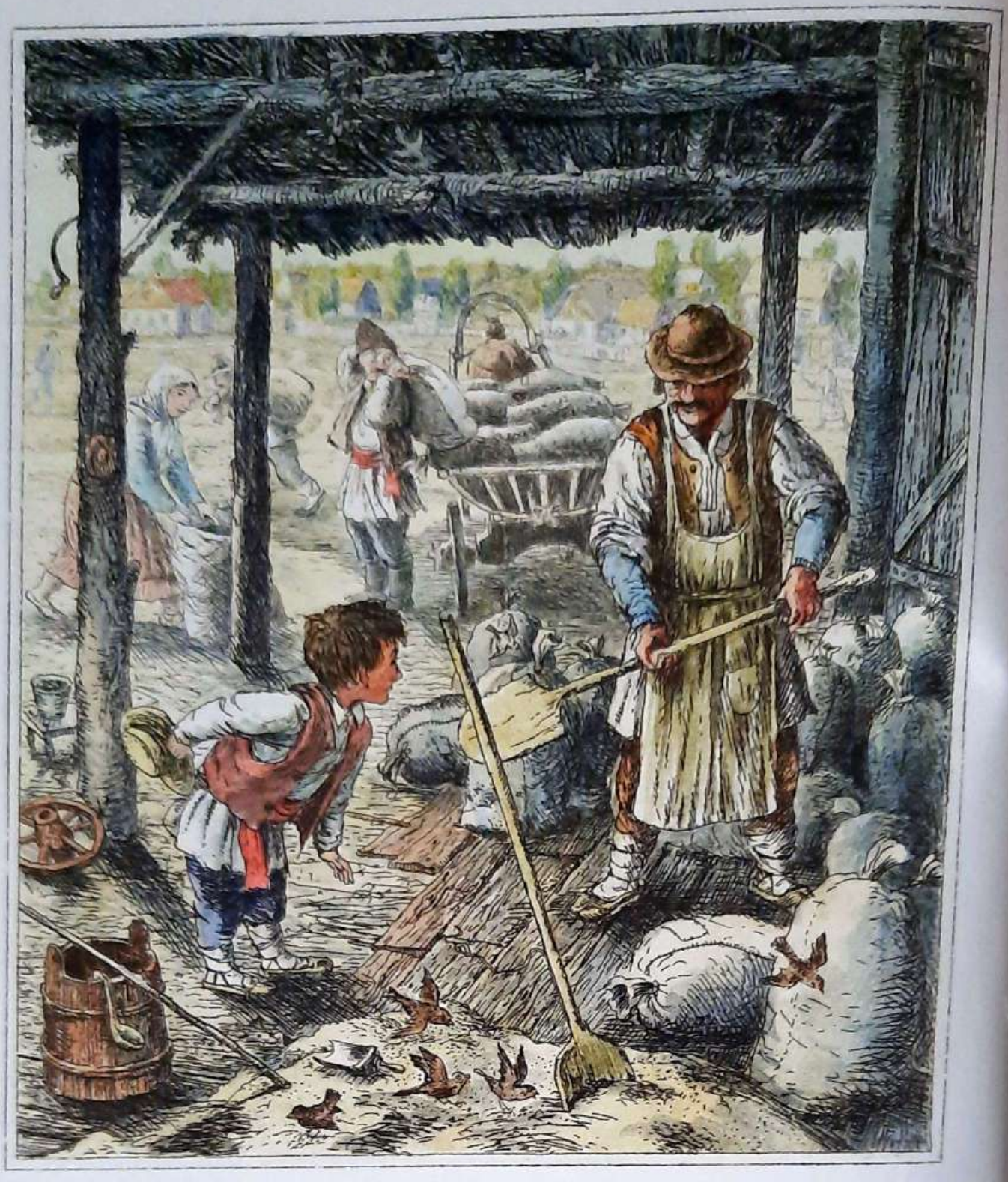

– A-ha, tu ești acela! Și unde îl bagă într-un sac și-l leagă la gură.

Prășește Guguță, prășește, da' femeia de acolo:

– Păi, cu mine mai era dimineața o vecină. Iat-o, pe dealul celălalt, culege zmeură.

Guguță n-are încotro, se duce la femeia aceea. Numaidecât îi dă bineț și-i umple un coș cu zmeură.

Mai află că fiică-sa culege, pe vârful dealului, caise.

– Ați venit împreună?

– D-apoi cum!?

N-a trecut mult și Guguță era într-un pom de caise. Dacă trecea cineva cu mașina ori căruța, el le flutura de departe pălăria.

– Te-a văzut și tata dimineață, zice fata. El s-a dus tocmai la arie.

– D-a-a, se scarpină în vârful capului Guguță și o întinde spre arie.

Când a ajuns acolo, era hăt după prânz. Băiețelul dă mâna cu trei bărbați, dar al patrulea, bun de șotii, zice, ridicând o sprânceană:

– A-ha, tu ești acela! Și unde îl bagă într-un sac și-l leagă la gură.

– Bună ziua! strigă Guguță din sac. Aș vrea să vă ajut!

– Ei, dacă e așa!...– dezleagă omul sacul și Guguță l-a umplut îndată cu grâu.

„Hai, că-i vremea", își spune băiețelul și o ia spre sat. Drumul însă cobora pe la crescătoria de păsări de pe malul lacului.

Vede în curte găini, curci, rațe, gâște, dar Guguță căuta cu ochii pe altcineva...

Câinele a prins a lătra și se ițește de după gard tocmai femeia pe care a întâlnit-o în zori și nu i-a dat bună dimineața.

– Eu sunt, își scoate băiețelul pălăria. Bună seara! – că soarele era gata să apună.

– Ai venit să te scalzi, Guguță? îl întreabă femeia.

– Nu-u, vreau să vă ajut.

– A-a, tocmai n-are cine să numere ouăle, bine că ai venit. Câinele a încetat să latre, ca să nu-l încurce pe Guguță: de, aritmetica e lucru serios!

A ajuns acasă în amurg. Era mort de osteneală, dar bun-bucuros de parcă ar fi câștigat un război. Mama îl ia la rost din prag:

– Da' unde-i șofranul, Guguță? Taică-tău așteaptă cozonac – și încă din cel galben la miez!...

Băiețelul face ochii bulbuc și o rupe la fugă spre casa nanei Ilinca.

Pe ulița lui Guguță s-a născut o fată. De bucurie, mama ei nu mai stinge lumina: toată noaptea se uită la fată. O cheamă Lili.

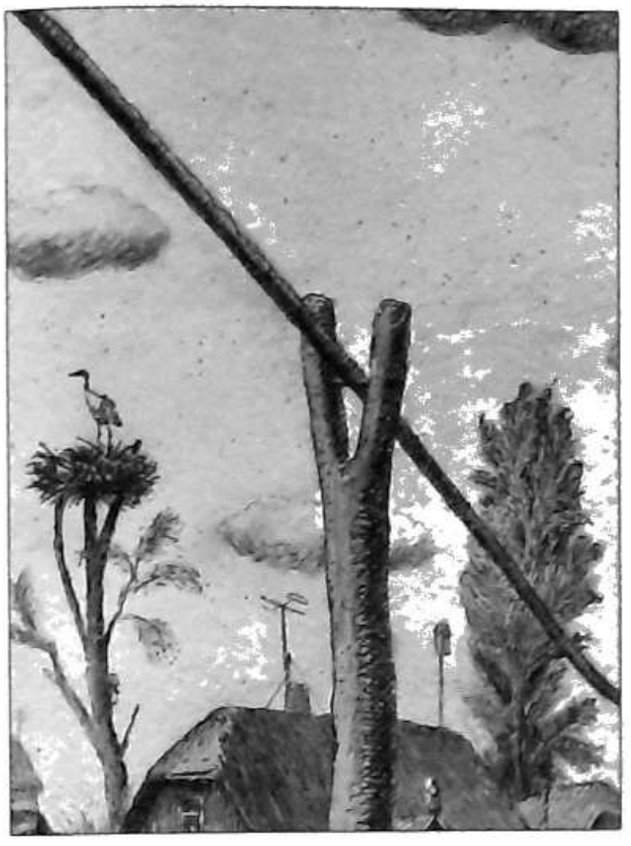

Lasă că și tatăl ei, nenea Mihai, de când s-a născut Lili, parcă e altul: îi strânge pe toți băieții de pe drum și-i plimbă cu automobilul, iar lui Guguță i-a dat voie chiar să-l conducă un pic.

Guguță n-a rămas dator: și-a făcut treabă pe la Lili, să vadă mai bine cum arată o fată nou-născută. Lili ședea în leagăn și se uita cu ochii. Mama i-a spus că fata ei știe și să râdă prin somn...

O bunică de-a fetiței împletea colaci, altă bunică scotea din cuptor prăjituri în formă de Crai-Nou, că de, se pregăteau de petrecere. Nenea Mihai era dus în sat, să caute muzicanți. Guguță n-a stat să-i încurce: a sărit gardul și s-a pomenit acasă.

TOBOȘARUL

Caută apoi caietul unde desena toate fetele de pe uliță. Acum trebuie s-o picteze în caiet și pe Lili.

Și, cum stătea băiatul în cerdac cu creionul în mână și chibzuia deasupra foii s-o facă pe Lili cu fața spre casa lui, în clipa aceea se deschide portița și răsare lângă cerdac nenea Mihai.

– Măi Guguță, tu știi să bați toba?

– O bat, nene Mihai.

– Am o fetiță, Guguță, și vreau să cânte deseară muzica la casa mea. Cutreier de dimineață satul și nu găsesc muzicanți, sunt prinși pe la nunți. Am tocmit un băiat cu acordeonul, dar toba este ce este!

– Dacă n-are cine, vin s-o bat eu, nene Mihai. Numai că... n-am tobă.

– Să fie într-un ceas bun, Guguță! Tobă găsesc eu.

Și nenea Mihai s-a dus drept la văduva lui Ștefăneț și a cerut toba răposatului pe o seară.

Femeia se învoiește degrabă, o coboară din pod și tatăl fetei o și umflă în spate, aducând-o acasă. Pe la asfințitul soarelui, Guguță era la nenea Mihai, unde-l aștepta băiatul cu acordeonul. Le-a plăcut toba la amândoi.

– Ai s-o bați și tu, i-a spus Guguță, dar mai la urmă.

Nu multă zăbavă, au pornit muzica. Acordeonul se auzea numai până la poartă, dar toba bubuia de a sculat tot satul în picioare. De mult n-a cântat toba aceasta – de când a murit stăpânul ei! Și, cât a stat toba în pod, iată, n-a fugit nici un cântec dintr-însa.

– Nu cumva asta e toba lui Toader Ștefăneț? ieșeau sătenii din casă. Oare cine-o bate? Grozav toboșar!

Oamenii din Trei Iezi curgeau gârlă spre casa unde s-a născut Lili, iar nenea Mihai tot alerga să-i întâmpine la poartă. Guguță și băiatul cu acordeonul le cântau marșul și oamenii ziceau, scoțându-și pălăriile:

– Trăiască muzica!

A venit și văduva lui Ștefăneț să asculte toba.

Cum intrau musafirii în curte, nu mai puteau să stea cu picioarele lipite de pământ. Se prindeau în joc și săltau, și se învârteau, și tropăiau doi câte doi până ajungeau leoarcă de apă și-l rugau pe Guguță să îngăduie un pic.

Și, cât a stat toba în pod, n-a fugit nici un cântec dintr-însa.

Guguță, dacă vedea așa, le intra în voie. Apoi, când se apuca iar de bătut toba, se legănau pomii din împrejurimi, iar păsările își trezeau puii de prin cuiburi să-l asculte pe Guguță!

Sătenii o luau cu jocul de la capăt și s-a încins acolo o veselie, că a răsărit luna și s-au aprins toate stelele pe cer.

În seara aceea erau două nunți în satul Trei Iezi. Mai băteau tobele doi toboșari bătrâni, dar toba lui Guguță răsuna mai tare: o ureche să fi avut, că tot o auzeai! Când a luat seama nenea Mihai, musafirii nu mai încăpeau în curte – o parte jucau în drum. Și iată, vin cei doi miri la nenea Mihai să împrumute oameni pentru nunțile lor. Guguță însă pornește un cântec nou și mirii n-au încotro: intră în joc și ei!

Da' miresele așteaptă cât așteaptă și, dacă văd că nu-s mirii, leapădă nunțile lor și-o apucă spre casa fetiței. Cum deschid însă portița, intră și ele în horă.

În urma mireselor, iată și muzicanții de la cele două nunți, în frunte cu doi toboșari bătrâni.

Când a văzut Guguță că au venit atâția muzicanți să cânte la casa fetiței care știe să râdă în somn, i-a dat voie băiatului cu acordeonul să bată toba și el s-a dus la culcare, că era târziu.

Oamenii i-au umplut căciula cu bomboane, iar văduva lui Ștefăneț i-a spus că, din noaptea aceea, toba o să rămână a lui Guguță.

SPĂRGĂTORUL DE NUCI

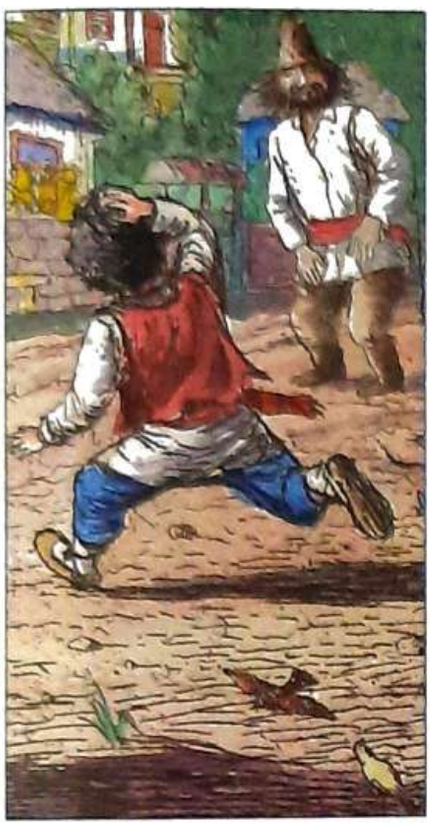

Fără Guguță nu se culegeau nucile în satul Trei Iezi. Guguță se cățăra unde nu ajungea cea mai lungă prăjină. Cine avea câte un pom mai înalt, tot la tatăl lui Guguță venea.

– Fă bine, cumetre, și dă-mi băiatul, că altfel mi le fură ciorile. Am și eu obraz: îți dau nucile în parte...

Și curgeau gârlă nucile la casa omului. Ba, de la o vreme, tata lua numai nuci de cele lunguiețe.

Trosneau și scârțâiau ușile seara și dimineața, iarna și vara, de atâta nucăraie. Tata căra în spate, la tâmplar, când o ușă, când alta. Își vindea omul pâinea din pod ca să le dreagă! Nu le aducea bine acasă și se băgau alte nuci în crăpătura ușilor...

Când vedea tata în pragul toamnei că nucile prind a lepăda coaja și oamenii o să-i bată iar în poartă, își lua fiul cu binișorul:

– Măi Guguță, poate că te doare vreun picior?

– Mi-a trecut, tată.

Și se cățăra încă mai sus și iar zuruiau nucile în curtea omului...

Bucuros că o să aibă și anul ăsta de lucru, l-a luat și tâmplarul pe Guguță la bătut nuci.

Tatăl lui Guguță umbla cu ochii în sus și nasul în jos.

Guguță se cățăra unde nu ajungea cea mai lungă prăjină.

Și au prins a trosni iar ușile și tâmplarul își freca palmele...

Într-o zi, un meșter fierar din Trei Iezi n-avea de lucru și se plimba pe drum. Auzind cum pârâie ușile, a intrat în casa omului.

– Păi, vă trebuie un spărgător de nuci!

– Asta-i, a zis tatăl lui Guguță bucuros. Mi se învârtea mie ceva în cap, dar mata i-ai spus pe nume.

Și a făcut meșterul fierar un spărgător de nuci.

Dar, în anul acela, când s-a călătorit vara, pe Guguță a prins a-l durea din senin un picior. Spărgătorul de nuci tăcea chitic în ladă și se gândea și el: ce e oare cu piciorul băiatului?

Când a fost Guguță în oraș, a văzut pe la colțuri de străzi cântare. Lângă fiecare cântar ședea câte un moș îmbrăcat în halat alb și cântărea oamenii.

A doua zi, cum au plecat tata și mama la lucru, Guguță a târât cu surioara cântarul la poartă. În loc de halat, a îmbrăcat o cămașă albă și i-a dat drumul peste pantaloni.

Nu le ajungeau însă greutățile și surioara și-a descălțat pantofiorii, ba a mai scos și un cuib de cartofi. Apoi Guguță a scris pe o foaie cifra 10, a desenat alături un ban și a prins foaia de cântar.

Totul era aproape așa ca la oraș, numai că nu venea nimeni să se cântărească. Oamenii își căutau de drum, care încotro. Guguță a schimbat cifra zece în cinci. Un om a întors capul spre cântar, parcă să spună ceva, dar s-a răzgândit și a plecat mai departe...

CÂNTARUL

Guguță a scris pe foia aceea: CÂNTĂRESC FĂRĂ PLATĂ. Nu venea însă nimeni. Atunci surioara lui a adus o poală de mere și una de pere pentru cei care se vor cântări. Mere la bărbați, pere la femei. Dar oamenii rămâneau neînduplecați!

Au venit numai copiii de pe uliță: și-au adus căciulile, le-au cântărit și au mâncat toate merele și perele.

Pe la amiază, trecea cu căruța pe drumul de lângă poartă un prieten de-al lui Guguță. A oprit să vadă ce se mai aude. Aflând necazul lui Guguță, i-a zis:

– Lasă că te învăț eu ce să faci. Punem cântarul în căruță și te reped în câmp, la arie. Acolo sunt oameni câtă frunză și iarbă!...

La arie, au dat cântarul jos. Oameni erau mulți, nu-i vorbă, și prietenul lui, căruțașul, a pus cuvânt pentru Guguță, dar sătenii își vedeau de lucru și băiatul stătea, ca și la poartă, singur cuc lângă cântar. A găsit la arie și greutăți adevărate, dar degeaba...

Abia spre seară, când era gata să-și pună cămașa în pantaloni și s-o întindă spre casă, lăsând cântarul în plata cucului, pe vârful dealului, se desprinde dintre oameni unul, Ion Cumpănă, cu fața înrourată de sudoare și zice:

– Hai, cântărește-mă pe mine, măi băiete! și s-a urcat omul pe cântar.

Lui Guguță i s-au aprins două luminițe în ochi de bucurie. Pune băiatul greutățile una peste alta, scoate creionul de după ureche și socoate îndată câte kilograme are nenea Ion Cumpănă.

– Atâta ai, nene! îi zice Guguță.

– Ba nu, zâmbește în mustață Ion Cumpănă.

Guguță scoate alt creion, unul chimic, și numără cu el kilogramele, dar îi iese tot atât.

– Așa e, nene.

– Nu-i dreaptă socoteala ta, băiete. Cântărește și sacul ista cu grâu – și unde umflă gospodarul sacul și-l pune pe cântar.

Guguță adaugă și kilogramele sacului.

– Atâta ai, nene Ioane.

– Ba nu, măi băiete. Cântărește și vraful cela de grâu.

Guguță a pus cântarul să joace până s-a lăsat amurgul de-a binelea. Noroc că s-a aprins o lampă electrică deasupra capului. Scria cu un creion și cu altul. Când a terminat, omul îi zice:

– Bravo! Dar să cântărești și vraful de colo – și-i arată un vraf de grâu, de șapte ori mai mare.

–Mata, nene Ioane, cântărești o mie de tone!

Guguță n-a zis nu. Ion Cumpănă i-a dat un cântar mai mare și doi oameni să-l ajute. Surioara lui îi ducea la arie mâncare, creioane și, în fiecare zi, câte un caiet nou de aritmetică. Un om stătea lângă Guguță și-i ascuțea toată vremea creioanele.

Când a terminat cu grâul, Ion Cumpănă, încrețind fruntea, a zis că nici acum socoteala nu e dreaptă. Și au prins a muta cântarul la floarea-soarelui, apoi la porumb, pe urmă au coborât în sat, la cramă, să cântărească și strugurii.

În miezul toamnei, Guguță și-a pus într-un geamantan caietele de aritmetică și s-a dus la cel mai bătrân învățător din Trei Iezi. Învățătorul i-a dat, pe trei zile, toată clasa a treia.

Au tot socotit cei dintr-a treia kilogramele lui Ion Cumpănă până a ieșit o cifră că nu încăpea în căciula lui Guguță!

Băiatul le-a spus că le-ar mai da el de socotit, dar n-a putut să cântărească și grâul semănat în arătură, strugurii pe care i-au mâncat copiii, boabele ciugulite de păsări și câte altele.

Apoi, l-a căutat pe Ion Cumpănă:

– Mata, nene Ioane, și-a ridicat Guguță ochii din caiet, cântărești o mie de tone!

– Ei, așa mai merge, și-a netezit omul mustața și l-a bătut pe umăr... Bravo, Guguță! Nu în zadar îți crește căciula. O să iasă din tine un bun elev.

GUGUȚA

S-a adunat mai toată ulița să-l petreacă pe Guguță la școală. Surioara îl ajuta să ducă florile, în urmă venea tata, cu banca lui Guguță în mașină. Directorul, bucuros, a ieșit în poarta școlii și a dat mâna cu Guguță.

Banca au primit-o în clasa a doua. Lui Guguță însă i-au dat una nouă în clasa întâi și l-au pus alături de o fetiță.

– Cum te cheamă? o întreabă Guguță în timpul orei.

Fata a așteptat până a sunat clopoțelul și i-a răspuns, țuguindu-și buzele:

– Mă cheamă Guguța.

– Da-a? Ești tot din satul Trei Iezi?

– D-apoi de unde?!

La lecția a doua le-au dat să facă niște puncte. Copila acoperea foaia cu mâna, nu cumva Guguță să copieze punctele ei, dar el – habar de grijă: o desena în caiet pe fetița aceea.

În fiecare zi, învățătoarea făcea câte o literă pe tablă și copiii o mutau cu penițele în caiet.

Cum învăța o literă nouă, fetița scotea din bancă un zemos*.

---

* Zemos – pepene galben.

– Guguță, îl ruga ea, ia vezi cum miroase, e copt?

Da' de mâncat, îl mânca singură! Dacă era prea mare și nu-l putea isprăvi, îi sărea Guguță în ajutor, că-i plăcea și fata, și zemosul ei...

În recreația mare, copila deschidea fereastra și învăța păsările a citi:

– Aici, le spunea, eu am scris: „CIP". Vedeți? Ia citiți cu ciocurile voastre. Așa! Da' aici ce e scris, a? „CIP-CIRIP". Încă o dată. Bravo! Acum toate împreună: „CIP-CIRIP-CIP!"

Băiețelul nu-și punea mintea cu vrăbiile: banca lui era în clasa a doua!

Guguța locuia pe altă uliță. Acasă trecea litera nouă în caietul cel curat și dimineața geanta ei se făcea mai grea cu o literă. Ca s-o poată duce, mama îi punea de-ale gurii în geantă.

Numai că banca lor era la fereastră și-i bătea soarele în ochi. Când se scula Guguță în picioare să răspundă la lecție, Guguța o ducea împărătește. De ridicat, el se ridica des și fetița, în recreații, îi dădea zemos, spunându-i:

– Tu ești umbrela mea, trebuie să am grijă de tine!

Guguță, mânios foc, mânca zemosul ei, apoi tăcea cât tăcea și numai ce-l vedea că ridică iar mâna să răspundă. Și Guguța bine o mai ducea la umbră... Mai aveau de învățat ia, acolo, o literă-două când copiii au prins cu un capăt de ureche că învățătoarea lor se mută în capitală. Au făcut ia așa niște ochi!

Păi, o iubeau ca pe litera „A" și-i aduceau în fiecare dimineață câte o floare ori ce găseau pe drum. Guguță i-a dăruit într-o zi o buburuză galbenă cu 21 de puncte!

Când le spunea că o să vină altă învățătoare, copiii o rugau:

– Dumneavoastră sunteți mai frumoasă, rămâneți cu noi și-o să vă tragem la iarnă cu săniuța!

Îi plăcea ei, învățătoarei, să se dea cu săniuța, dar o chema ministrul să-i învețe pe învățători. Nici directorul n-a putut-o opri.

Așa că învățătoarea și-a luat rămas bun de la clasa întâi și a intrat în cancelarie, după pardesiu.

Atunci, unde se scoală Guguța, ia geanta și paltonul și iese tăcută din clasă. Un băiețel a crăpat ușa și a văzut-o pe Guguța șezând de-a dreptul pe scări, cu geanta lângă dânsa. Fetița și-a întins mâinile în lături și a închis drumul.

Unul câte unul copiii au ieșit din clasă și s-au așezat pe scări, lângă Guguța. Învățătoarea, când a dat să coboare scările, ieși din școală dacă ai cum! O lacrimă, cât o virgulă de mică, i s-a cățărat pe gene; ea și-a scos pardesiul și s-a întors în clasă.

În seara aceea învățătoarea i-a scris ministrului că rămâne în satul Trei Iezi ori, dacă nu, vine în capitală cu treizeci de copii.

Dimineața, au ales-o pe Guguța șefa clasei și Guguță nu se mai lăuda că are o bancă în clasa a doua.

De bucurie că l-au primit în clasa întâi, Guguță a măturat drumul de acasă până la școală cântând:

Mă duc, mă duc la școală,
Portiță, tu rămâi...
Căciula o să umble
Și ea în clasa-ntâi.

Papucii vor la școală
Că nu sunt mititei.
Papucii mei, papucii
Vor fi școlari și ei!

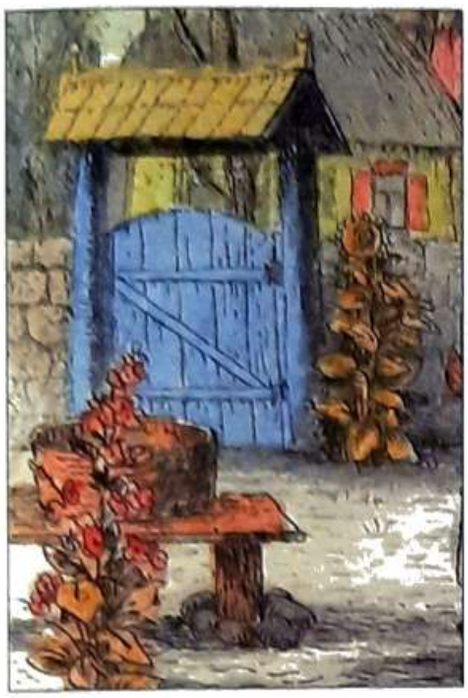

Un băiețel de pe uliță, auzindu-l, a ieșit și el cu mătura: și papucii lui erau în clasa întâi!

Când colo, au prins a da măturile din coadă și pe alte ulițe. Către seară nu mai ajungeau drumurile în satul Trei Iezi.

– Ăștia din clasa întâi ne șterg nasul! au sărit cei din clasa a doua.

MĂTURĂTORII

Și nu s-au trezit odată cu luceafărul de dimineață? De, să arate că și ei sunt feciori de gospodari!

Își lua băiatul bucata de drum de lângă casa lui, o iscălea și pe altul nu-l lăsa aici cu mătura.

Celor din clasa a treia le-au rămas ia, acolo, niște ulicioare, dar au pus mâna pe-o bucată bună de drum lângă spital și pe lângă casele unde trăiau papucii repetenți, cărora numai a mătura nu le

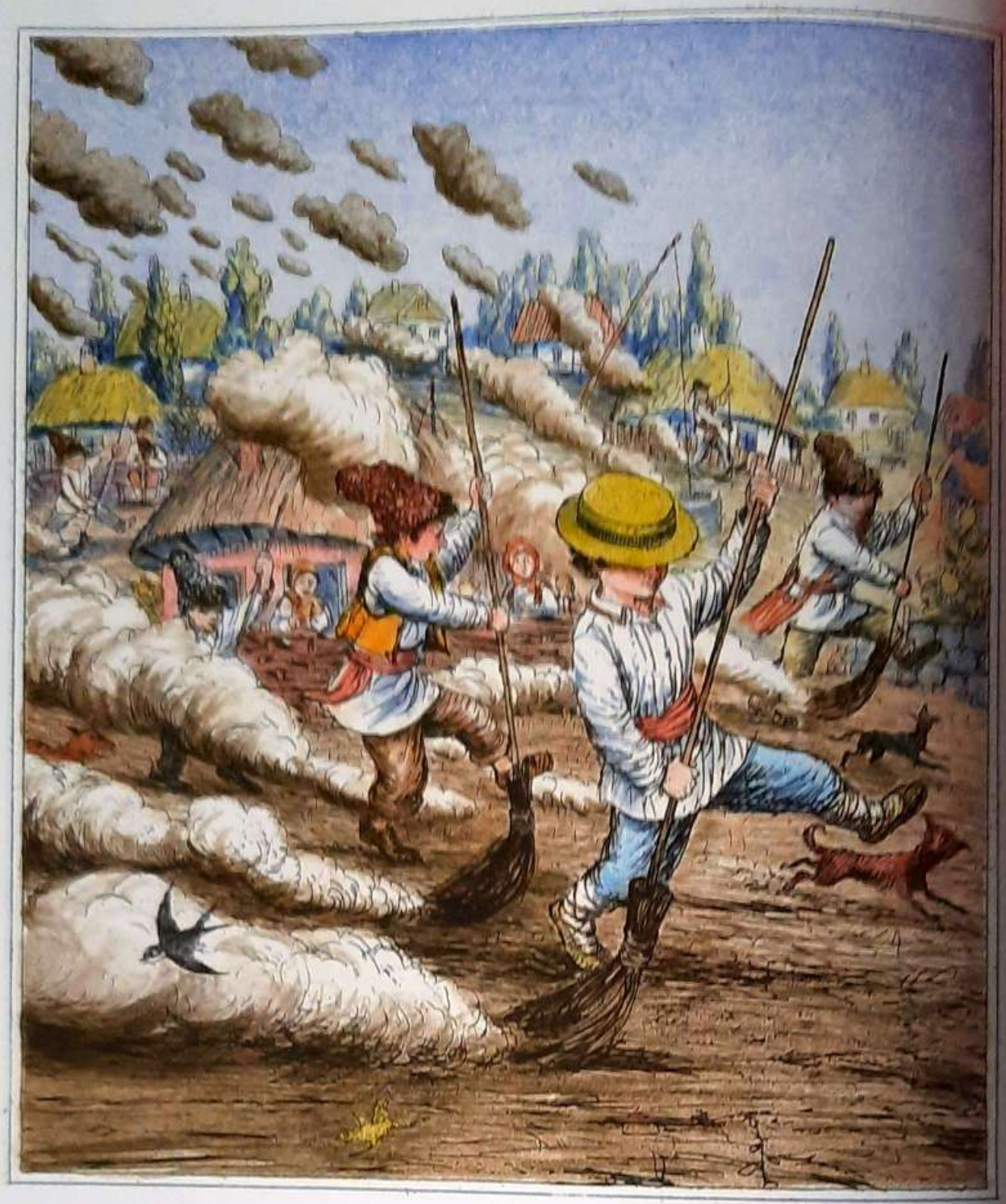

S-a zvonit prin sat că o să le dea chiar medalii...

era. Da' mamele, da' taţii se tot iţeau peste gard şi, văzând ce şi cum, le creştea inima.

Lasă că şi băieţii îi luau în seamă: ba pe o portiţă, ba pe alta, puneau câte un afiş:

„Nene, drege gardul!",
„Nene, leagă câinele!",
„Tanti, dă fântâna cu var!".

Câte un gospodar mai bodogănea de unul singur, slobozindu-şi pe ici-colo năduful:

– Oul învaţă găina! mormăia el, să-l audă unul şi altul, dar, până la urmă, tot îşi lega câinele ori îşi dregea gardul.

Asta îi încuraja pe copii – cei mari îi ascultă!

Să treci acum prin sat era de-a mai mare dragul. Oamenii din Trei Iezi nici nu voiau să-şi aducă aminte cum o duceau cu drumurile înainte de a începe să umble Guguţă la şcoală. De atunci, au luat seama şi au mutat şi iarmarocul la marginea satului.

Acum, cei încălţaţi umblau cu peria de ghete în buzunar, cei desculţi, când să intre în sat, îşi spălau picioarele în Răut.

Dar iarna cine făcea cărări? Băieţii din Trei Iezi! Şi tot ei puneau pe ici, pe colo şi câte un om de zăpadă, să nu se teamă fetele pe amurgite.

Când a venit primăvara, nu le venea a crede: aproape că nu aveau ce mătura – oamenii nu mai aruncau te miri ce în drum. Doar dacă se abătea pe acolo un vânt mare ori o ploaie cu grindină...

S-a zvonit prin sat că o să le dea chiar medalii, da' un poftticios şi-a pregătit un sac pentru bomboane.

Şi iată mai-marii satului s-au adunat la sfat lângă casa lui Guguţă.

Întâi au măsurat cât au măturat cei care au stat cu mâinile în sân: un drum mai scurt decât coada măturii! Pe urmă au legat

una de alta ulițele, ulicioarele și cărările pe unde au alergat măturoaiele celorlalți și a ieșit un drum lu-u-ung până la Bălți.

Când l-au înmulțit cu zilele anului, drumul acela s-a întins, he-he!

– Dacă s-a făcut drumul lung, trebuie de călătorit pe el! a zis un bătrân din Trei Iezi.

Și atunci le-au dat voie să-și aleagă un autocar cu toate roțile, ba și cu șofer!

Cât ai zice „cu-cu", băieții au umplut autocarul.

Guguță s-a așezat lângă șofer și, voioși, au apucat-o spre Marea Neagră, iar de acolo tocmai la munții Carpați, până unde s-a întins drumul măturat de ei.

POȘTAȘUL

A îmbătrânit poștașul din Trei Iezi și oamenii au început a primi scrisori mai rar.

Când trecea poștașul pe drum și nu bătea pe la porți, sătenii se uitau unul la altul și oftau:

– Dacă va îmbătrâni poștașul de tot, să știi că am pățit-o.

Cei care nu țineau scrisoare în mână de cine știe câtă vreme s-au adunat lângă poștă, să vadă ce-i de făcut.

– Păi, dacă poștașul umblă pe jos, a zis unul.

S-au dus apoi cu toții la primar și a doua zi poștașul a căpătat un cal. Omul a prins puteri și, până seara, au și venit două scrisori în sat.

– Las' că nu-i chiar bătrân poștașul, s-au înviorat unii.

Cele două plicuri umblau din casă în casă, ici se stingea lumina, colo se aprindea. Într-o noapte, tot satul a citit scrisorile. Copiii își cereau voie a doua zi să le povestească la lecții și scriau propoziții din scrisori pe tablă. Oamenii ciocneau paharele, iar calul poștașului cinstea și el: mânca numai fân și ovăz. Veselia a ținut o săptămână, pe urmă scrisorile au încetat a sosi și calul a rămas fără ovăz.

– Se vede că așa a fost să fie... – ziceau oamenii, abătuți. A îmbătrânit poștașul nostru...

– Dar cu ce-i vinovat calul? se întrebau copiii din Trei Iezi.

Poștașul umbla amărât. Nu știa omul cum că iasă din încurcătură cu bătrâneţile sale. Colac peste pupăză, l-a întâlnit într-o zi primarul și i-a spus că, dacă n-o să vină scrisori în sat, o să rămână fără cal...

A auzit și Guguță de păsul omului și a prins a căuta capăt de vorbă cu poștașul. Ba îi adăpa calul, ba i-l ducea seara la grajd. Dintr-o vorbă, din alta, a aflat ce-l interesa, ca apoi să nu-l vadă poștașul vreo două zile. Guguță a cumpărat harta țării și însemna în taină unde au plecat oamenii din sat. Când era vorba de un bărbat, făcea un pui de căciulă, când era vorba de o femeie – o floricică.

Casele care așteptau scrisori le-a făcut cu ușa deschisă...

A început-o cu celălalt capăt de sat. O casă de aici avea un student la Chișinău. Guguță s-a dus s-o vadă.

Casa era troienită, din hogeag ieșea un firicel de fum, iar câinele se aciuase pe prispă, zgribulit.

În seara aceea, Guguță a scris nu știu ce până târziu. Dimineața s-a dus la poștă, cu pas întins. Poștașul și-a adus aminte că, pe când era mic, grozav îi mai plăcea ștampila și i-a dat-o acum lui Guguță, ca s-o pună pe plicuri. La prânz, mama studentului a primit o scrisoare cu ștampilă.

– E de la Gheorghe! s-a bucurat femeia și a alergat să i-o citească unei vecine:

„Dragă mamă, îți scriu cu litere mari ca să nu te doară ochii. Eu sunt sănătos. Și la noi a venit iarna. Casele de pe aici au multe etaje, dar sunt fără de hogeag. Este un hogeag ma-a-are, prin care iese fumul din toate casele. Și ce de-a oameni pe străzi! Dar nu-și dau bună ziua ca la noi în sat. Ce mai faci, mamă? Tare mi-e dor de tine. Și de câinele nostru mi-e dor. Vezi să-i așterni niște paie în căsuță, să nu înghețe. Te sărut, Gheorghe."

Nu peste multă vreme toată ulița a aflat că și la Chișinău e iarnă, ninge și Gheorghe e sănătos. Mama i-a răspuns îndată,

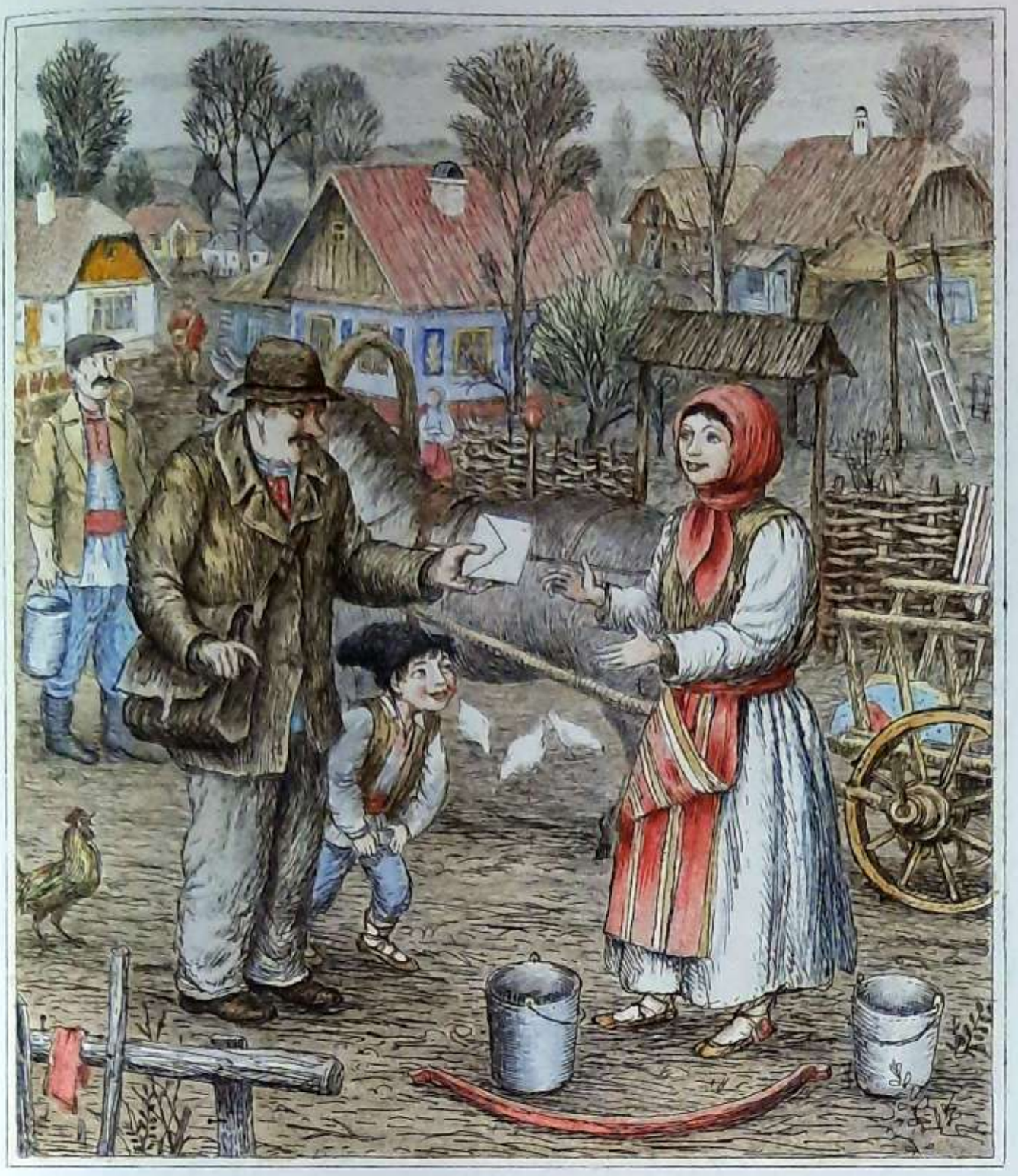

Dintr-o vorbă, din alta, a aflat ce-l interesa, ca apoi să nu-l vadă poștașul vreo două zile.

iar Gheorghe, uimit, i-a trimis trei scrisori într-o săptămână. Da' Guguță își făcea acum treabă pe lângă altă casă. Omul de aici era plecat în armată.

– Alinierea! Drepți! Înainte, marș! își comanda sie însuși băiețelul și mergea cu pas milităresc pe lângă portița femeii, poate i-o veni vreun gând de ostaș. Un-doi! Un-doi! Ascultă comanda la mine: stânga-mprejur! Un-doi! Un-doi!

Nu știa însă un lucru: ce fel de armă are omul? Ca să nu spună vreun secret militar și să intre cumva în bucluc, s-a gândit Guguță, s-a tot gândit și a făcut un porumbel în loc de scrisoare. L-a pus în plic și femeia l-a primit a doua zi.

Mare bucurie a intrat în casa ei! Umbla voioasă cu porumbelul de la soț prin sat. I l-a dat până și lui Guguță să-l țină un pic în mână... Pe urmă l-a pus în fereastra de la drum și ieșea să-l privească de afară.

– Așa un porumbel n-a mai avut satul! spuneau bătrânii.

Femeia cum să-și arate dorul? A desenat o floare de NU-MĂ-UITA și fuga la poștă. Militarul i-a răspuns, cum să nu, dar alt porumbel nu i-a mai trimis.

De când a început Guguță să-l ajute pe poștaș la pus ștampila, pe hartă rămâneau tot mai puține case cu ușa deschisă. Oamenii își scoteau căciula încă de departe când îl vedeau pe bătrânul poștaș, iar calul lui mânca numai ovăz.

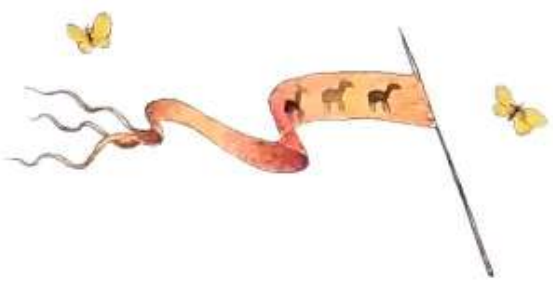

CUM A CRESCUT GUGUȚĂ ÎNTR-O NOAPTE

Tatăl lui Guguță a primit camionul chiar în ziua când a trecut băiețelul în clasa a doua.

Guguță o rupe la fugă spre casă să-i ducă mamei noutatea, iar tata cum venea așa venea din alt capăt de sat cu mașina și claxona și le făcea oamenilor semn cu mâna, să se dea la o parte.

Lumea dintr-o jumătate de sat credea că Guguță aleargă acasă să vadă ce culoare are mașina tatei, iar oamenii din cealaltă jumătate de sat credeau că tata vine cu camionul să-l felicite pe Guguță că nu mai e mic – a trecut astăzi în clasa a doua!

Aleargă Guguță cât aleargă și, cum drumul cotea pe lângă casa nanei Caterina, iată, aude o voce din curte:

– Tu ești, Guguță!?

– Eu, că altul cine?

Când a aflat nana în ce clasă a trecut Guguță, l-a poftit în casă și i-a umplut buzunarele cu prăjituri.

Dacă vede băiatul una ca asta, își face pe loc socoteală să mai treacă pe la câteva rude în drum spre casă.

Rudele parcă s-au sfătuit... Unul îl pune în capul mesei, altul îi strecoară nuci în sân, iar nana Mărioara i-a spus

că o dată în viață trece omul în clasa a doua și i-a dăruit o cloșcă cu doi pui.

Guguță a încurcat-o: puii i-a băgat în ghiozdan, dar cloșca? Noroc că i-a ieșit tata înainte cu camionul. Când a văzut-o și pe asta, Guguță a rămas cu gura căscată.

Bun-bucuros că are mașină, tata a scos capul din cabină, dar a uitat să-l felicite pe Guguță.

– A-a, ți-au dat camionul de-atâta, că am trecut eu în clasa a doua?! se luminează Guguță și aleargă la cabină cu cloșca subsuoară.

Tata, unde-l îmbrățișează degrabă cu cloșcă cu tot și dă să pornească mașina.

Cloșca – hai să cloncănească și să cotcodăcească, încât oamenii credeau că așa claxonează camionul tatei și se dădeau de departe în lături.

Era zi de iarmaroc în satul Trei Iezi. Pe ulița mare foiau oamenii încoace și încolo: care avea o gâscă subsuoară, care un curcan, care mâna un porc cu nuielușa, iar un flăcău rostogolea un butoi.

Și mai cărau oamenii coșuri cu ouă și roți de caș proaspăt, cireșe văratice și câte și mai câte. Și erau toți veseli, luminoși, și-i făceau cu mâna lui Guguță.

„Mare petrecere o să mai fie în satul nostru deseară, se bucura băiețelul. Și oare cum de-a aflat atâta lume că eu am trecut astăzi în clasa a doua?!"

Guguță îi arată tatei niște oameni care lucrau pe malul Răutului.

– Vezi? Dacă am trecut în clasa a doua, ei fac un pod peste Răut.

– Bi-bi-bi! răspundea bucuros camionul în locul tatei, care stătea țanțoș la volan. Clonc-clonc-clonc! se fudulea și cloșca.

Pe cel mai înalt copac de pe uliță fluturau două stegulețe, iar între ele pălăria lui Guguță. Tata a tras camionul în curte.

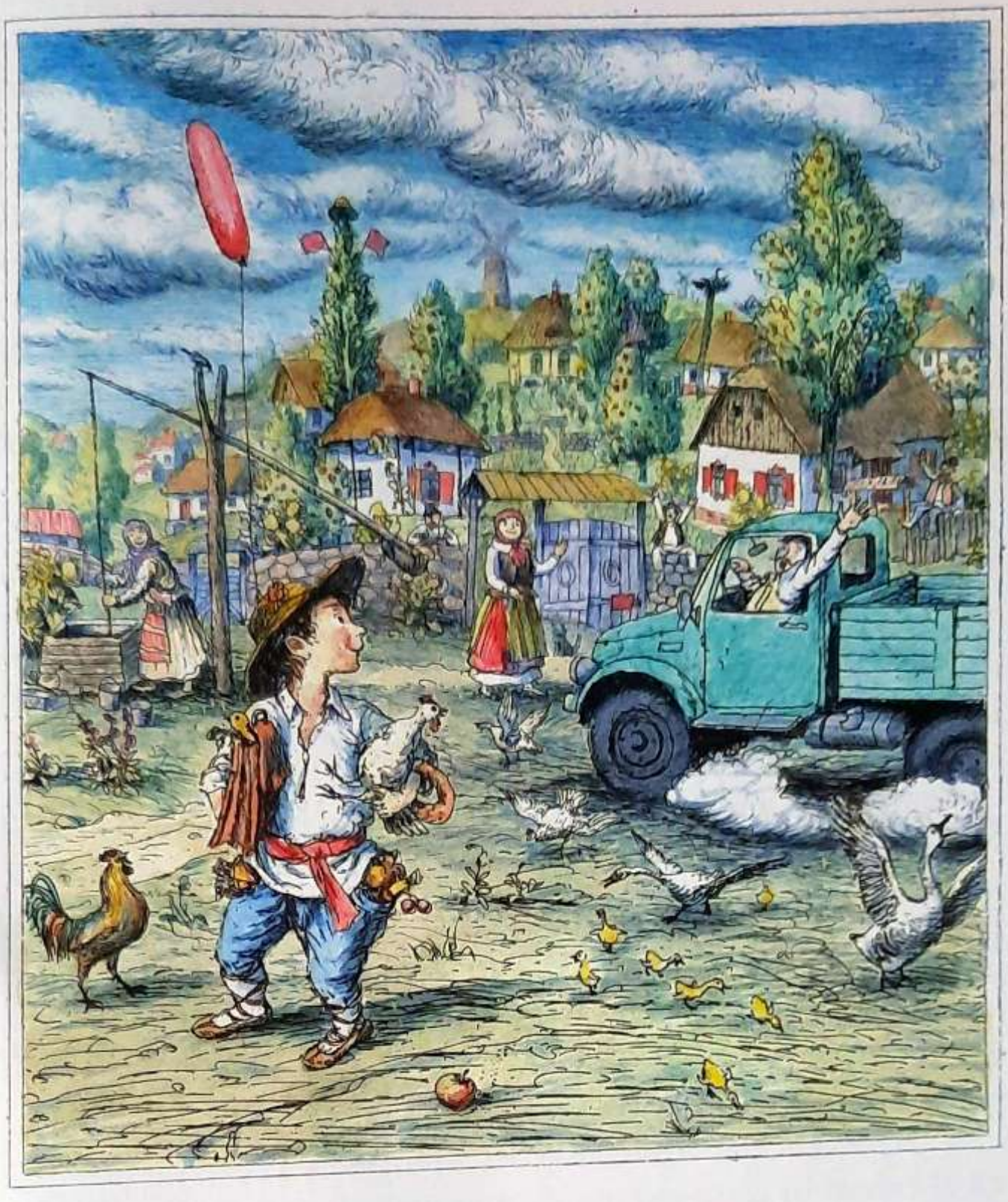

— Și cum de a aflat atâta lume că am trecut eu în clasa a doua?!

Ferestrele erau deschise vraiște; și ușa de la casă era deschisă, și cea de la bucătărie era deschisă, și cea de la beci deschisă...

Gardurile de jur împrejur erau îmbrăcate în covoare, pe funie stăteau înșirate toate cămășuicile lui Guguță din clasa întâi și mama le-a ieșit înainte cu trei buchete de liliac: unul i l-a pus lui Guguță în brațe, altul i l-a dat tatei, iar pe al treilea l-a agățat la fereastra camionului.

Apoi a strâns capul lui Guguță la piept, glasul i s-a topit și în ochi i-a încolțit o lacrimă.

– Puiul mamei, pui! Ca mâine te duci la armată și cu cine rămân eu în bătătura casei?

Guguță era în al nouălea cer:

– Iată, dacă ai o clasă! Satul îți dă camion, tata e șoferul tău, iar mama e gata să te petreacă la armată!

– Ești acasă, Guguță? deschide portița, cu o căldare goală în mână, Gafia lui Toader Putină, care nu l-a văzut de ieri. Ia, ce mare te-ai mai făcut astă-noapte! Am venit să te pup în frunte – și pune căldarea lângă Guguță.

Guguță pricepe unde bate vecina: ia căldarea, dă fuga la fântână și i-o duce acasă plină. Apoi, până se întoarce stăpâna, îi umple cu apă putina, oalele, strachinile, toarnă apă în troacă, în covată, mai umple și un butoi, să aibă tușa Gafia apă până la bătrânețe.

A doua zi, dis-de-dimineață, un bătrân își leagă vaca la poarta lui Guguță și intră în curte. Guguță ștergea farurile camionului. Avea de gând să se ducă cu tata la Bălți.

– Tu ești acela? unde zice bătrânul; de aseară vuiește ulița că ai trecut în clasa a doua. Cum am ieșit cu vaca din ogradă, zic: ia să-l văd la ochi. Ieri erai atâtica, azi iată îmi ajungi la umăr! și omul se așază pe prispă.

Guguță n-are încotro, îi duce vaca la cireadă.

– A-a, Guguță! își scoate pălăria văcarul. Am auzit, cum să nu! și-i strânge mâna.

Lasă că nici Guguță nu-i cu obraz de scoarță: îi dă drumul văcarului acasă și rămâne el cu cireada în ziua aceea!

La prânz, tata i-a adus mâncare cu camionul, iar pe la chindie vine poștașul cu bicicleta și-i întinde o scrisoare de la mama.

Seara, Guguță s-a întors în sat cu geanta poștașului la șold și vacile intrau în curțile oamenilor din Trei Iezi cu telegrame, ziare și scrisori agățate de coarne.

Așa au aflat toate casele din sat că Guguță a trecut astă-noapte în clasa a doua. Apoi, când au terminat podul cel nou peste Răut, vestea s-a dus degrabă și-n Pelinia, și-n Sofia, și-n Singureni – în toate satele dimprejur. Ba, zic unii, și la Bălți au sărbătorit...

Când aude că vor să-l tundă, ia-l pe Guguță de unde nu-i! Umblă pe unde umblă până coboară amurgul, iar frizerul din Trei Iezi, de când a tăiat o ureche, nu ți-ar lua noaptea foarfecele în mână măcar să vină și împăratul. Câte un gospodar, care nu avea vreme ziua, bătea noaptea la ușa frizerului.

FRIZERUL

– Eu nu-s acasă, om bun, se auzea dinăuntru glasul frizerului. Dacă nu-ți place să umbli cu urechi, vino mâine seară!

O dată pe lună, frizerul își scotea halatul, urca dis-de-dimineață pe bicicletă și, la rândul său, se ducea la Cucuieți să se tundă.

Întors acasă, omul se uita în oglindă cum l-au frezat acolo și hai să-i tundă și pe gospodarii din Trei Iezi așa!...

La o săptămână-două, părea că toți oamenii din sat umblă cu capul frizerului pe umeri! Noroc de nas și de urechi, altfel copiii nu și-ar mai fi recunoscut părinții.

Când însă punea mâna pe Guguță, îl tundea până la piele... Apoi, vai de steaua lui! Frizerul, primul îl ciocănea în vârful capului, râzând că dovleacul e verde încă și-l trimitea afară, să se coacă!

Mai necăjit om decât Guguță nici că se afla în clipa aceea pe pământ. Unde pui că și pe drum se găsea ba unul, ba altul și-i

tot ciocăneau dovleacul, de i se părea că până acasă chiar o să-l mănânce ... o vacă.

În ziua aceea, Guguță se încuia în coteț, punea mâinile pe piept și se jura că acolo are să moară. Când închidea ochii, chiar i se năzărea că, iaca, stă în sicriu. Nu știu cine anină un prosop în streașina casei... Pe mama o stropesc femeile cu apă, tata umblă prin curte cu capul gol, nebărbierit...

– O-o-o-f, Guguță, de ce nu mi-ai spus mie jalea ta-a-a! bocește Gafia lui Toader Putină, netezindu-i capul chilug.

Vin copiii pe care i-a dus el sub căciulă, aduc portretul lui Guguță în ramă neagră. Iată și frizerul în urma lor, cu o floare în mână. Guguță sare în picioare și mai pune un drug în ușă...

Găinile se ouau în sâmbăta aceea la vecini. Abia pe la chindie Guguță scotea nasul în curte, cu capul încoronat de pene colorate. Băiețelul trecea de partea pieilor roșii!

De la o vreme, cum simțea că vor să-l tundă iar, una-două, se cățăra în vârful unui salcâm mai înalt decât casa.

Mama se învârtea în jurul copacului, îl amenința cu degetul, se făcea că aduce scara, dar Guguță... habar de grijă! Acolo rămânea o bucată de zi, tot așteptând să se facă pasăre.

Când cobora pe pământ, tot om era. Ba dimpotrivă: în copac îi mai creștea părul și acum o scotea pe mama cu totul din sărite.

– Știu că n-am să-ți aduc frizer din altă țară, măi bumbule!

– Nu te supăra, mamă. Mai bine alung capul de acasă – și-l băga iute sub pălărie, să nu mai fie sămânță de vorbă...

Ședea cât ședea capul lui Guguță sub pălărie, dar odată și odată venea vremea prânzului și, când îl scotea de sub pălărie, părul îi era și mai lung. Aține-te atunci, Guguță!

Sâmbăta, mama îi trimitea frizerului plăcinte. Guguță i le punea pe prag și o rupea la fugă acasă netuns.

Biata mamă îl ocăra apoi pe frizer că n-are obraz și se ținea iar lipcă după băiat...

Când i-a adus odată plăcinte din cele cu poalele-n brâu, frizerul l-a ajuns din urmă:

– Fugi, a? Dar tu știi că un om, pe care l-am tuns eu cândva, acum e general?!

– Ei, dacă e așa, zice Guguță, învață-mă și pe mine a tunde!

Cum nu avea nici un băiat, frizerul era bucuros să lase un urmaș în Trei lezi. Coboară omul din pod un manechin cu perucă, îl așază pe scaun cu fața la oglindă și-i întinde foarfecele lui Guguță:

– Azi îl tunzi la urechea dreaptă.

„Cârț... cârț... cârț...", mușca foarfecele părul, iar Guguță se gândea care om din sat merită să ajungă general.

– Așa-a! îl lăuda frizerul. Mai ia puțin de-aici... Așa-a! Lasă că degrabă te fac ajutorul meu!

Apoi mânca plăcinte, văicărindu-se că nu prea are câștig. Oamenii din sat cică se iau cu lucrul și, când se trezesc, nu le mai stă pălăria pe cap.

Într-o zi, ce-i dă în gând? Scrie într-un caiet cine și când s-a tuns. Dacă nu venea omul la timp, femeia frizerului bătea la ușa lui:

– Iată așa și așa, îi arăta femeia cam cu cât i-a crescut părul.

Omul ridica pălăria:

– Măi, comedie! Vezi până și ce crește sub pălărie... Nu cumva ai mata vrun ochean?!

– De ce să n-am, nene? abia își ținea râsul femeia.

Numai un sătean nu se dădea băgat în caiet. Își făcuse o gaură la pălărie, să răsufle părul, și își vedea de treabă. Femeia l-a poreclit „omul cu hogeag la pălărie".

– Apoi mai bine să fiu cu hogeagul meu, decât să mă tundă cine și cum i s-a năzări, i-a tăiat-o țăranul.

De când a apărut caietul, treaba mergea strună. Frizerul nu mai avea vreme să se ducă la Cucuieți: acum se uita la o fotografie de-a lui și întocmai așa îi tundea și pe săteni.

De la un timp, i-a crescut părul frizerului de nu i se vedeau urechile! Și, cum avea o crăpătură la ușă, într-o sâmbătă a simțit, după mireasmă, că au apărut pe aproape plăcinte, ba chiar

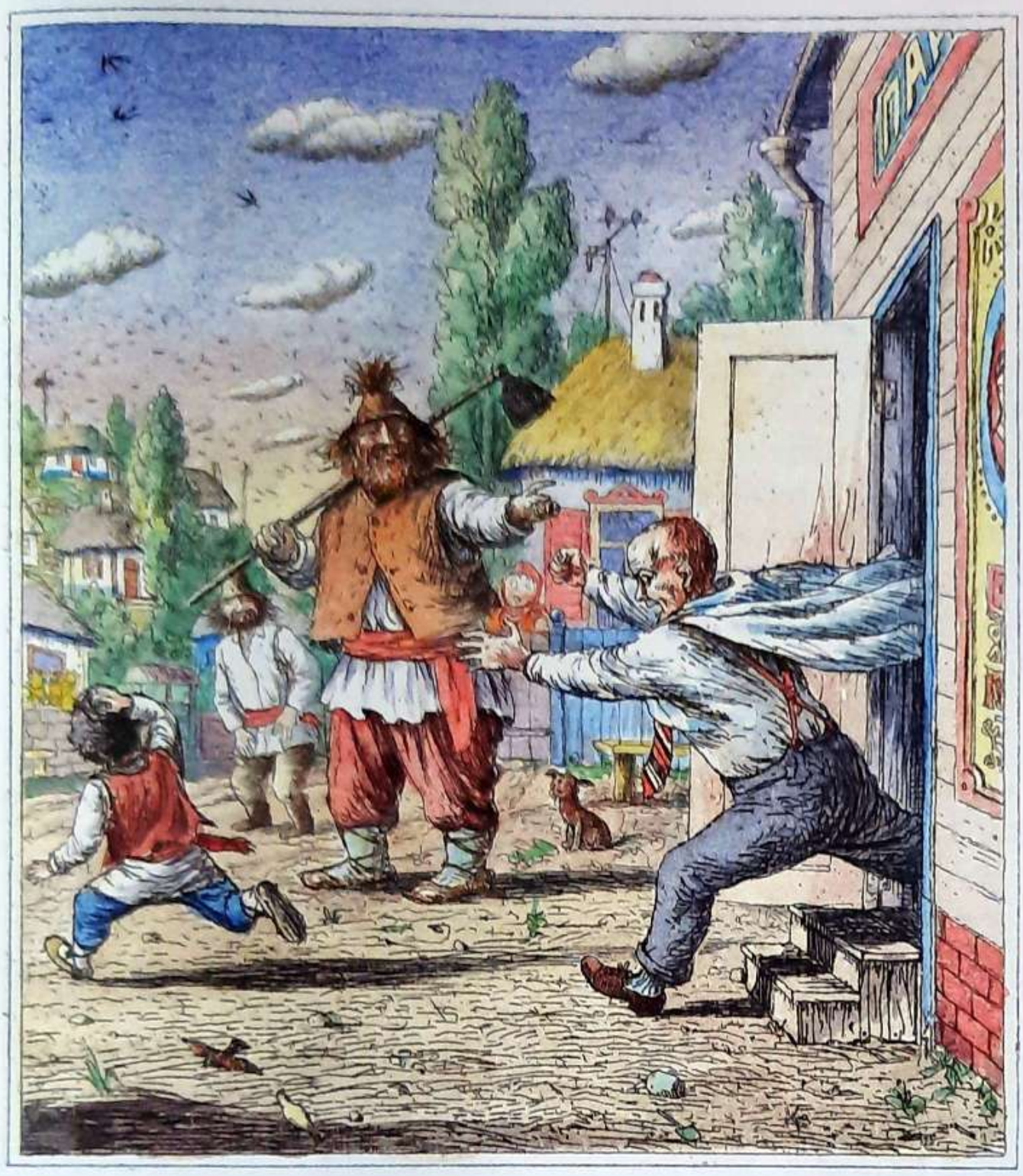

– Aoleu! Ce-ai făcut, ştrengarule, din capul meu?!

s-a priceput de la cine sunt. A deschis bucuros fereastra și l-a strigat pe Guguță.

Băiețelul s-a întors cu inima în călcâie.

– Mă rog de intră, Guguță, i-a deschis ușa frizerul, cu o bucată de plăcintă în mână. Bine că ți-a dat în gând să vii. Mă tem că azi mă tunzi tu pe mine. Măcar la ceafă, a? Ia-mi cată: parcă-s un urs. Am făcut oleacă de bani, dar îmi pare că s-a urcat în capul meu tot părul pe care l-au lepădat oamenii din sat.

– Apoi să vedem, nene, dacă n-am uitat a tunde! prinde curaj Guguță.

Acum băiețelul știa cam cine e bun de general în satul lor! Îndată a îmbrăcat un halat alb și, luând foarfecele, „cârț-cârț-cârț...", s-a apucat de treabă. Frizerul, cât era de zdravăn, se făcea tot mai mic în scaun.

– Lasă-mă un pic să mă odihnesc! îl tot ruga pe Guguță.

– Pișcă?

– E-he-he! Ia seama la urechi!

Guguță caută cam pe unde-s urechile omului, pune două semne și iar: „cârț-cârț-cârț..." Apoi, a prins a bâzâi mașina de tuns..."

– Mai ai?

– Olecuță, își șterge sudoarea de pe frunte Guguță.

Da' frizerul parcă simte că îl suflă vântul pe la urechi și, când pune mâna, sare cu scaun cu tot.

– Aoleu! Ce-ai făcut, ștrengarule, din capul meu?!

Guguță aruncă mașina de tuns cât colo și țuști pe fereastră:

– Mai rămâneți cu bine, „domnule general"! atât a reușit să-i strige băiețelul.

Frizerul cu o mână își pipăie capul, cu alta înșfacă scăunelul pe care tundea copiii și zvârrr! în urma lui Guguță.

Afară era o mamă de căldură că nu se ridica pasăre în văzduh, da' frizerul a ieșit în sat cu căciula pe cap. Cine-l vedea, credea că l-o fi ajuns răceala de astă-iarnă și se duce la farmacie după leacuri.

Tocmai atunci a prins a suna clopoțelul de la școală. Dând buzna în drum, copiii îl salutau din toate părțile.

Se uită frizerul în stânga, se uită în dreapta. Cum să le răspunzi tu la toți odată? Și unde își scoate omul căciula, apoi o coboară repede, dar era prea târziu. Copiii au rămas cu gura căscată: iată, și-a găsit și el nașul! Până acasă au uitat tot ce au învățat în ziua aceea la școală. Știau una: frizerul e tuns chilug!

Când au aflat ce ascunde căciula frizerului, oamenii din Trei Iezi s-au îngândurat: nu alta, el a fost la Cucuieți și, de la o mâine, o să se umple satul cu chilugi! Din ziua aceea, au prins a ocoli casa frizerului. Peste o săptămână, mai toți umblau cu hogeag la pălărie!...

GUGUȚĂ – CĂPITAN DE CORABIE

Să stai acasă, Guguță, i-a strigat mama ieșind din curte, că o să vină meșterul, să pună fundul la un butoi!

Guguță a agățat un clopoțel la portiță, să audă când va intra dogarul, și s-a luat cu treburile sale. Iată, soarele se ridică, dar omul acela nu se arată...

Ca să-l găsească meșterul acasă, Guguță s-a băgat în butoi. Păi, că nici soarele nu-l ardea acolo!

Ostenit de atâta alergătură și cu nădejdea că este clopoțelul la portiță, a uitat de griji și a adormit în butoi.

Trebuie să vă mai spun că dogarul din satul Trei Iezi era cam surd de-o ureche și fluiera toată vremea, ca să vadă dacă aude cu cealaltă ureche.

Numai ce adormise Guguță și iată, apare și meșterul, fluierând, sau poate că acela nu era meșterul! Cum intră în curte, dă cu ochii de butoi. Una-două, omul îi potrivește fundul și-i întărește cercurile, dar le bătea încet-încetinel: i se părea lui că sforăie nu știu cine pe aproape.

Apoi dogarul, sau poate că nu era el, a luat-o la picior. Abia când a ieșit omul din curte, Guguță a auzit clopoțelul de la portiță și s-a trezit.

În jur întuneric – să-ți dai cu degetul în ochi. Când își dă seama unde-i, sare în picioare, dar... ieși din butoi, dacă poți!

– Încă-i bine că n-au bătut cepul, își zice Guguță și se uită prin gaura butoiului. A-ha... Parcă e curtea noastră. Iată stogul de fân, găina cea porumbacă, un colț de casă... Aoleu, ușa e descuiată! Dacă vin acum hoții?!

Guguță bate cu pumnul în butoi, strigă la vecini, dar nu-l aude nimeni. Numai vițica rage, că nu are cine s-o adape.

Și, cum sta covrigel în butoi, unde îl apucă un dor de mama și de tata, și de rude, și de băieți, și de soare, și de bulboana de la Răut...

„Iată, am rămas singur-singurel pe lume!", s-a auzit glasul lui. Hai atunci să dea butoiul de-a rostogolul, cu gândul să iasă la drum și să se ducă așa la bunicu-său.

„Hoh, hop, hop!", se rostogolește butoiul, dar nu poate nimeri poarta. Ba o apucă spre coteț, ba se oprește în gura beciului... Să fi trecut o oră, nu mai mult, lui Guguță însă îi părea că stă în butoi de un car de ani. Din când în când își pipăia fața: i-a crescut barbă ori nu?

Deodată, în butoi se întunecă.

– Nu cumva mi-a slăbit și văzul? îl străfulgeră un gând.

Dar tot atunci se aude un bubuit afară. O clipă s-a făcut lumină, Guguță și-a zărit o mână și un picior, iar a trăsnit cerul și în butoi a prins a mirosi a ploaie.

Plouă, plouă,
Am umbrelă nouă!

strigă Guguță vesel din butoi.

Ploaia nu știa unde se ascunde băiețelul care o întărâtă. De ciudă, hai să ude tot satul! Puhoaiele o luau tot o fugă spre Răut.

Guguță ascultă cum bat tobele ploii și inima îi fuge în călcâie. Casa lui e devale, chiar pe malul Răutului!

„Iii! Acuși se umple curtea cu apă, dărâmă gardul și duce butoiul drept în râu. De unde să știe lumea cine e în butoi?! Când vor cânta cocoșii de miezul nopții, te pomenești că ajung la Nistru. Mâine, în zori, huștiuliuc în Marea Neagră!...", se îngrozește Guguță și unde își dezbracă repede cămășuica și astupă cu ea vrana.

„De balenă nu mă tem. Cum o să intre ea pe găurica asta în butoi? Dar tot mai bine e să-mi iasă în cale un delfin. Fac hățuri din pantaloni, îl înham la butoi și... di-i pe mare!

– Iată un butoi care vorbește! or s-alerge alți delfini. Ni-l lași nouă, Guguță? Îți dăm o corabie pe el!

– Vi-l las, cum să nu! Unde-i corabia?

Iată, o aduc. Eu mă urc la cârma corabiei și vin pe Răut acasă. O strig pe mama, îl strig pe tata.

Mama își clătește repede picioarele în troacă, tata încuie casa, luăm cu noi găinile și vițica, eu ridic ancora și... unde crezi că ne ducem? În ospeție la australieni!

Mama – bucătar de bord, tata – ajutorul meu, iar eu – căpitan de corabie!

Când a stat ploaia, corabia lor se afla tocmai în Marea Galbenă.

Tata rabdă cât rabdă și unde zice:

– Pot s-o conduc și eu puțin?

Guguță îi face semn: chipurile, mai pe urmă, tată, acum valurile sunt prea mari!

Dar mama, când o căutai, tot pe lângă găini: „Pui, pui, pui, nu vi-i dor de casă?!"

Iar cu vițica – mai mare buclucul: cum vedea o insulă, începea a rage. De voie, de nevoie, opreau corabia să pască vițica pe mal. Drept că și ea avea obraz: până în Australia s-a făcut ma-a-are, o coșcogeamite vacă!"

Când a stat ploaia, corabia lor se afla tocmai în Marea Galbenă...

Tocmai atunci, hop, că se aude clopoțelul de la portiță. Intră mama în curte și vede că spânzură din butoi o mânecă de la cămașa lui Guguță. Mama, mirată, dă să scoată cămașa. Guguță, în loc de australieni, zărește picioarele mamei.

– Eu sunt, mamă...

– Vai de mine! Da' cum te-ai băgat acolo?! Ești viu?

– Viu, mamă.

– Acuși scot un fund! aleargă femeia după ciocan, dar se răzgândește. Dacă zdruncină ceva în capul băiețelului?! Unde mai pui că butoiul s-a umflat după ploaie.

Și, cum trecea o căruță pe drum, mama o oprește, urcă în doi cu căruțașul butoiul în căruță și o iau repede spre casa meșterului.

În urma căruței îndată s-a strâns buluc de gură-cască. Printre ei era și un felcer cu o seringă subsuoară.

Un om, văzând pe fereastră căruța cu butoiul, credea că mama lui Guguță duce vin nou de vânzare și a ieșit în drum cu furtunul și paharul în mâna.

– Acolo e Guguță! arată cu degetul la butoi o fetiță.

Da' mama avea altă grijă: din când în când dădea drumul în butoi la câte-o firimitură de pâine, ca să-l prindă pe băiețel cu suflet.

– Ce s-a întâmplat, oameni buni? iese meșterul zburlit din casă, când vede că ograda i s-a umplut cu lume.

– D-apoi bine, dogarule! Ia să te închid eu în butoi! Așa meșter îmi ești? îl face mama de două parale. Acum scoate-l de acolo, ce stai și te holbezi la mine?! – și mai sloboade o firimitură pe vrană.

Când înțelege dogarul că este nu știu cine înăuntru, degrabă înfășură ciocanul într-o cârpă, aruncă fluierând trei cercuri și dă afară fundul. Guguță scoate capul din butoi, viu și bun sănătos.

– Da' cum vine asta, măi băiețele? îl iscodește meșterul și se întoarce către mama lui Guguță. Eu n-am ieșit azi din curte, femeie! Păi, întreabă-l pe dânsul cine a înfundat butoiul.

Guguță ridică din umeri: n-a văzut nimic!

– Asta-i trebușoara frizerului, zice un vecin de-al lui Guguță. De când i-a făcut Guguță șotia și omul a rămas fără clienți, mă așteptam eu că o să pună ceva la cale. Și apoi, l-am văzut pe la prânz, umblând pe ulița noastră.

Și lumea se strânge ciucure în jurul vecinului, iar mama îl trage de limbă: ce avea frizerul în mână și dacă acela, într-adevăr, era frizerul?...

Numai unul Guguță e bun bucuros: cum-necum, dar azi a fost căpitan de corabie!

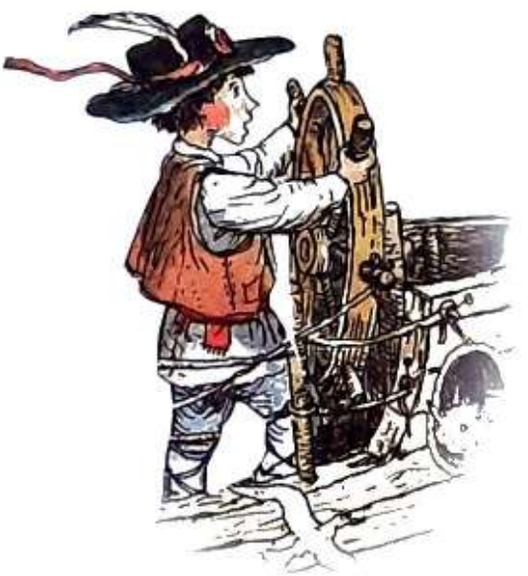

GUGUȚĂ O ÎNVAȚĂ PE MAMA SĂ MEARGĂ CU BICICLETA

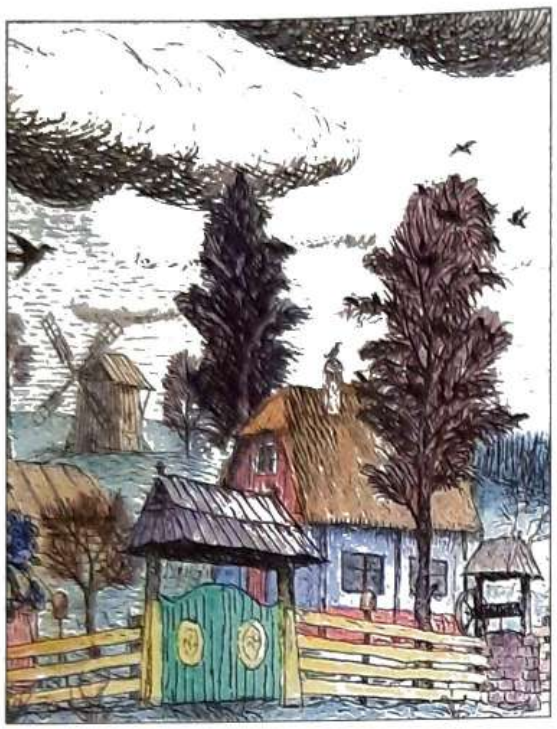

Mamă, o întreabă Guguță într-o zi, eu sunt băiețelul tău ori nu?

– Aoleu! Nu cumva ai fierbințeală?! se îngălbenește mama și-i pune mâna pe frunte.

– Ei, dacă-s băiețelul tău, astăzi am să te învăț a merge cu bicicleta!

Mamei îi vine inima la loc, dar, când își aduce aminte că bicicleta are numai două roți, îl ia la trei parale:

– De bicicletă îmi arde mie? Tu nu vezi că iată-iată ne vine rândunica din țările calde și eu încă n-am văruit în căsoaie? Ca un fecior de gospodar ce ești, mâine ia să te scoli, Guguță, mai dimineciоară și să mă ajuți!

Când intră mama a doua zi în căsoaie, o jumătate de pod era văruită. Drept că și chica băiețelului se făcuse albă, iar el se freca pe la ochi... A mai pus mâna și mama și, pe la chindie, căsoaia era gata pentru oaspeți. Fereastra au lăsat-o deschisă: dacă vine rândunica noaptea?

– Am să-ți cumpăr ceva, ochiosule, nu știa cum să-l bucure mama.

– Nu-u, eu îți fac un dar! zice Guguță cu nasul plin de var.

Mama îi strânge capul la piept.

– Apoi... o să te învăț a merge cu bicicleta. Acesta e darul meu.

– Da' ce-o să zică lumea, măi băiețele? se uită mama serioasă în ochii lui Guguță.

– O s-o învăț și pe nana Rodica și o să fiți două pe uliță.

Gândul ăsta i-a plăcut mamei, dar, în loc să zică da, întoarce cojocul pe dos:

– Învață-o pe nan-ta Rodica. Eu nu-s de bicicletă și, ia seama, mai mult să nu mă sâcâi!

– Iii! Nu cumva mama se teme?! s-a posomorât Guguță.

De atunci, parcă nu avea inima în el. Într-o zi s-a închis în căsoaie, unde gospodărea rândunica, și nu zici că s-a pus pe plâns? Pasărea îl privea cu ochi mari.

– Mama mea e fri-coa-să! i s-a jeluit el.

Rândunica însă credea că băiețelul e flămând și s-a dus să-i prindă o musculiță.

Vedea mama că este ceva la mijloc, dar nu putea scoate măcar o vorbă din el, nici cu cârligul.

Când colo, iată ce se întâmplă într-o zi... Era o vacă în Trei Iezi care se ținea numai de pozne. Nu în zadar stăpânul îi băga coarnele în două mâneci de pufoaică, legându-le strâns cu o sfoară. Cum venea seara de la păscut cu un corn ieșit din mânecă, vaca asta dă de o femeie pe drum. Și unde se repede la ea, îmbourând capul, și o strânge la gard, gata-gata să-i bage cornul sub coaste. Femeia și-a pierdut graiul și s-a făcut albă ca varul.

Un vlăjgan de pe uliță a încremenit cu gura căscată, da' mama lui Guguță tocmai își spăla capul. Auzind răcnete, a alergat, despletită cum era, și a alungat vaca cu ... o vărguță!

Atunci i s-a luat băiețelului piatra de pe suflet. Îi venea să se urce pe casă și să strige în gura mare:

– Să mai spună acum cineva că mama mea e fricoasă!

Păi, că nici Guguță nu-i dintre cei de își lasă corabia în voia valurilor: are, așadar, cui semăna!

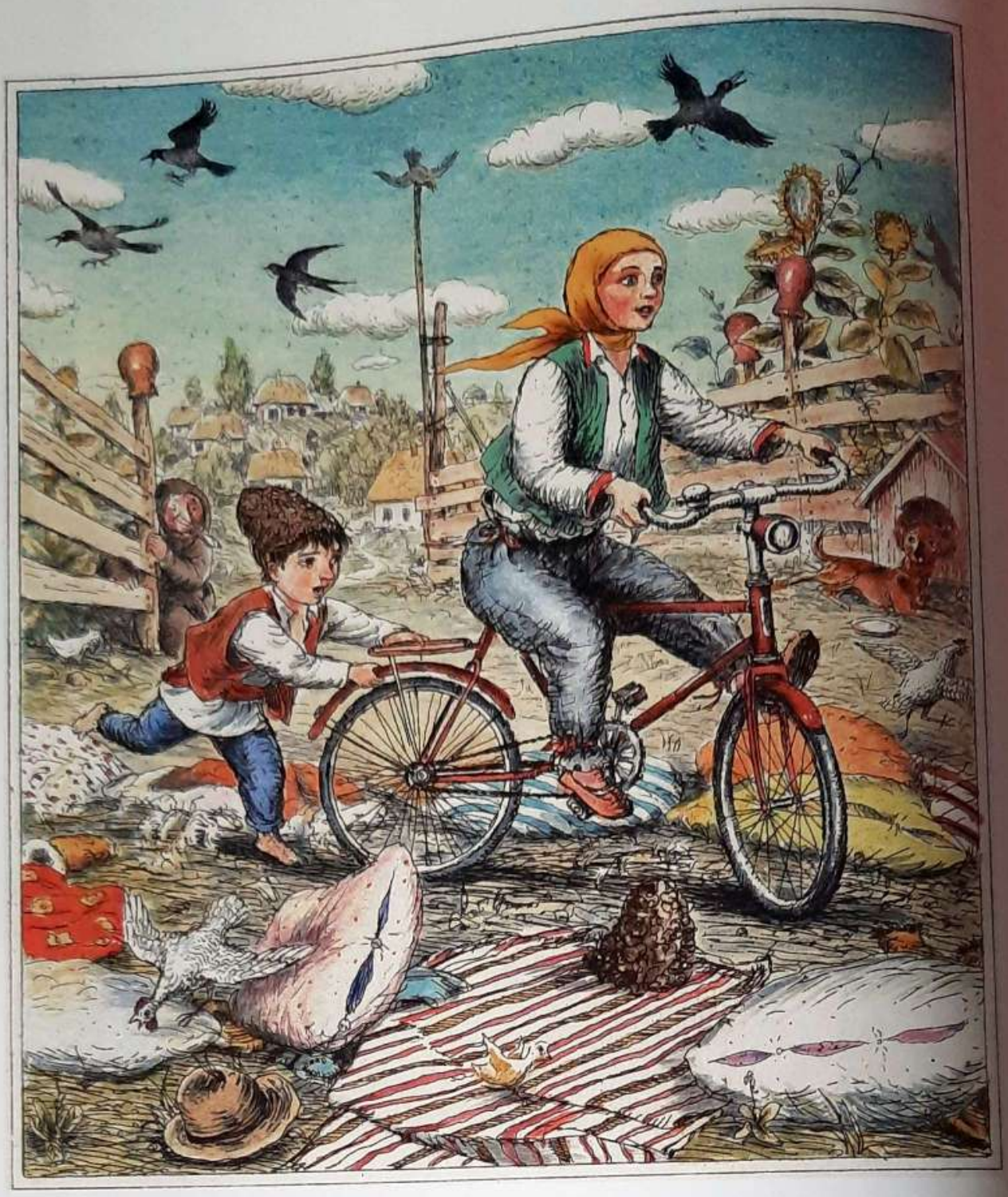

Nu știu cum făcea mama, dar cădea numai pe pământ gol...

– A-șa, își freca mâinile băiatul, a sosit momentul, Guguță!

Și, cum rămâne singur, prinde a scoate din casă pernele, plăpumile, țoalele, paltoanele, căciulile, sacul cu lână și tot ce a mai găsit și... hai să le înșire prin curte!

Când vine mama, își pune mâinile în cap de la poartă:

– Ce văd eu, Guguță, ori mi s-au stricat ochii? Cine și-a bătut joc de casa noastră?

– Eu le-am scos, mamă. Dacă te-a trânti bicicleta, să ai pe ce cădea.

– Ce să fac eu cu tine, a? Și apoi... vecinii sunt acasă...

– Acum, mamă, rămânem numai noi doi pe toată ulița, trage o țopăială Guguță. Până îmbraci tu pantalonii, eu mă întorc – și țuști din curte!

– Tanti Anică-ă! strigă la poarta ei.

Femeia iese din casă cu mâinile pline de aluat.

– Cârligul lui moș Anton e la mata, așa-i? Te-a rugat să i-l duci îndată, că a scăpat căldarea în fântână!

– Mulțumesc, Guguță, am să-ți coc o turtă cu mac.

– Mătușă Catincă-ă! sare Guguță gardul la altă vecină.

– Ce-i, Guguță? scoate femeia capul din beci.

– Vițelul matale așa mai rage devale!...

– Aracan de mine! se apucă de cap mătușa. Azi încă nu l-am adăpat! Degeaba am mai pus căldarea aceea în mijlocul curții, să-mi aduc aminte de el când oi vedea-o!

– Tanti Cristină-ă! intră Guguță în altă curte. A zis nenea Zaharia că i s-a rupt oiștea de la căruță și nu poate veni la prânz. Dacă ai mata timp, apoi să-i duci ceva la grădină. Pâinea, a zis, s-o învelești în șervetul cela pe care ai cusut deunăzi un fluturaș.

Două vecine au luat-o care încotro, a treia nu era acasă, iar tanti Cristina, cum avea cel mai lung nas de pe uliță, a prins firul de unde bate vântul! Făcându-se că iese pe portiță, tupi-

luș-tupiluș s-a întors pe sub gard și s-a ascuns după coteț. În caz de o vede cineva, de, caută femeia găinile de ou...

Guguță, una-două, a înălțat șaua de la bicicletă, i-a umflat bine roțile, dar mama nu se grăbea. Abia când a plecat și rândunica de acasă, s-a urcat pe bicicletă.

Nu știu cum făcea mama, dar cădea numai pe pământ gol. Guguță acum muta un țol, acum alerga în urma bicicletei cu o pernă în mână, iar mama huștiuliuc! într-o albie cu apă, dar... măcar să zică văleu. Se ridica îndată și iar încăleca pe bicicletă!...

Când s-a întors tata, nu putea intra în curte, însă era bun-bucuros de pozna nouă a lui Guguță. A lăsat baltă camionul la poartă și, punându-și un șorț, hai să pregătească cina, apoi și-a dorit el însuși poftă bună, că mama nu mai cobora de pe bicicletă.

Vecina stătea cloșcă după coteț. Mare i-a fost mirarea mamei când i-a spus femeia a doua zi de câte ori a căzut și mai ales unde.

– Norocul matale, cumătră, că erai în pantaloni. Da-i bun lucru, zic eu. Am să mă țin de capul lui Zaharia să-mi cumpere și mie o bicicletă!

CÂND VEI AUZI CLOPOTUL

Are Guguță un câine mare și flocos, dar nu prea face treabă. De leneș ce-i, nu deschide ochii câte-o săptămână. Atunci adună lătrat într-însul!

Când a văzut că i se coc cireșele în grădină, Guguță și-a cumpărat un câine mic, să-l trezească noaptea pe cel mare.

Cum aude un foșnet, hămăie și hămăie câinele cel mic, până îl scoală pe cel mare. Și, când latră acela o dată, parcă ar trage cu tunul: se lasă liniște pe toată ulița și se aprinde lumina în ferestre la vecini. Odată treziți, moș Nichita și Toader Putină nu mai pot adormi, ci rămân să păzească ei cireșele lui Guguță!

Dimineața, tata mângâie câinii și se laudă celor doi vecini că nu i-a atins nimeni cireșul în faptul nopții.

A doua seară, iar latră câinele care trezește ulița și se aprinde lumina la vecini...

Când s-au terminat cireșele lui Guguță, moș Nichita a intrat în curtea lui Toader Putină cu un ulcior de vin în mână.

Să fi trecut vreo două săptămâni, nu mai mult. Într-o noapte, câinele cel mare din nou i-a trezit pe vecini. Au tot stat de veghe, dar nu știau ce păzesc. Abia în zori au văzut că în grădina lui Guguță se coc caisele!

Toamna, când au prins a se îndulci strugurii, tata a zis că ar avea nevoie de un băiat ca Guguță să-i păzească via.

– Mă duc, mamă, nu se lasă rugat Guguță și cheamă câinii.

Da' mama:

– Du-te, abia s-or mai hodini și bieții vecini. Că, de când l-ai adus pe strengarul cel mic la casa noastră, umblă sărmanii oameni cu ochii roșii și se duc la deal cu pernele în traistă...

Tata a înjghebat o colibă și Guguță era paznic de zi, dar câinii lui trebuiau să rămână și noaptea la vie.

Cum amurgea bine, paznicul de noapte își ascundea pușca unde știa el, îl lăsa de strajă pe câinele cel mare și dădea „bună seara" pernei.

Dulăul – atâta aștepta. Își lăsa îndată capul pe un bulgăre, pe care îl ochea de cu zi, și adormea buștean, să adune lătrat.

Câinele cel mic scutura din cap: într-o ureche îi sforăia paznicul, în alta cântau greierii. Pe la miezul nopții, iată, vede că de după deal răsare numai o jumătate de lună și... hai să latre: săriți, hoții au furat o bucată de lună!

„Ham!", bătea cu tunul dulăul, de se auzea tocmai în sat.

– Scoală, bădie, că a lătrat câinele cel mare! ciocănea Toader Putină în fereastra lui moș Nichita.

Moș Nichita arunca o pufoaică pe umeri și alerga cu Toader Putină în deal la vie.

– Stai, că trag! striga paznicul, trezit de câinele cel mare. Și se apuca să-și caute pușca, dar nu-și mai amintea unde a pus-o... Până s-o găsească, i se făcea iar somn și intra în colibă.

Câinele cel mare avea grijă să nu i se răcească bulgărele, pe câinele cel mic îl fura îndată Moș Ene și... rămâneau Toader Putină cu moș Nichita să păzească via de hoți.

Dimineața, Guguță le aducea sapele, de-ale gurii și o desagă cu două perne. Da' paznicul se întorcea în sat fudul, că nu i-a atins nimeni nici măcar un strugure.

Ei, și dacă ziua trecea un om pe drum, hămăia de trei ori

– Uite, bre, că n-au uitat! își netezea barba un moș

câinele cel mic, lătra o dată câinele cel mare și răsărea ca din pământ Guguță, cu un băț în mână:

– De ce nu mănânci struguri, moșule? Nu vezi că s-au copt?

– Iartă-mă, Guguță. Îi gust îndată.

– Bine, da când vei auzi clopotul la iarnă, să ieși pe Dealul Morilor.

– Așa are să fie, Guguță, și omul se sătura de struguri.

Câte unul mai viclean se temea să nu fie vreo cursă la mijloc:

– Păi, mă duc după ochelari, nu care cumva să mănânc vreo bobiță verde, spunea omul într-o doară și nu se mai arăta pe drumul acela.

Dacă trecea o femeie pe lângă vie, Guguță îi mai dădea și un ciorchine de poamă pentru acasă.

– Da' oare ce pune la cale băiatul? se întrebau oamenii. Clopotul nu bate niciodată degeaba!

Încă nu fulguia afară, da' copiii se strângeau câte doi-trei prin șoproane și puneau ceva la cale, în taină.

A nins, a nins și iată că într-o duminică, dis-de-dimineață, pe când abia a prins a ieși fumul din hogeaguri, sătenii au auzit clopotul. Suna lung, prelung, i se făcuse dor de oameni.

Și a tot sunat clopotul acela până a ieșit mai tot satul, de la mic la mare, pe Dealul Morilor.

Guguță aștepta în vârful dealului cu o grămadă de sănii – care noi, care vechi, adunate de pe la toate casele.

– Aaaracan de mine! cade în zăpadă o femeie. Nu cumva ne mută în alt sat?

– Oameni buni! și-a scos Guguță căciula și a ținut o cuvântare scurtă, că-i era frig la urechi. Cine a mâncat astă-vară struguri din via pe care am păzit-o eu, îl poftesc să se dea astăzi cu săniuța!

Sătenii au boldit ochii: la una ca asta nu se așteptau.

– Eu îs de săniuță, a?! s-a răstit o femeie, punându-și mâinile în șolduri.

– Să se dea copiii, iar noi le ducem săniile în deal, își ridică gulerul directorul școlii, căci mâncase și el struguri.

Și iată că iese din mulțime Toader Putină.

– Bădie Nichita, unde ești?

– Aici eram, cumătre.

– Hai s-o facem și pe asta! își apasă Toader Putină căciula pe urechi și se așază cu moș Nichita pe o săniuță.

„U-hu-hu-huuu!", a răsunat valea Răutului.

– La o parte! strigă soția unui om cu hogeag la pălărie și se urcă pe altă săniuță.

Atât le-a trebuit celor din Trei Iezi. Nu-și dădeau apoi rând la sănii, de s-au trezit peștii sub gheață și căscau gura la Dealul Morilor. Numai cei care s-au dus toamna acasă după ochelari stăteau deoparte, zgribuliți.

Oile behăiau în sat neadăpate, vacile răgeau flămânde, sătenii însă nu se dădeau duși de pe valea Răutului. Frizerul, când s-a răsturnat o dată, nu-l mai puteau găsi prin cele troiene, iar primarul, mare poznă, și-a pierdut ștampila dându-se cu săniuța!

La urmă, au înălțat pe Dealul Morilor un om de zăpadă. Când i-au pus capul, semăna leit cu Guguță. La picioarele lui au făcut doi câini de zăpadă – unul mare și altul mic.

BINOCLUL LUI GUGUȚĂ ȘI OMULEȚII VERZI

Avea Guguță un binoclu, dar cine să-l ia în seamă, când lumea văzuse lucruri și mai grozave? Lăsa binoclul ziua pe cerdac, de acolo îl lua seara; îl uita la poartă, la poartă îl găsea.

– Iată, la război, îi spune un vânător, chiar vecinul lui Guguță, he, la război, un ochean făcea parale! Generalul nostru, se laudă vecinul, avea o mamă de ochean, că numai îl punea la ochi și inamicul ieșea de unde era ascuns și ridica mâinile!

Guguță ce să zică? Știu că nu avea să stârnească un război, doar ca să aibă ce face cu binoclul!

Poate că ar fi uitat lumea cu totul de binoclul lui, dar iată că băiețelul îl duce într-o zi la ochi și vede că merge, hăt pe șleau, o căruță din satul lor.

Vizitiul, cum era dus pe gânduri, n-a luat seama că s-a deshămat un cal și, văzându-se slobod, a rămas să pască iarbă pe marginea drumului.

Omul l-a tot mânat cu biciușca pe celălalt la deal, la vale, până a ajuns căruța în sat. Când colo, îi iese înainte Guguță, care văzuse totul în binoclu:

– Moșule, ai pierdut un cal!

– Ei, comedie, se crucește moșul, da' unde e celălalt?

Guguță pune binoclul la ochi și dă de calul omului tocmai lângă movila de pe

dealul cel mare. Moșul îl deshamă pe cel de la căruță, încalecă și o ia la trap, lăsând căruța în seama băiețelului.

Până acolo, a căzut iar pe gânduri. Bucuros că și-a găsit calul, a sărit călare pe Suru, dar l-a uitat pe Murgu lângă movilă.

– Moșule, da' unde-i cel cu care te-ai dus?

– Chiar așa, unde-i? își scarpină moșul vârful pălăriei și face drum întors.

Seara, omul i-a adus lui Guguță o strachină de urdă proaspătă și, de atunci, i-a mers vestea binoclului.

Dacă pierdea un om ceva, venea la casa lui Guguță; dacă găsea ceva, tot la Guguță venea să întrebe cine e păgubașul...

Băiețelul se scula pe rouă, își lua binoclul, ceva de-ale gurii și se cățăra în salcâmul mai înalt decât casa. Văzându-l deasupra satului, oamenii se bucurau, cum să nu? De, e altă viață când are cine te lua în seamă!

Mama îl ocăra de jos că-i trece viața în copac, dar, de-l pălea setea, tot mama lega un ulcioraș cu apă de capătul unei sfori și Guguță îl trăgea în sus.

– Am să-i scriu generalului că cheltui ocheanul în vreme de pace, îl amenința vecinul cel mincinos. Ce ai cu mine de mă bagi în ochean când îți trăsnește prin cap?! Când te-a băga generalul în ocheanul lui, cât ești de Guguță, te face cărăbuș!

– Spune-mi, dar, ce-i cu omuleții aceia cu chica verde? Umblă toată vremea cu mata.

– Care omuleți, mă?! se îndârji vânătorul. Eu nu ți-s moșul cel de pierdea caii!

Băiețașul duce binoclul la ochi: iată-i! Un omuleț cum se dă așa se dă huța pe manșeta pantalonilor, altul stă călare pe un nasture... Al treilea a scos capul din mânecă și arată limba.

Guguță îi văzuse nu o dată. Când vecinul dormea de amiază, umblau de capul lor pe afară ori se cățărau pe gard, în curtea lui Guguță însă nu se încumetau să coboare. Pun pariu că omul știa de ei, dar îi ținea în taină.

– Spune-mi, dar, ce-i cu omulețul acela cu chica verde?!

Vecinul acela își făcea însă socoteală cum să scape de binoclu.

– Știi ce? îi spune într-o zi lui Guguță. Îl cumpăr, îmi trebuie la vânătoare. Cât vrei pe dânsul? Pe deasupra, îți mai dau ceva – și scoate un ou din buzunar. Îl vezi? Îi de rață sălbatică!

Guguță îl râde și-l mai bagă o dată în binoclu:

– A-a, ai venit cu omuleți cu tot!

Când a auzit de omuleții cei verzi, vecinul a pus repede oul în buzunar și a spălat putina. Doi omuleți s-au oprit la portiță și-i făceau din pumn lui Guguță.

„Ce-ar fi să-l prind pe unul?", se furișa spre poartă băiatul, dar omuleții, cum l-au văzut că se apropie, au dispărut.

Ce avea să se întâmple însă a doua zi, l-a băgat în sperieți pe Guguță. Îi zice mama, care văruia prin odăi :

– Du-te, măi băiete, până la unchiul Pintilie și spune-i să vină să-mi tragă brâiele, că iată, mă apucă Duminica Mare cu casa neisprăvită.

Guguță avea un interes al lui mai ceva decât brâiele mamei. S-a făcut că pune binoclul la ochi și a cârpit minciuna: cică unchiul nu-i acasă. Mama, cum să nu-l creadă? Lasă treburile baltă și o apucă în sat, să-l caute pe unchiul Pintilie.

Lui Guguță i s-a părut că minciuna pe care a spus-o nu era chiar așa de mare: ia, atât cât a încăput pe gurița lui. Dar, cum a ieșit mama din curte, răsare în preajmă un omuleț cu pălărioara pe ureche.

– Bună ziua, tată! își scoate omulețul pălăria.

Guguță și-a rotit ochii: în jur nu era altcineva – omulețul vorbea cu dânsul. S-a aplecat să-l vadă. Avea chica verde, leit un omuleț de-al vecinului!

– Cine ești tu? îl întreabă.

– M-am născut adineauri și mă cheamă Minciunică Întâi. Tu ești tatăl meu. Mi-e foame, tată!

Guguță îl privea buimac:

– Îți dau de mâncare, dar să te cari din curtea mea!

Și fuga după o firimitură de pâine. Omulețul scutură din cap: nu mănâncă pâine. Guguță îi aduce în grabă un miez de floarea-soarelui. Omulețul îl dă deoparte cu piciorușul.

– Eu mănânc cu urechea, tată. Gogoși, gogoși, dă-mi gogoși! și-i întinde o urechiușă cât o furnică.

Guguță era să-i dea un bobârnac.

– Mai bine spune-mi: unde-i unchiul Pintilie? îl trage de limbă cel cu chica verde.

– Nu-i acasă, mormăie băiețașul.

– Hi-hi-hi! s-a dat omulețul peste cap și s-a făcut mai măricel. Mulțumesc pentru masă, tată!

Guguță face niște ochi mai mari decât omulețul și o rupe la fugă. O cotigește prin cartofii înfloriți, sărind apoi gardul, și o ia, cât îl țin picioarele, devale. Cum ajunge la Răut, sare cu capul în jos în bulboană.

Stă cât stă sub apă, cu gândul că a scăpat de omuleț. Când scoate capul să tragă aer, vede pe apă pălăria omulețului. Iar în pălărie șade, cu burta la soare, cel cu chica verde.

– Ai uitat să te dezbraci, tată! râde cu poftă omulețul.

Acasă Guguță s-a întors pe alt drum. Când colo, musafirul îl așteaptă la portiță:

– Acum mi-e somn, tată. A-a-a! După scăldătoare mi-e somn. A-a-a!

Guguță știa un cuib de vrabie sub streașină și-l bagă acolo.

„Dormi până te-oi trezi eu!", îl ia el cu vorba, dar ce mai: era la mare încurcătură. Numaidecât o să afle satul ce musafir are, te pomenești că și la școală o să umble în urma lui! Deodată băiețașul se însenineză: „Maica Domnului o să mă ajute!" O clipă zăbavă, sta în genunchi în fața icoanei:

– Scapă-mă, Maica Domnului, de musafirul acesta nepoftit. Eu sunt abia în clasa a doua, dar el îmi zice „tată". Ajută-mă, Maica Domnului, te rog! își tot făcea cruce Guguță și bătea mătănii... A vrut să-i mai spună să facă așa, încât să-l mănân-

– Eu sunt abia în clasa a doua, dar omulețul îmi zice „tată”!

ce vrabia, însă n-a îndrăznit să-i dea sfaturi Maicii Domnului. Totuşi a luat scara, să rămână omuleţul în cuib.

De când s-a dus mama, trecuse destulă vreme şi Guguţă pune binoclul la ochi să vadă dacă nu vine cumva. Sucește, învârteşte binoclul, dar vede numai o chică verde:

– Aceea nu-i mămuca, se aude un glăscior din binoclu.

– Acolo îmi erai? Câş afara! scrâşneşte Guguţă.

Tocmai atunci se deschide portiţa şi intră în curte o femeie de la primărie:

– Guguţă, puiule, ia vezi unde-i primarul, că a venit un domn de la Chişinău!

Băieţelul se urcă în copac, apropie binoclul de ochi dar, de văzut, vede iar chica ceea verde.

– Am să te dau la mâţă, ieşi de acolo!

Iată şi mama, cu unchiul Pintilie. În copac rămâne numai binoclul: Guguţă aleargă să le deschidă portiţa. Omuleţul iese din binoclu şi ţup! ţup! după dânsul, cu pălărioara în mână.

– Mamă! se pune Guguţă în genunchi înaintea ei. Sunt vinovat, te-am minciunit, iartă-mă! Unchiul Pintilie era acasă.

Când vede mama că Guguţă i se uită drept în ochi, îi face semn să se scoale şi-l iartă.

– Vai, s-a auzit un glăscior în urma lui Guguţă şi, până a întors băieţelul capul, musafirul cu chica verde a intrat în pământ. A rămas doar pălărioara lui, agăţată într-un fir de iarbă.

– Da' cine era acolo, Guguţă?

– Un omuleţ, mamă. A fugit...

Mama abia îşi ţinea râsul, văzându-şi de treabă cu unchiul Pintilie.

GUGUȚĂ ZBOARĂ

De când a atins Guguță cu mâna coada unui avion care abia coborâse de sus, nu mai avea astâmpăr. Se tot uita la cer până îl dureau ochii. Acum ar fi vrut să fie măcar un pițigoi, dar să zboare.

Într-o zi nu s-a apucat să meșterească niște aripi? A alergat apoi cu ele la căpițele de fân de lângă sat. Nu-i, nu-i și iată-l, se întoarce acasă șchiopătând.

De câte ori se ducea cu mama la Bălți, își găsea treabă și pe la aeroport. Odată, a venit cu o pompă, să-l lase să umfle roțile avioanelor. Nu l-au lăsat. Altădată, a adus un crac de la pantalonii tatei, ca să șteargă aripile avionului de praf. Tot nu i-au dat voie.

– Dar să alung caprele de pe pista de decolare, se poate? îi ruga Guguță.

L-au privit lung: care capre?!

Nu i-a ajutat nici documentul pe care i l-a dat tata, cum că el știe să întoarcă camionul și poate chiar să-l dea înapoi, nici adeverința că are două clase.

Tot umblând pe la aeroport, a aflat că un țăran din satul Cucuieți are nu unul, ci doi feciori, și fiecare zboară cu avionul său și apoi aterizează în aeroporturi mari, nu ca ăsta din Bălți, unde pasc caprele pe ascuns... Când colo, omul acela era chiar oleacă de neam cu Guguță ori Guguță era

neam cu dânsul – n-au mai avut timp să se descurce. S-a urcat cu tata în camion și bi-bi-bi! spre satul Cucuieți.

Țăranul, de, îi pune la masă și, pe deasupra, le dă la mână o hârtie cu semnătură, unde scria negru pe alb:

„*Eu, tată a doi piloți din Cucuieți, cred că am dreptul să întreb: de ce, adică, să nu fie și din satul Trei Iezi măcar un zburător? Are Guguță rude în văzduh? Are! Păi, n-o fi bun el deocamdată să șteargă de praf măcar coada avionului?!*"

Omul se înfierbântă, trântește pălăria în pământ și... hai cu dânșii la aeroport!

Guguță tocmai își alegea un avion mai pe placul lui, când aude:

– A, acesta e băiețelul?! Îl știm noi! Azi vrea coada avionului, dar mâine o să pună mâna pe cârmă! Ia întrebați-l: câte clase are?!

Și lui Guguță nu i-a rămas decât să mai umble un timp pe pământ...

Adevărat că două clase, când stai să le numeri, sunt cam puține, dar el e gata să le facă pe celelalte în zbor. Își urcă banca în avion, ia cărțile, un catalog și învață de sus geografia, istoria, astronomia... De note nu-și bate capul, și le pune singur!

A mai tras el cu piciorul pe la aeroport. Cum găsea în grădină un zemos mai pântecos, fuga la Bălți. Și mentă le-a dus, și busuioc, să-l pună piloții în cabină. Degeaba, nu i-au dat voie să se apropie de avion.

„Da' ce-ar fi să mă mai duc o dată? Așa, să-mi iau rămas bun, își zice Guguță. Acum chiar să mă roage, că n-am timp: de poimâine, începe școala. La anul însă nu mai scapă ei de mine: trei clase e altă gâscă!"

Și cum sta și le făcea din mână avioanelor, aude o voce la spate:

– Tu de unde ești, băiețele? îl întreabă un pilot.

– Din Trei Iezi.

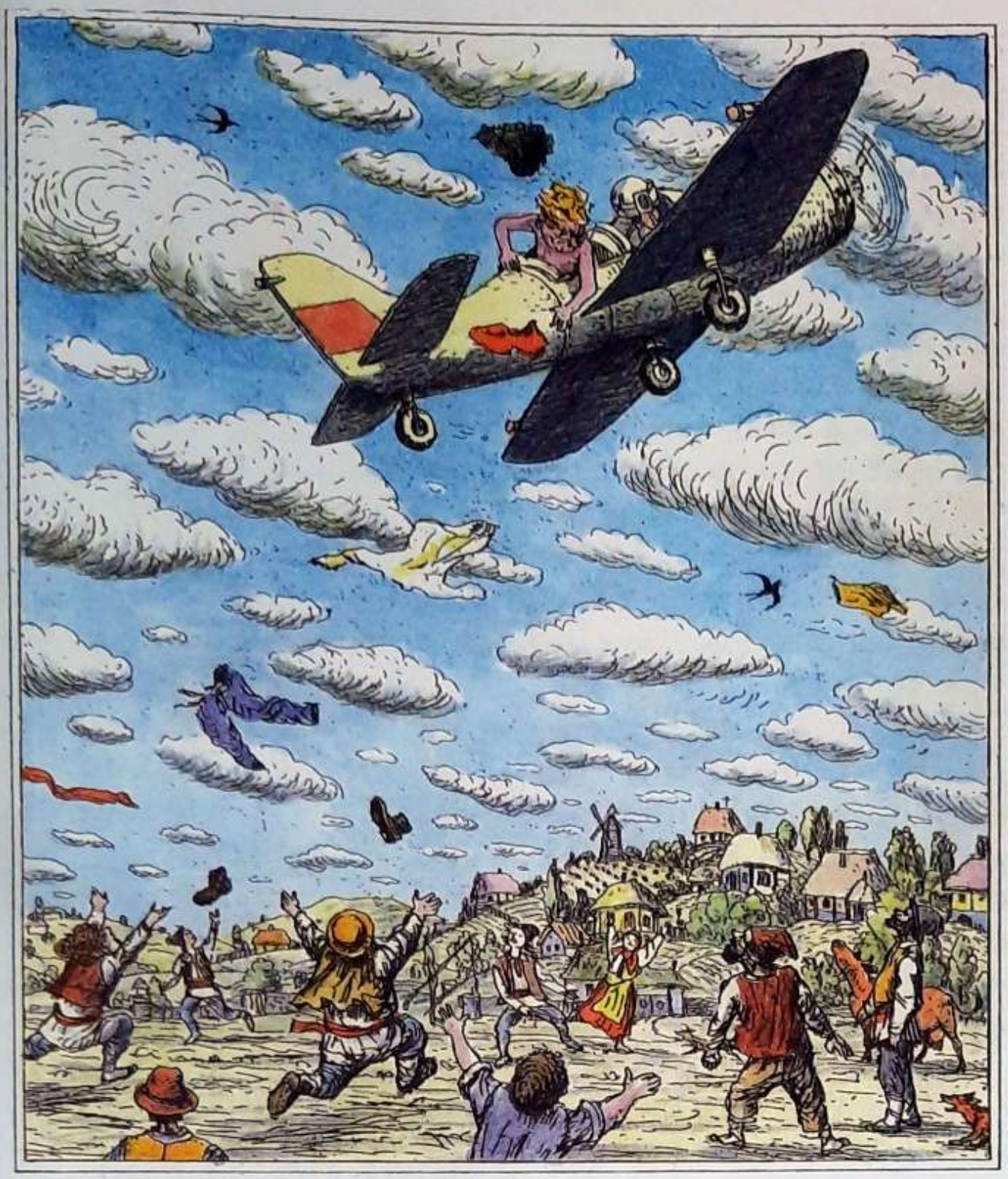

– Ce-ar fi să zburăm și pe deasupra satului meu

– A-a, tocmai satul care îmi trebuie! îi întinde pilotul mâna. Au telefonat acum din Singureni că e prăpădenie la grădinița lor. Cică educatoarea a mâncat înghețată și o doare în gât. De alaltăieri n-are cine să le spună copiilor povești. Ta-a-are m-au rugat să le aduc cu avionul un moș din Trei Iezi.

Guguță, auzind una ca asta, unde își umflă pieptul:

– Dar dacă mă duc eu în locul moșului? Că știu și *Capra cu un ied* și *Capra cu doi iezi* și *Capra cu patru iezi* și aceea cu cinci iezi... Cu câți iezi vrei!

Pilotul îl cântărește din ochi: adică, de ce nu? Că-i din Trei Iezi și băiețașul. Acolo trebuie să fie toți buni de gură. Și-l ia.

Guguță, când se vede în avion, de-acum o întoarce:

– Merg, zice, dacă mă lăsați măcar un pic în cabină. Și unde scoate documentul că știe să întoarcă camionul și poate să-l dea și înapoi. Pilotul zice:

– Vom vedea.

Când erau sus și Guguță căsca gura la cei de pe pământ, numai ce aude:

– Poftim! Hai, intră!

He-he-he, și când s-a văzut Guguță lângă pilot, mai aproape de aripi! „U-u-u-u!", se auzea de jos. Care se uita la avion, care nu, dar Guguță în gândul lui:

„Iată, acela nu înalță capul. Dar ia să-l pui pe dânsul să conducă avionul – crezi că știe?!" Și deodată, către pilot:

– Ce-ar fi să zburăm și pe deasupra satului meu, ca să vă arăt casa unde trăiește moșul acela? Poate că altădată eu o să fiu ocupat.

– Buuun, face pilotul și întoarce avionul.

– Uite, jos e valea Răutului, acela e satul Trei Iezi...

Lui Guguță îi părea rău că nu are niște afișe, ceva, să afle lumea cine e în avionul de sus.

Și unde își scoate băiețelul cămașa și o aruncă în sat. După dânsa zboară pantalonii lui, cureaua și sandalele, una câte una.

– Oare ce să fie? se întrebau cei de jos cu ochii în sus. Poate că s-o fi aprins avionul? Sau dă niște semnale?

Unul după altul sătenii ies de prin ograzi și o rup la fugă în urma avionului, făcându-i semn cu mâinile, cu pălăriile și basmalele, să aterizeze pe imaș.

Cei din avion credeau că s-a întâmplat vreo nenorocire jos și au prins a se roti deasupra satului.

– Uite-l, se așază! strigă Costică a Artinii și, când își face vânt, ajunge avionul din urmă.

Apoi ajung și ceilalți. Care vine cu o pâine, care cu o pernă, al treilea cu o sticlă de apă... Când colo, iaca, scoate capul din avion Guguță. Zâmbea așa de mălăieț, de parcă acela nu era capul lui, ci un zemos care s-a desfăcut de plăcere.

– Da' oare de ce nu se dă jos?!! Vai de mine! Nu cumva a rămas fără picioare, de l-au adus cu avionul?! leșină mama lui Guguță, care se afla de față.

– Stai, femeie, nu muri: iată, îi aduc picioarele!...

Chiar așa: cum venea așa venea Mihail Iepure, cu pantalonii lui Guguță subsuoară. Altul îi aduce cămașa, iar niște copii erau cu sandalele și cureaua...

– A-a, iată de ce alerga lumea, a surâs pilotul când s-au înălțat în văzduh. Știu că nu avea să se ducă Guguță aproape gol în satul unde-l așteaptă pe moșul din Trei Iezi! Și-l cheamă iar în cabină, lângă aripi.

Cum s-a pornit de alaltăieri, ninsoarea nu mai contenește. Omătul e de un stat de om în Trei Iezi. Lumea, bucuroasă că a scăpat de treburi, stă în casă la cald, dar nu-și ia ochii de la fereastră. Afară iese doar viteazul care are cizme mai până la brâu.

BUNICUL

Numai la bunicul e forfotă în ogradă și ninge așa de tri-i-ist!... În casă se aprind și se sting lumânări, iar o sanie încărcată cu saci a ieșit pe poartă și a luat-o spre moară...

Câinele, după ce a urlat toată noaptea, nu-și află locul. Oile stau în ocol cu boturile ridicate, iar cumpăna fântânii a înmărmurit cu o pasăre de zăpadă în creștet: moare bunicul! S-a făcut așa de mic, de îl poate lua și Guguță în brațe. Numai mustățile i-au rămas mari.

Unul câte unul vin sătenii prin omătul până la gât, să se ierte cu bunicul. Care îi aduce în buzunar un ou, care o nucă, un covrig ori te miri ce.

– Te duci, cumătre Ștefane, suspină mătușa Ruxandra...

Bunicul tace...

– Mă auzi? se apleacă mătușa la urechea lui. Să-i spui lui Tudor al meu că am podit în camera pentru musafiri și vaca mi-a fătat deunăzi un bouț, dar piciorul acela tot mă doare.

Apoi intră mătușa Catrina, cu un troian în spate:

– Te-am apucat cu suflet, moș Ștefan? Slavă Domnului! Lui Costică al meu să-i spui că am strâns bani să mă duc în Germania, să-i fac praznic la țintirim. Oare ce face el acolo, săracul, că nu știa un bob nemțească?

Paraschița vine cu un colac cât o roată de car:

– Ion al meu a murit pe foametea ceea, în '47, arată-i colacul ista...

Afară ninge. Mai ninge o dată parcă tot omătul acela pe care l-a văzut bunicul în viața lui.

Guguță e aici, firește. Umblă cu capul gol: asta e tot ce poate face el acum pentru bunic.

– Pune-ți, nepoate, căciula pe cap, că eu nu mi-am dat duhul încă! îl ceartă bunicul.

Guguță iese afară. Când se uită la herghelia de nori care își târâie pântecul alb pe deasupra satului, i se strânge inima. O să înghețe sufletul bunicului până la cer!

Băiețelul se urcă în podul casei și, în genunchi, roagă soarele să iasă din nori, ca să-l vadă bunicul pe fereastră. Îl cheamă, îl strigă, dar soarele e fudul de ureche, nu se arată.

Ninge și ninge...

Deodată, Guguță prinde ciudă pe cei din jur: vin să se ierte, umblă cu lumânări... Cum, adică, să moară bunicul?! El se furișează în casă, ia lumânările și le ascunde în pod.

Se lăsase amurgul, când, iată, cu ochii speriați, vine năvală femeia omului care s-a dus la moară.

– Mătușă, mătușă! Caii s-au întors adineauri singuri! Sacii sunt în sanie, dar grâul e nemăcinat! Și Gheorghe nu-ii!

– Vă-hă-hăăă! a prins a boci bunica. O-of, s-a închis cerul și nu mai știi ce se face pe pământ!

Când a intrat și Gheorghe în casă, sufla ca o locomotivă. Nici să te ducă capul! Să vină caii singuri acasă din celălalt capăt de sat?!

– De, face omul, unde să umble moara pe-o vreme ca asta? Las eu sania încărcată în ușa morii și mă duc după morar. „Hai, mă rog, îi spun, că nu avem făină pentru praznic: moare bunicul lui Guguță!" Da' când mă-ntorc, nici tu cai, nici tu sanie...

Până să se descurce ce și cum, iată, aude și bunicul istoria cu caii care s-au întors singuri de la moară și... prinde suflet:

– Înseamnă că mai am zile! Caii simt, caii sunt deștepți!

Noaptea a dorit un castravete murat, apoi l-a furat somnul. Când s-a trezit, îi răsărea un soare mic în ochi.

– Parcă m-a pus pe-un cal bun castravetele acela, s-a învoioșit bunicul, iar a doua zi avea chef de vorbă: – Gata, am trecut podul! i-a spus bunicăi. Cât pe ce era să vă lepăd. Dar unde-i Guguță, că nu-l văd?

– E la școală, unde să fie? a zis bunica în doi peri și unde se pune pe plâns.

Acum îl bocea pe Guguță, dar fără cuvinte, să nu afle bunicul că Guguță, mititelul, încă de astă-noapte e la spital, la Bălți, și te-i mira de scapă. Mama stă santinelă lângă dânsul, tata s-a dus azi dimineață la spital cu buldozerul, că prin Bălți omătul e încă și mai mare.

– Dacă a umblat cu capul gol... – își dă cu părerea o vecină.

– E, de-ar fi numai atâta, zice altul.

– Guguță, îl roagă mama, nici mie nu-mi spui ce-ai pățit?!

– E viu bunicul? întreba el, apoi cădea iar în nesimțire.

Da' bunicul a mâncat azi nuca aceea, mâine oul, iar când era pe la o jumătate de colac, un vecin, iată, n-are altă treabă și bate la ușă:

– Mata știi că s-a prăbușit fântâna astă-noapte?

– Ei, ba?! D'apoi că și are peste o sută de ani! Încă-i de tata făcută... Cum să mă duc și să nu las apșoară în Trei Iezi?! Unde-i funia aceea, Oli hăi?

– Dar ce te-a apucat, Ștefane? sare bunica și-i dă din deget: Acum ești de făcut fântâni?!

Cu bunicul însă nu te pui. Bunica scoate funia de sub laviță și-i leagă un capăt de clampa ușii. Apucă bunicul de celălalt capăt și trage, trage de funie...

– Iată, măi, că m-am sculat! He-he, multe parale face capătul ista de funie... – se bucură bunicul.

Așa se scoală el din pat, de când a trecut de optzeci de ani.

Într-o zi, bunica s-a urcat în podul casei să caute nu știu ce și a dat de lumânările acelea. Erau ascunse în mănușa lui Guguță... Așa a mai plâns bunica cu puiul de mănușă în mână, iar bunicul a adus de la câmp ghiocei, a înconjurat mănușa cu floricele și grăia cu dânsa.

– A venit primăvara, Guguță!

Când s-a întors Guguță de la spital, bunicul îl aștepta la poartă. Era cu toiagul în mână.

Autobuzul încă nu se oprise, dar bunicul și-a scos pălăria...

– Bunicule! a sărit Guguță din autobuz și s-au cuprins amândoi.

La poartă era o fântână nouă!...

– Îți mulțumesc, Guguță, că m-ai ajutat să fac fântâna asta, l-a pupat bunicul.

– Păi, eu nu eram aici!

– Erai, Guguță, cum să nu?! Tu mi-ai adăugat zile astă iarnă.

Seara, bunicul avea să-l întrebe:

– Adică, n-au venit caii chiar singuri? Și cum de te-ai dus tocmai la moară, când afară era prăpădenie?!

– Acum m-aș teme, dar atunci m-am dus, a răspuns Guguță.

– Dar cum ai rămas de sanie, a?

– Acolo, la pod, am coborât să iau caii de căpăstru, că au prins a fornăi și a se da înapoi, cred că era cineva sub pod... N-am apucat să mă urc apoi în sanie și caii au rupt-o la fugă. Am căzut, se vede, și ei m-au târât prin omăt, eram cu hățurile în mână... Când m-am sculat, nu puteam să răsuflu, apoi nu mai țin minte ce-a fost... Bunicule, coboară Guguță ochii în pământ, dar tu nu te temeai să mori, că era așa o ninsoare?...

– De ce să mă tem, Guguță? își netezește mustățile bunicul. Eu știu drumul la Dumnezeu. Să se teamă acei care au făcut rău pe pământ.

„Oare drumul care trece pe lângă casa noastră duce la Dumnezeu?", se gândea Guguță apoi, regăsind căldura pătuțului său.

A doua zi, vede că bunicul umblă în genunchi prin grădină: seamănă floarea-soarelui. Se târâie ici, se târâie colo – curtea e mare.

– Scoală, bunicule, fac eu treaba asta! îl roagă Guguță.

– Ei, nuu! O pun cu mâna mea și-o să vezi tu cum o să răsară, și o să crească cât calul, și o să facă pălării ca niște icoane de frumoase. Că umblu așa? Păi, nu mă țin picioarele. Și apoi s-o știi, Guguță: pământul e cinstit. Ca soarele, ca pasărea, ca izvorul. Dar în fața omului nemernic, să nu te pui în genunchi! – și tot seamănă floarea-soarelui...

Bunicul Ștefan zice că trebuie să faci măcar un pic de lumină pe unde mergi.

Seara, abia se târâie până la pat și adoarme îmbrăcat. Guguță se tot trudește să-i scoată haina, până adoarme și el îmbrăcat lângă bunicul său. Așa îi găsește bunica și-i acoperă pe amândoi cu o plapumă. Nu mai aprinde lampa, că nu are pe cine chema la cină.

Dimineața, întâi face ochi bunicul:

– Unde-i funia aceea, Oli hăi? Apoi se aude: – Hopa! Iată că m-am sculat... Și bunicul iese din casă.

Când s-a trezit Guguță, bunicul îi zugrăvea pe ghizdurile fântînii pe toți cei care beau apă...

Când s-a trezit Guguță, bunicul îi zugrăvea pe ghizdurile fântânii pe toți cei care beau apă... A făcut-o și pe bunicuța cu căldarea în mână, iar alături de ea a zugrăvit un cal. Frumos mai era calul, să-ți scoți pălăria în fața lui. A venit, chipurile, și el la fântână să se adape...

Până în miez de vară a tot stat calul fără călăreț. Când a înflorit însă floarea-soarelui, de-ți era mai mare dragul să intri în curte, bunicul l-a urcat în șa pe Guguță!

Și, cum Guguță aduce la chip cu bunicu-său, iar bunica nu prea vede, se uită ea într-o zi, se uită și pocnește din palme:

– A-ha! Mă gândeam eu pe cine așteaptă calul ista? Te-ai urcat, Ștefane, în șa, a? D-apoi tu ești bun de umblat călare acum?!

Bunicul zâmbește pe sub mustăți și-i pune calului o stea în frunte, iar lui Guguță îi agață un pui de soare la pălărie, că soarele cel mare e gata-gata să coboare după deal...

Cuprins

GUGUȚĂ 7
CĂCIULA LUI GUGUȚĂ 8
DARUL 12
PLOAIA 16
O TAINĂ 19
BANCA LUI GUGUȚĂ 22
CEASUL 26
POVESTEA LUI GUGUȚĂ CU MOȘII CRĂCIUNI 29
NOAPTEA DE ANUL NOU 31
DATORIA LUI GUGUȚĂ 35
MĂRIA SA GUGUȚĂ 39
COVRIGII LUI ION CREANGĂ 43
TOIAGUL BUNICULUI 46
SCRÂNCIOBUL LUI GUGUȚĂ 49
COSAȘUL 52
LA MOARĂ 55
TELEGRAME ÎN PĂDURE 58
GUGUȚĂ ȘI OAMENII SĂI DE ZĂPADĂ 60
CIZMARUL 63
MINISTRUL BUNICULUI 67
COZONACUL 71
TOBOȘARUL 75
SPĂRGĂTORUL DE NUCI 79
CÂNTARUL 82
GUGUȚA 86
MĂTURĂTORII 89
POȘTAȘUL 93
CUM A CRESCUT GUGUȚĂ ÎNTR-O NOAPTE 97
FRIZERUL 102
GUGUȚĂ – CĂPITAN DE CORABIE 108
GUGUȚĂ O ÎNVAȚĂ PE MAMA SĂ MEARGĂ CU BICICLETA 114
CÂND VEI AUZI CLOPOTUL 119
BINOCLUL LUI GUGUȚĂ ȘI OMULEȚII VERZI 124
GUGUȚĂ ZBOARĂ 131
BUNICUL 136

Redactori:
Eleonora Vangheli, Constantin Bostan

Coperta și prepress:
Vitaliu Pogolșa

Editura pentru copii „Guguță"
Telefoane de contact: 44-60-00,
069 94 00 33, 079 46 69 45.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Vangheli, Spiridon.
Isprăvile lui Guguță / Spiridon Vangheli ; des.: Boris Diodorov ;
design, machetare și procesare imagini: Radu Vangheli ;
resp. ed.: Rodica Conțu-Vangheli. – Chișinău : Guguță, 2014
(Combinatul Poligrafic). – 144 p.
3000 ex.
ISBN 978-9975-4255-3-7.
821.135.1(478)-93

V 24

©Text: Spiridon Vangheli, 2014.
©Ilustrații: Boris Diodorov, 2014.

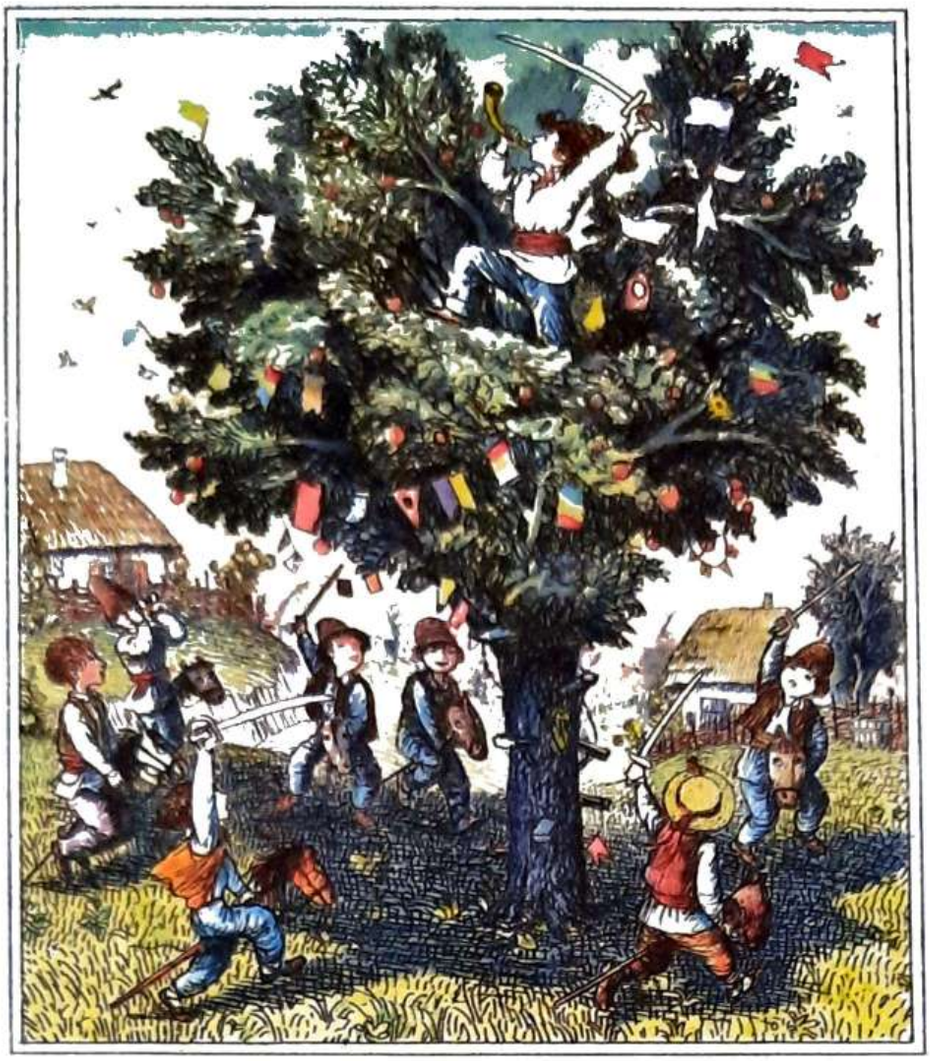

Ilustrez mai mult clasica universală și nu pot să mă ocup de o carte întâmplătoare. *Guguță*, cunoscut în toată lumea, este o revelație pentru pictor. Cartea aceasta m-a obligat să lucrez în cea mai complicată tehnică grafică, gravura în metal.

Și *Împărăția lui Ciuboțel*, pe care am ilustrat-o cu același interes, e una dintre cele mai îndrăgite cărți ale mele.

În genere, Spiridon Vangheli, un adevărat magician, e de nelipsit în viața copiilor noștri așa precum era Andersen pe timpul său. Când deschizi cărțile lui Vangheli, viața e mai ademenitoare. Aici vei trece școala înțelepciunii, școala frumosului, ca să-ți dai apoi seama de marele avantaj pe care ți-l oferă bunătatea omenească.

Boris Diodorov,
Pictor al Poporului din Federația Rusă, Moscova.

ISBN 978-9975-4255-3-7
9 789975 425537